

PRAVODAJ

MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ

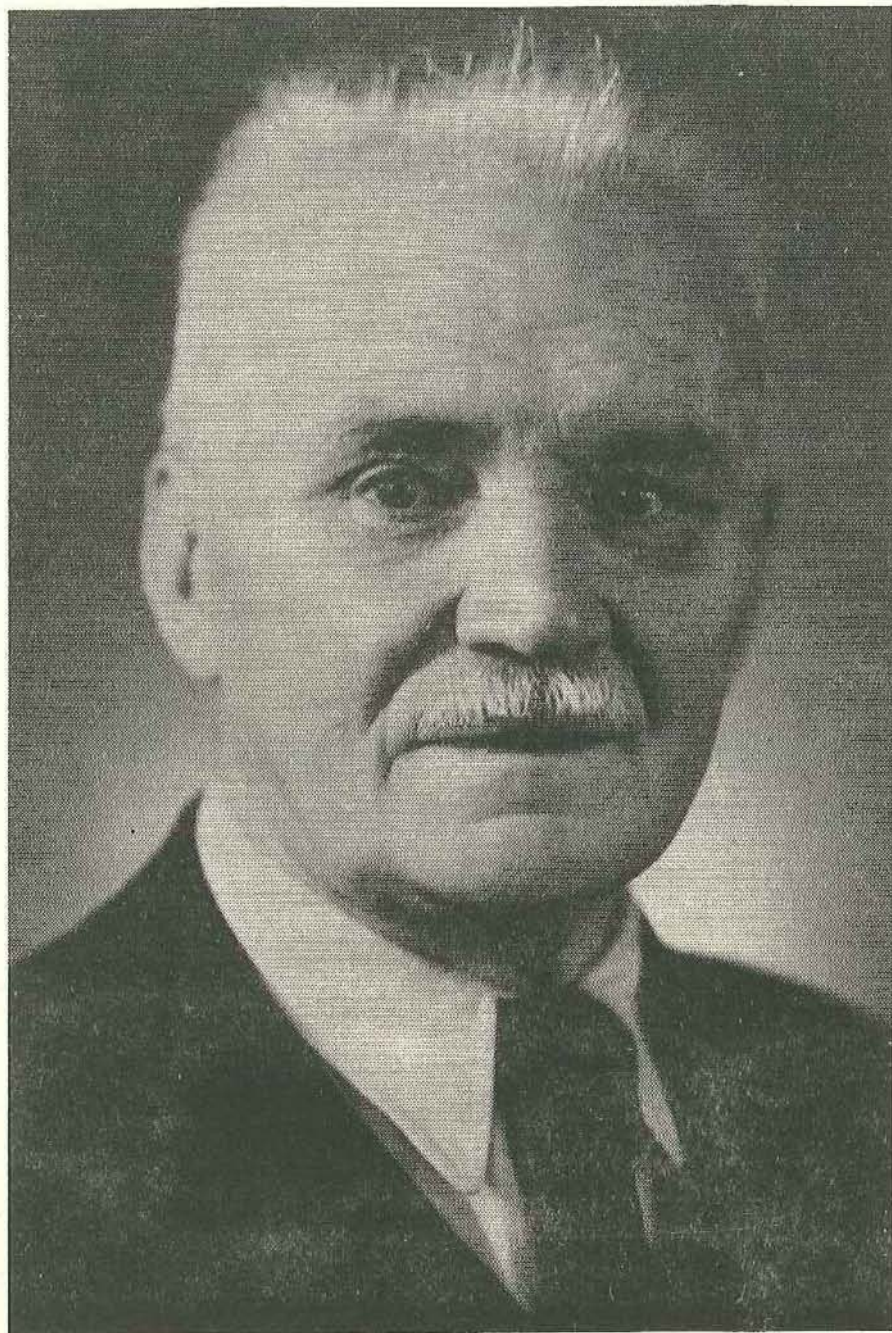
ZPRAVODAJ KMVČ

Krajské muzeum východních Čech
se sídlem v Hradci Králové
SPOLEČENSKÉ VĚDY

**VÍT VOKOLEK
AKADEMIK JAN EISNER**

Letos si připomínáme sté výročí narození významného československého archeologa akademika Jana Eisnera. Narodil se 26. IV. 1885 ve východních Čechách, v Dolním Bradle na Chrudimsku. Pocházel ze staré sklářské rodiny. Gymnasium vystudoval v Chrudimi a na Karlově universitě v Praze se věnoval studiu dějepisu a zeměpisu. V letech 1910 - 1912 působil na reálce v Pardubicích. Zde začal svůj první archeologický výzkum lužického žárového pohřebiště v Srchu, který prováděl nákladem Musejního spolku /Pohřebiště lužického typu v Srchu u Pardubic, PA XXV, 1913, 36 - 38/. Po určitých neshodách se zakladatelem archeologické sbírky muzea v Pardubicích Václavem Divišem se věnoval nálezům na svém rodném Chrudimsku. Provedl zde výzkum slezskoplatěnického pohřebiště v Čankovicích a osady lužické kultury ve Dvakačovicích /Z pravěku Pardubicka a Chrudimska, OP IV, 1913, 1 - 5/.

Po odchodu do Prahy zastihuje J. Eisnera první světová válka. Po skončení války přenesl své působení na Slovensko, kterému věnoval velkou část svého života a provedl ve své knize Slovensko v pravěku první třídění dosud téměř neznámého slovenského pravěku. V Bratislavě se stal i řádným universitním profesorem. Již na Slovensku J. Eisner věnoval mimořádnou pozornost počátkům Slovanů a této problematice zůstal věrný i po odchodu do Prahy, na Karlovu universitu. Jan Eisner zemřel v Praze 2. V. 1967.

Do vzpomínek svých žáků se navždy zapsal nejen jako profesor, ale jako nesmírně citlivý a chápavý člověk.

JIRÍ KALFERST, JIRÍ SIGL
ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY V ROCE 1984

V úvodním příspěvku našeho Zpravodaje již tradičně shrnujeme nové přírůstky a terénní akce za uplynulý rok. Nálezy převážně pocházejí ze sběrů a záchranných výzkumů pracovníků archeologického oddělení Krajského muzea v Hradci Králové. Dále jsou zde podchyceny sběry našich spolupracovníků z řad veřejnosti a materiál předaný pracovníky Archeologického ústavu ČSAV v Praze. Menší část nálezů pochází z 2. poloviny roku 1983 a archeologické oddělení je získalo až v průběhu roku 1984. Nálezy, které jsou zde zmiňovány s přírůstkovým číslem, jsou uloženy v depozitáři Krajského muzea.

O rozsáhlejších výzkumech je referováno v samostatných příspěvcích tohoto Zpravodaje.

1. BENÁTKY /okr. Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, eneolit, únětická, slezskoplatěnická, LOK.: parc. č. 239/1, OKOL.: záchranný výzkum Boček, Kalferst, NÁLEZ: zl. keramiky, mazanice, zvířecí kosti, broušené nástroje, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 198 - 204/84
2. BENÁTKY /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, vypíchaná, lužická, hradištní, středověk, LOK.: parc. č. 302, 303, 319/1, 327, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, broušené nástroje, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 15/85
3. BENÁTKY /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, LOK.: parc. č. 324/1, 2, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, broušené nástroje, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 16/85
4. BENÁTKY /okr. Hradec Králové/
KULT.: popelnicová pole, LOK.: parc. č. 233/1, OKOL.: sběr Sigl, NÁLEZ: střep, ULOŽ.: př. č. 214/84

5. BENÁTKY - ČISTĚVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: únětická, lužická, střední až mladší doba hradištní, středověk, LOK.: k. ú. Benátky - parc. č. 314, 315; k. ú. Čistěves - parc. č. 227, 228, 233, 234, 242, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 17/85
6. BŘEZHRADEK /okr. Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, LOK.: staveniště Sempry, ZM /Hradec Králové/ 13 - 24, 200 mm od Z okraje, 93 mm od S okraje, OKOL.: nalezl a předal Jozef Baláž, Horní Šturňa 350, NÁLEZ: kamenný sekeromlat, ULOŽ.: př. č. 87/84
7. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: pravěk, hradištní, středověk, LOK.: nal. 1 a, parc. č. 171/3, 172, 173, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 184/84
8. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk, LOK.: nal. 1 b, parc. č. 169/1, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 185/84
9. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, pozdní doba hradištní, středověk /13. stol./, LOK.: nal. 2, parc. č. 178/1, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 186/84
10. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, středověk, LOK.: nal. 3 a, parc. č. 121, 122, 126, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 187/84
11. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, latén, středověk, LOK.: nal. 3, parc. č. 126, 143, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 188/84
12. BYLANY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, latén, LOK.: z katastru obce, OKOL.: z bývalé školní sbírky v Topolu, předal J. Capoušek - kronikář v Kočí, NÁLEZ: zlomky keramiky, opracovaná kost část otloukače, ULOŽ.: př. č. 189/84

13. ČÁSLAVKY /okr. Náchod/
KULT.: doba římská, LOK.: parc. č. 66, OKOL.: záchr. výzkum Boček, NÁLEZ: keramika, spálené kosti, ULOŽ.: př. č. 112/84
14. ČÁSLAVKY /okr. Náchod/
KULT.: lužická, slezskoplatěnická, LOK.: pískovna, parc. č. 364, 532, OKOL.: záchranný výzkum a sběr na pohřebišti Boček, NÁLEZ: 9 slezskoplatěnických a 1 lužický žárový hrob, zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 114 - 122/84
15. ČÍČOVÁ /okr. Rychnov n. Kn./
KULT.: středověk, LOK.: pole za čp. 12 /majitel p. Lan-ger/, OKOL.: předala s. Říhová učitelka ZŠ Borohrádek, NÁLEZ: zlomky keramiky, kachle, kost, střenka, ULOŽ.: př. č. 79/84
16. ČISTĚVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: lužická, hradištní, LOK.: parc. č. 231, 236, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 18/85
17. ČISTĚVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, LOK.: parc. č. 221/1, 222, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 19/85
18. ČISTĚVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: latén, LOK.: parc. č. 156/1, 157/2, 158, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 20/85
19. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: středověk, LOK.: k. ú. Horní Dobrá Voda 34/2, OKOL.: sběr p. Poura Dobrá Voda, NÁLEZ: ostruha, ULOŽ.: př. č. 93/84
20. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: latén, doba hradištní, středověk, LOK.: Pourův pozemek k. ú. Horní Dobrá Voda parc. č. 102, 104/1, 2, 105, 106, 108, k. ú. Dolní Dobrá Voda parc. č. 104/1, 2, OKOL.: sběry p. Poura, NÁLEZ: ostruha, přeslen, zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 92/84

21. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: latén, středověk, LOK.: Fouráv pozemek k. ú. Horní Dobrá Voda parc. č. 102, 104/1, 2, 105/1 a 2, OKOL.: sběr Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 95/84
22. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: poloha Na kamenci, k. ú. Dolní D. Voda parc. č. 129, 130, 133, 135, OKOL.: sběr Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 96/84
23. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: latén, LOK.: poloha Úhorky k. ú. H. Dobrá Voda parc. č. 480 - 486, 491 - 497, OKOL.: sběr Kalferst, NÁLEZ: střep, ULOŽ.: př. č. 94/84
24. DOBRÁ VODA /okr. Jičín/
KULT.: neolit, LOK.: z katastru obce, OKOL.: předáno ředitelstvím ZŠ Dobrá Voda, NÁLEZ: broušené nástroje, ULOŽ.: př. č. 86/84
25. DOBŘENICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: středověk /13. stol./, LOK.: zahrada čp. 31 /fara/, OKOL.: předal p. Pazdera, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, železný předmět, ULOŽ.: př. č. 180/84
26. DOLANY /okr. Náchod/
KULT.: doba římská, hradištní, LOK.: nal. 8 - parc. č. 620, 631, 633, 634, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 164/84
27. DOLSKO /okr. Náchod/
KULT.: doba římská, doba hradištní, LOK.: nal. 1 - parc. č. 115/1-4, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 165/84
28. DOLSKO /okr. Náchod/
KULT.: hradištní, LOK.: nal. 2 - parc. č. 89, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 166/84

29. DŘENICE /okr. Chrudim/
KULT.: středověk, LOK.: nal. 4 - parc. č. 189, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 193/84
30. DŘENICE /okr. Chrudim/
KULT.: středověk, LOK.: nal. 5 - ZM /Pardubice/ 13 - 42, 126 mm od Z okraje, 143 mm od S okraje, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 194/84
31. HNĚVČEVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, lengyelská, latén, středověk /13. století/, LOK.: parc. č. 341, 342, 348/43 - 46, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, broušené nástroje, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 7/85
32. HNĚVČEVES /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, latén, středověk, LOK.: parc. č. 319/1, 2, 320, 321, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 8/85
33. HORNÍ DOHALICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: mladý neolit /?/, latén, LOK.: parc. č. 344, 350, 356, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, opracovaný kámen, ULOŽ.: př. č. 21, 22/85
34. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Věsportovní stadion, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: střep, ULOŽ.: př. č. 144/84
35. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: křižovatka ul. Želivského a K. Čapka, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 142/84
36. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: nábreží PFB u Tyršova mostu, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 143/84

37. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Žižkovy sady, výkop u sochy J. Žižky, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 148/84
38. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: třída ČSA - Žižkovy sady, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 145/84
39. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: třída ČSA, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 152/84
40. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Šimkova ulice, u kasáren, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 151/84
41. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: křižovatka Mýtské a Komenského ul., OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 147/84
42. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Hradební ul. u Krajského soudu, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 149/84
43. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Balbínova ul., OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 146/84
44. HRADEC KRÁLOVÉ
KULT.: středověk, LOK.: Orlické nábřeží, val u letního kina, OKOL.: sběr při výkopech Buranský, Tichý, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 150/84

45. CHRUDIM
KULT.: - LOK.: Čáslavská ulice, staveniště proti Transportě, OKOL.: průzkum Frolík, NÁLEZ: negativní, pouze recentní objekty
46. JANOVICE /okr. Chrudim/
KULT.: vypíchaná, LOK.: parc. č. 200, OKOL.: předal J. Cibulka z Chrudimi, NÁLEZ: kamenná sekera, ULOŽ.: př. č. 175/84
47. JAROSLAV /okr. Pardubice/
KULT.: paleolit, LOK.: rybníček na JZ okraji obce, ZM /Vysoké Mýto/ 14 - 31, 118 mm od Z okraje a 79 mm od S okraje mapy, OKOL.: předal J. Kolář z Hradce Králové, NÁLEZ: listovitý hrot, ULOŽ.: př. č. 88/84
48. JEŘICE /okr. Jičín/
KULT.: neolit, volutová, vypíchaná, slezskoplatěnická, latén, LOK.: nal. 2 - V blatečkách, parc. č. 512/1, OKOL.: předal p. Pour z Jeřic, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, broušené nástroje, štíp. industrie, ULOŽ.: př. č. 2/85
49. JEŘICE /okr. Jičín/
KULT.: volutová, LOK.: nal. 3 - U dvora, parc. č. 117/1, OKOL.: předal p. Pour z Jeřic, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 3/85
50. JEŘICE /okr. Jičín/
KULT.: slezskoplatěnická, latén, LOK.: nal. 4 - U studánky, parc. č. 241/8, OKOL.: předal p. Pour z Jeřic, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 4/85
51. JEŘICE /okr. Jičín/
KULT.: středověk, novověk, LOK.: z katastru obce, OKOL.: předal p. Pour z Jeřic, NÁLEZ: zlomky keramiky a kachle, ULOŽ.: př. č. 5/85
52. KAL /okr. Jičín/
KULT.: popelnicová pole, hradištní, LOK.: hradiště Valy, ZM /Jičín/ 03 - 43, 44 mm od V okraje a 128 mm od J okraje mapy, OKOL.: povrchový průzkum Kalferst, Sigl, Vokolek, NÁLEZ: revize situace

53. KAL /okr. Jičín/
KULT.: - LOK.: výšinná poloha Hradiště, mezi Kalem a polohou Valy, ZM /Jičín/ 03 - 43, 43 mm od V okraje a 143 mm od J okraje mapy, OKOL.: povrchový průzkum Kalferst, Sigl, Vokolek, NÁLEZ: revize situace, KOMENTÁŘ: ve starší literatuře je zde uváděné opevnění; za současné situace nejisté, sběry negativní
54. KOČÍ /okr. Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk /13. stol./, LOK.: trať U tří bubnů, terasa V a J od pramenné kotliny, která se rozkládá S od kostela sv. Jiří, ZM /Pardubice/ 13 - 42, 203 mm od V okraje a 132 mm od J okraje mapy, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: ARÚ ČSAV
55. KOSTELEČ N. ORL. /okr. Rychnov n. Kn./
KULT.: paleolit /?/, neolit, LOK.: poloha Tabulky, nová cihelna, ZM /Rychnov n. Kn./ 14 - 13, 145 mm od V okraje a 206 mm od S okraje mapy, OKOL.: sběr Militký, Švarc, NÁLEZ: štípaná industrie, ULOŽ.: KMVČ
56. KRČÍN /okr. Náchod/
KULT.: doba římská, hradištní, LOK.: parc. č. 423/1, 481/1, 484/2, 3, 485, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 167 - 168/84
57. LEVÍNSKÁ CLEŠNICE /okr. Semily/
KULT.: středověk, LOK.: hrad Levín, ZM /Jičín/ 03 - 43, 194 mm od V okraje a 83 mm od S okraje mapy, OKOL.: sběr Sigl, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 213/84
58. LÍPA /okr. Hradec Králové/
KULT.: lužická, hradištní, středověk, LOK.: parc. č. 279/2, 279/11, 12, 280/26, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 23/85

59. LITIČ /okr. Trutnov/
KULT.: vypíchaná, středověk, LOK.: parc. č. 420, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 169/84
60. LOCHENICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: středověk /13. stol./, LOK.: nal. 12 a - parc. č. 52/1, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 170/84
61. LOCHENICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk, LOK.: pole za čp. 41, parc. č. 60, OKOL.: sběr J. Penzáše z Lochenic, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 205/84
62. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: pravěk, LOK.: nal. 1 - parc. č. 128, 129/1, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 90/84
63. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: nálevkovité poháry, LOK.: nal. 2 - parc. č. 124, 129/5, 133/1, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: střepy, mazanice, ULOŽ.: př. č. 97/84
64. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: latén, LOK.: nal. 3 - parc. č. 108, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, vývrtek, ULOŽ.: př. č. 98/84
65. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: naleziště 4 - parc. č. 399, 400, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 99/84
66. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: doba římská, doba hradištní, středověk, LOK.: nal. 5 - parc. č. 379, 386, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 100/84
67. MÁSLJEDY /okr. Hradec Králové/
KULT.: mladší neolit, pozdní d. halštatská, latén, d. římská, d. hradištní, LOK.: nal. 2 - parc. č. 324 - 344, 369, 370, 372, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, přeslen, zl. kamenné sekerky, bronzová jehlice, ULOŽ.: př. č. 101/84

68. NAHOŘANY /okr. Náchod/
KULT.: slezskoplatěnická, latén, d. římská, pozdní d. hradištní, LOK.: parc. č. 175, 176, 199, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 171/84
69. OHNIŠTANY /okr. Jičín/
KULT.: neolit, doba římská, LOK.: parc. č. 209, 210, 212, OKOL.: sběr p. Januše z Bašnic, NÁLEZ: zlomky keramiky, broušené nástroje, ULOŽ.: př. č. 91/84
70. OPOČNO /okr. Rychnov n. Kn./
KULT.: středověk, LOK.: hrad, obora, ZM /Nové Město n. M./ 14 - 11, 170 mm od Z okraje a 102 mm od J okraje mapy, OKOL.: sběr Militký, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 153/84
71. OSTROMĚŘ /okr. Jičín/
KULT.: střední doba hradištní, středověk, LOK.: areál hradiště, parc. č. 213/1, OKOL.: sběr p. Divoký z Ostroměře, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 182/84
72. OSTROMĚŘ /okr. Jičín/
KULT.: střední doba hradištní, LOK.: bývalá Jónova cihelna, ZM /Hořice/ 13 - 21, 154 mm od V okraje a 28 mm od S okraje mapy, OKOL.: sběr žáka Mišči z Ostroměře, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 181/84
73. OSTROV /okr. Jičín/
KULT.: vypíchaná, latén, středověk, LOK.: parc. č. 505, 506, 510/1, 2, 511/1, 2, 514, OKOL.: sběr Boček, Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, broušené nástroje, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 82, 83/84
74. PLOTIŠTĚ N. L. /okr. Hradec Králové/
KULT.: neolit, mladší doba hradištní, středověk, LOK.: nal. B, parc. č. 216/1, 2, 220, 221, 226, OKOL.: sběr PO Lvičata z Hradce Králové, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 29/85

75. PLOTIŠTĚ N. L. /okr. Hradec Králové/
KULT.: doba římská, středověk, LOK.: parc. č. 78, 83/2, OKOL.: sběr PO Lvičata z Hradce Králové, NÁLEZ: zlomky keramiky, část lidské lebky, ULOŽ.: př. č. 30, 31/85
76. RODOV /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, lužická, středověk /13. stol./, LOK.: nal. 3 - parc. č. 297/7, 6, 458/12 - 15, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 195/84
77. RODOV /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, lužická, LOK.: nal. 4 - parc. č. 451/1, 6, 7, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 196/84
78. RODOV /okr. Hradec Králové/
KULT.: neolit, lužická, LOK.: nal. 5 - parc. č. 451/2, 4, 332/1, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, zlomek drtidla, ULOŽ.: př. č. 197/84
79. ROSNICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: lužická, LOK.: parc. č. 340, 347, 352, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 173/84
80. ROVEŇ /okr. Jičín/
KULT.: středověk, LOK.: hrádek Nebákov, Z od Nebákovského mlýna, ZM /Sobotka/ 03 - 34, 174 mm od V okraje a 130 mm od S okraje mapy, OKOL.: terénní průzkum Kalferst, Vokolek, NÁLEZ: na ostrožně přetáté mohutným šíjovým příkopem zbytky hrádku, asi 300 mm J od hrádku nalezena v lese protržená hráz zaniklého rybníčku, LIT.: Severa, J. 1927-28: Nebákov, Náš domov III, Waldhauser, J. - Weber, V. 1973: Nebákov, Zpravodaj Šrámkovy Sobotky X
81. RTYNĚ /okr. Náchod/
KULT.: slezskoplatěnická, hradištní, středověk, LOK.: parc. č. 96, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 172/84

82. RYTÍŘOVA LHOTA os. Malá Lhota /okr. Jičín/
KULT.: středověk, LOK.: ostrožna nad údolím Žehrovky,
parc. č. 470/1, 2, 471 a 477, OKOL.: terénní průzkum
Kalferst, Vokolek, NÁLEZ: na skalce zakončující ostrož-
nu zbytky středověkého skalního hrádku. Na ostrožně 2
příkopy oddělující předhradí. Celková délka areálu cca
130 m. KOMENTÁŘ: tato lokalita je ve starší literatuře
uváděna jako pravěké hradiště. LIT.: Filip, J. 1947:
Dějinné počátky Českého ráje. Praha
83. SENDRAŽICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: pravěk, středověk, LOK.: nal. 3 - parc. č. 495/1
- 3, 498, 507, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky kera-
miky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 160/84
84. SENDRAŽICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: nal. 4 - parc. č. 265/1,
OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č.
161/84
85. SENDRAŽICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: nal. 5 - parc. č. 136,
246, 247/1, 248, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky kera-
miky, ULOŽ.: př. č. 162/84
86. SENDRAŽICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: pravěk, LOK.: nal. 6 - parc. č. 243/1, 2, 244,
OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č.
163/84
87. SMÍŘICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: vypíchaná, slezskoplatěnická, LOK.: parc. č. 926,
OKOL.: sběr Sigl, Vokolek, NÁLEZ: střep, zl. broušeného
nástroje, ULOŽ.: př. č. 215/84
88. SOVĚTICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, LOK.: parc. č. 388/2, 3, 8, k. ú. Čistě-
ves parc. č. 194, OKOL.: sběr Boček, Kalferst, NÁLEZ:
zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 216/84

89. SOVĚTICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, latén, LOK.: parc. č. 517/1, 2, OKOL.:
sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př.
č. 9/85
90. SOVĚTICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: pravěk, lužická, LOK.: parc. č. 437, 443/1, 2,
OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.:
př. č. 10 - 12/85
91. SOVĚTICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, středověk, LOK.: parc. č. 365/1, 2,
367/1, 368/2, OKOL.: sběr Urban, Vávra, NÁLEZ: zlomky
keramiky, ULOŽ.: př. č. 13/85
92. SOVĚTICE /okr. Hradec Králové/
KULT.: volutová, LOK.: parc. č. 411, OKOL.: sběr Urban,
Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 14/85
93. TOPOL /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, střední doba hradištní, LOK.:
patrně nal. 1 - parc. č. 168/1, OKOL.: předal J. Capou-
šek z Kočí, ze sbírky ZŠ v Topolu, NÁLEZ: koflík, zlom-
ky keramiky, přesleny, ULOŽ.: př. č. 140 - 141/84
94. TOPOL /okr. Chrudim/
KULT.: neolit, slezskoplatěnická, LOK.: nal. 2 - parc. č.
206, OKOL.: sběr Frolík, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky ke-
ramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 138/84
95. TOPOL /okr. Chrudim/
KULT.: neolit, slezskoplatěnická, hradištní, středověk,
LOK.: nal. 3 - parc. č. 242, 250, 264, 265, OKOL.: sběr
Frolík, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná
industrie, ULOŽ.: př. č. 139/84
96. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: pravěk, středověk, LOK.: nal. 1 - parc. č. 532 -
540, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice,
ULOŽ.: př. č. 163/84

97. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: středověk, LOK.: nal. 2 - parc. č. 379, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 104/84
98. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: latén, LOK.: nal. 3 - parc. č. 342, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 105/84
99. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: vypíchaná, LOK.: nal. 4 - parc. č. 294, 295, 296, 297/1, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 106/84
100. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: střední doba hradištní, středověk, LOK.: nal. 5 - parc. č. 227, 228, 232, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, přeslen, ULOŽ.: př. č. 107/84
101. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: pravěk, pozdní doba hradištní, LOK.: nal. 6 - parc. č. 194, 205, 206, OKOL.: sběr Boček, Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: 108/84
102. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: středověk, LOK.: nal. 7 - parc. č. 175 - 177, 184, OKOL.: sběr Boček, Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky, štípaná industrie, ULOŽ.: př. č. 109/84
103. TŘEBNOUŠEVES /okr. Jičín/
KULT.: neolit, slezskoplatěnická, hradištní, LOK.: nal. 8 - parc. č. 320, 331 - 333, 339, OKOL.: sběr Boček, Tomášek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 34/85
104. TŘIBŘICHY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: nal. 1, býv. cihelna, parc. č. 182/1, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 156/84

105. TŘIBŘICHY /okr. Chrudim/
KULT.: slezskoplatěnická, LOK.: nal. 1, býv. cihelna, parc. č. 178, 180, OKOL.: předal J. Buchtela, předseda JZD, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 155/84
106. TŘIBŘICHY /okr. Chrudim/
KULT.: volutová, středověk, LOK.: nal. 2 - parc. č. 74, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 190/84
107. TŘIBŘICHY /okr. Chrudim/
KULT.: pravěk, středověk, LOK.: nal. 3 - parc. č. 89, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 191/84
108. TŘIBŘICHY /okr. Chrudim/
KULT.: neolit, lužická, LOK.: nal. 4 - parc. č. 115/1, OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, Sigl, Vávra, Vokolek, NÁLEZ: zlomky keramiky, část kamenné sekery, ULOŽ.: př. č. 192/84
109. TUNĚCHODY /okr. Chrudim/
KULT.: doba římská, LOK.: budovy JZD - parc. č. 269/1, 270/5, 71, OKOL.: sběr ing. Zeman a Sigl, NÁLEZ: střepy, mazanice, zvířecí kosti, železná struska, ULOŽ.: př. č. 129 - 132/84
110. ÚHŘETICE /okr. Chrudim/
KULT.: neolit, LOK.: nal. 1 a - parc. č. 451, OKOL.: sběr Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 136/84
111. ÚHŘETICE /okr. Chrudim/
KULT.: doba římská, LOK.: nal. 1 b - parc. č. 465, 466, OKOL.: sběr Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, ULOŽ.: př. č. 135/84
112. ÚHŘETICE /okr. Chrudim/
KULT.: vypíchaná, LOK.: průkop pro vodovod, parc. č. 461, 463, 464/1, OKOL.: sběr Vávra, NÁLEZ: zlomky keramiky, mazanice, ULOŽ.: př. č. 133 - 134/84

113. VELKÝ VŘEŠŤOV /okr. Trutnov/
KULT.: středověk, LOK.: hrad Vřešťov, ZM /Jaroměř/
13 - 22, 135 mm od Z okraje a 75 mm od S okraje mapy,
OKOL.: sběr Frolík, Kalferst, NÁLEZ: zlomky keramiky,
mazanice, ULOŽ.: př. č. 154/84
114. VESEC /okr. Jičín/
KULT.: popelnicová pole, doba slovanská, LOK.: hradiš-
tě Poráň, parc. č. 752, 755, 756, OKOL.: povrchový
průzkum Kalferst, Vokolek
115. VINICE /okr. Jičín/
KULT.: lužická, LOK.: parc. č. 512/2, 519/1, 2, 520/1,
542 - 545, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: sídlištní kerami-
ka, ULOŽ.: př. č. 102/84
116. VINICE /okr. Jičín/
KULT.: lužická, LOK.: parc. č. 509/1, 518, 521/1, 2,
522, OKOL.: sběr Boček, Kalferst, NÁLEZ: sídlištní ke-
ramika, ULOŽ.: př. č. 84 - 85/84
117. VINICE /okr. Jičín/
KULT.: neolit, lužická, LOK.: parc. č. 457, 459, OKOL.:
sběr Tomášek, Kalferst, NÁLEZ: 2 rozrušené lužické
hroby, pazourkový odštěpek, ULOŽ.: 123, 124/84
118. VINICE /okr. Náchod/
KULT.: lužická, latén, hradištní, LOK.: parc. č. 452 -
455, 458, 459, 463, 466, 467, 469, 470, OKOL.: sběr
Boček, NÁLEZ: zlomky keramiky, drtidlo, ULOŽ.: př. č.
110/84
119. VINICE /okr. Náchod/
KULT.: střední doba hradištní, LOK.: parc. č. 463, 466,
467, 469 - 475, 489, OKOL.: sběr Boček, NÁLEZ: zlomky
keramiky, přeslen, mazanice, železná struska, ULOŽ.:
př. č. 111/84

JIRÍ KALFERST
ZÁCHRANNÝ VÝZKUM LENGVELSKÉHO SÍDLIŠTĚ
NA STAVBĚ K. P. BENZINA V CEREKVICI NAD BYSTRICÍ

Na východ od Cerekvice nad Bystricí /okr. Jičín/ se táhne v délce několika kilometrů výrazný terenní zlom, orientovaný zhruba ve směru sever - jih a charakteristický svojí příkrou západní straní. Je to vlastně zbytek původní terasy říčky Bystrice, která dnes teče asi 1 km západněji. Terasa pokračuje východním směrem mírně zvlněnou rovinou k Hoříněvsi, na sever se stáčí k Žiželevsi, kde posléze zaniká v pahorkatině. Maximálního převýšení mezi úpatím a vrcholem dosahuje právě na katastru Cerekvice, kde strmost západního svahu znemožnila zemědělské využití a byl proto z větší části zalesněn. Les končí u úpatí svahu a na některých místech pokračuje na horní ploše terasy.

Podle poznatků získaných sledováním stavebních prací a průkopů inženýrských sítí je podloží terasy tvořeno slínovcem, jež zvláště u hrany zlomu vystupuje až k povrchu. Na něm leží nepravidelná vrstva bílošedého slínu, překrytá, s výjimkou exponovaných úseků, spraší. Vrstva spraše dosahuje výšky, která kolísá od několika centimetrů k více než třem metřům. Na hraně zlomu a v její blízkosti je patrná příměs říčních sedimentů.

Na katastru Cerekvice leží poloha s pomístním jménem "U lysice" nebo "Lysice" poblíž v lese jsou ruiny novodobé kaple sv. Vavřince. Podle tradice je do tohoto prostoru lokalizována zaniklá středověká ves Lysice /nebo Lisice, Lišti-
ce/ lit. Mann, J. 1935: Okres Hořický, Praha. Jižně rovněž na hraně zlomu a částečně i pod ním leží poloha "Na kozách". Z této polohy jsou uváděny povrchové sběry kultury s vypíchanou keramikou, které byly uloženy v dnes neznámé sbírce p. Krámského z Cerekvice. Z pozemků ležících jižněji /na k. ú. Želkovice a Benátky, obě obce okr. Hradec Králové/ jsou známy nepublikované sběry dr. Víta Vokolka, dr. Jiřího Sigla a externího spolupracovníka KMVČ p. Urbana. Sběry zde zachytily osídlení starší fáze slezskoplatěnické kultury a ojedinělé nálezy středověké keramiky a pravěkých střepů.

Úpatí a částečně úbočí zlomu, jež leží JV od obce, bylo určeno jako stanoviště k. p. Benzina. Svým rozsahem zabírá i část polohy "Na kozách". Při kontrole stanoviště dne 10. 4. 1984 bylo na místě dočasného záboru v této poloze konstatováno narušení pravěkých objektů. Pozemek kat. č. 218 ležící na k. ú. Želkovic byl při předchozích kontrolách bez nálezů. Skrývka ornice provedená v celé ploše záboru odhalila tři rozsáhlé objekty s tmavou výplní. Vzhledem k postupující stavbě a průběhu dalších zemních prací bylo nutné provést záchranný výzkum. Ve dnech 25. 4. až 16. 5. 1984 provedl dr. Jiří Sigl a spolupracovník K MVČ Jan Boček zaměření a ovzorkování jediného, v celé své ploše přístupného objektu. Hlavní osa měření byla vedena po východní hranici par. č. 218.

Na základě časových možností, rozsáhlosti objektů a jejich částečnou nepřístupností /jeden překryt přemístěnou ornici, druhý odkryt jen částečně/ zaměřil se výzkum na jediný volně přístupný objekt. Ve směru jeho delší osy /zhruuba ve směru JZ - SV/ byla vytyčena sonda 25 m dlouhá a 1 m široká. Pro rozsah prací a kvalitu výplně /tmavá a přeschlá/ byla sonda vybírána po mechanických vrstvách až ke zřetelnému rozlišení jednotlivých laloků dna, které se potom vybíraly samostatně. Výplň objektu byla převážně šedočerná /tab. V, vrstva 3/ v severovýchodní části přešla do černé s ložiskem mazanice /tab. V, vrstva 2, 1/. Dno objektu a nepravidelnou vrstvu nad ním tvořila šedohnědá, promíšená výplň /tab. V, vrstvy 4 - 6/. Podloží byla spraš.

Nálezy z 1. vrstvy SV část sondy:

- 1/ Zlomek spodní části nepravidelné, tenké křemencové čepelky se dvěma fasetami na hřbetní straně a poškozeným ostřím. Rozměry: 1,9 x 1,2 x 0,2 cm inv. č. 61 660. Tab. I, obr. 4.
- 2/ Zlomky tenkostěnné, tvrdě pálené misky na nožce. Povrch je nezdobený, šedý, materiál plavený s přísadou písku. Rozměry: 10,2 x 5,8; 6,3 x 4,7; 4,8 x 3,7; 4,6 x 2,8; 3,4 x 1,7; 4,1 x 3,9 cm průměr ústí 32 cm, inv. č. 61 661, 61 662, Tab. I, obr. 1.

- 3/ Zlomek dna a spodní části výdutě větší nádoby hrncovitého typu. Povrch šedý, zdrsňelý, středně tvrdě pálený, původně pokrytý okrovou engobou. Rozměry: 4,4 x 6,6 cm, průměr dna 15,0 cm, inv. č. 61 663. Tab. I, obr. 2.
- 4/ Pět atypických střepů z výdutí masivnějších nádob povrch šedohnědý, přihlazený, středně tvrdě pálený, inv. č. 61 664 - 61 668.
- 5/ Sedm atypických střepů z výdutí různých nádob s přihlazeným, šedým středně tvrdě páleným povrchem. Inv. č. 61 669 - 61 675.
- 6/ Čtyři atypické střepy z výdutí a podhrdlí různých nádob. Povrch okrový, přihlazený, středně tvrdě pálený, inv. č. 61 676 - 61 679.
- 7/ Čtyři atypické střepy z výdutí jedné nádoby. Masivní, silnostěnné střepy jsou potaženy na povrchu okrovou engobou, hlazené, středně tvrdě pálené. Materiál plavený, s písčitým ostřivem s drobnými kamínky. Inv. č. 61 680.
- 8/ Dva atypické střepy z výdutí jedné nádoby, povrch se šupinovitě loupe, na zachovaném zbytku stopy po hlazené engobě okrové barvy. Ostřivo písčité. Inv. č. 61 681.
- 9/ Třináct zlomků masivní nádoby s povrchem okrové barvy, zdrsňelým, středně tvrdě páleným. Ostřivo písčité. Inv. č. 61 682.
- 10/ Zlomek přepáleného pískovcového brousku, probroušeného do podoby jehlanu s recentně odraženou špičkou. Rozměry: 6,2 x 6,7 x 3,5 cm. Inv. č. 61 683. Tab. I, obr. 5.
- 11/ Dva drobné zlomky pískovce se stopami zabroušených ploch - úlomky drtidel. Inv. č. 61 684.
- 12/ Čtyři kousky mazanice, na dvou z nich patrné otisky tenkých prutů. Inv. č. 61 685.
- 13/ Větší množství /4,15 kg/ mazaniceových úlomků s otisky dřeva a prutů různé síly. Mazanice vypálená do světle oranžového odstínu s lehce stíratelným povrchem. Inv. č. 61 686.

Nálezy z 2. vrstvy SV část sondy:

- 14/ Zlomkovité torzo hrncovité nádoby s krátkým mírně prohnutým a kónicky se zužujícím hrdlem. Podhrdlí splývá s plecemi nasazenými na kónicky se zužující tělo nádoby. Tato část představuje cca 3/4 její výšky. Na zachované části není patrná žádná výzdoba. Povrch hlazený šedohnědý, středně tvrdě pálený. Materiál s vysokou přísadou písku je drobnivý. Rozměry: průměr ústí 20,0 cm; maximální výduť 22,0 cm; průměr dna 8,0 cm; výška 16 cm. Inv. č. 61 687. Tab. I, ob. 3.
- 15/ Dva drobné atypické střepy z výduti jedné silnostěnné nádoby. Povrch šedohnědý, hlazený, středně tvrdě pálený se zbytky okrové angoby. Inv. č. 61 688.
- 16/ Tři drobné úlomky pískovcového drtidla. Inv. č. 61 689 - 61 691.
- 17/ Zlomek koncové části pískovcového brousku, používáním zbroušeného do amorfního tvaru. Rozměry: 5,6 x 3,6 x 3,0 cm. Inv. č. 61 692.
- 18/ Větší množství mazanícových úlomků s otisky dřeva. Povrch okrové barvy přechází do oranžové a jen částečně vypálen. Inv. č. 61 693.

Nálezy z 2. vrstvy JZ část sondy:

- 19/ Nepravidelný atypický střep z výduti nádoby s otřelým, šedým povrchem, původně krytým okrovou engobou. Inv. č. 61 694.
- 20/ Dva odštěpky křemenných valounků. Inv. č. 61 695.
- 21/ Sedm kusů mazanice s otisky dřeva a prutů, povrch okrovo oranžové barvy je otíravý, měkce pálený. Inv. č. 61 696.

Nálezy z 3. vrstvy JZ část sondy:

- 22/ Tři atypické střepy z výduti tenkostěnné nádoby. Povrch hnědo oranžový, přihlazený, středně tvrdě pálený. Inv. č. 61 697.

- 23/ Šest atypických střepů z podhrdlí a těla nádoby s kolísající silou stěn. Povrch šedo okrový, drsný, středně tvrdě pálený. Inv. č. 61 698.
- 24/ Tři drobné kousky slepencového drtidla. Na největším z nich opracovaná ploška. Inv. č. 61 699.
- 25/ Nepravidelný úlomek pískovcového brousku s jednou plochou nesoucí stopy po opracování. Rozměry: 7,2 x 6,1 x 2,8 cm. Inv. č. 61 700.
- 26/ Tři kousky mazanice, jeden větší s otiskem dřeva a dva menší, amorfni. Inv. č. 61 701.

Nálezy z obj. B v JZ části sondy:

- 27/ Zlomky těla masivní nádoby - putny. Zachován malý úlomek hrdla, ostatní střepy atypické. Povrch okrový, hlazený, středně tvrdě pálený. Vnitřní strana černá, hlazená. Rozměry: 3,2 x 3,5 cm. Inv. č. 61 702. Tab. II, obr. 7.
- 28/ Zlomky z okraje, podhrdlí a plecí širšího pohárku s nálevkovitě rozšířeným hrdlem. Povrch nezdobený, šedo okrový, hlazený, tvrdě pálený. Rozměry: průměr ústí 16,0 cm; maximální výduť 15,5 cm zachovaná výška torza cca 8,0 cm. Inv. č. 61 703. Tab. II, obr. 1.
- 29/ Zlomky okraje a těla nádoby s krátkým, kónicky se zužujícím, mírně prohnutým podhrdlím, v které v místě maximální výduti ostrým lomem nasedá na vyšší rovněž kónicky se ke dnu zužující tělo. Střep tenkostěnný, hlazený, šedý, tvrdě pálený. Rozměry: 4,2 x 1,5 cm. Inv. č. 61 704. Tab. II, obr. 2.
- 30/ Tři atypické střepy z výduti jedné nádoby. Povrch černo šedý, hlazený, tvrdě pálený. Inv. č. 61 705.
- 31/ Patnáct zlomků z těla a podhrdlí tenkostěnné nádoby zdobené plastickou lištou, plochým pupkem /7/. Mezi střepy nalezen i zlomek širšího páskového ucha. Povrch přihlazený, okrový, středně tvrdě pálený. Rozměry: 2,2 x 2,6; 3,2 x 2,6; průměr pupku 2,1 cm. Inv. č. 61 706. Tab. II, obr. 3 - 5.

- 32/ Tři atypické střepy z výdutí jedné větší nádoby s hlazeným okrovo šedým a středně tvrdě páleným povrchem. Vnitřní strana střepu okrové barvy. Inv. č. 61 707.
- 33/ Deset atypických střepů z výdutí tenkostěnné nádoby s okrovo šedým povrchem, jež je přihlazen. Výpal je středně tvrdý, vnitřní strana šedivá. Inv. č. 61 708.
- 34/ Atypický střep z místa maximální výdutí tenkostěnné nádoby. Povrch světle šedý, hlazený, středně tvrdě pálený. Inv. č. 61 709.
- Nálezy z objektu D ve střední části sondy:
- 35/ Čtyři atypické střepy z výdutí jedné tenkostěnné nádoby. Povrch okrový, přihlazený, středně tvrdě pálený, inv. č. 61 710.
- 36/ Atypický střep z podhrdlí tenkostěnné nádoby. Povrch přihlazený, okrový, středně tvrdě pálený. Inv. č. 61 711.
- Nálezy z objektu E v SV části sondy:
- 37/ Atypický střep z výdutí větší nádoby s hlazeným, okrově zbarveným, středně tvrdě páleným povrchem. Inv. č. 61 712.
- Nálezy z objektu F v SV části sondy:
- 38/ Drobná štěpina z broušeného kamenného nástroje. Inv. č. 61 713.
- 39/ Zlomek týlové části sekery s poškozenou podstavou a týlem. Průřez patrně obdélný s vypuklými podstavami. Rozměry: 6,8 x 4,6 x 1,7 cm. Inv. č. 61 714. Tab. II, obr. 6.
- 40/ Recentně přelomený zlomek okraje a hrdla putny. Kónické hrdlo je nezdobené, s šedým hlazeným, tvrdě páleným povrchem. Rozměry: 6,8 x 4,6 cm. Inv. č. 61 715. Tab. II, obr. 8.
- 41/ Zlomek okraje a drobný atypický střep z výdutí masivní nádoby. Povrch šedo černý, hlazený, středně tvrdě pálený. Rozměry: 2,2 x 1,7 cm. Inv. č. 61 716. Tab. II, obr. 9.

- 42/ Atypické zlomky z výdutě a podhrdlí silnostěnné zásobnice - putny. Střepy jsou z horních partií nádoby, na jednom z nich jsou stopy po odlomeném uchu. Inv. č. 61 717.
- 43/ Zlomek koncové části masivního pískovcového drtidla s vyhlazencu třecí plochou a zabroušenými nefunkčními částmi. Rozměry: 10,8 x 8,2 x 7,3 cm. Inv. č. 61 718.
- 44/ Zlomek krystalické břidlice, odpad nebo surovina na výrobu broušených nástrojů. Bez stop po opracování. Inv. č. 61 719.
- 45/ Hrubě otlučené křemenné jádro, bez stop po dalším použití. Inv. č. 61 720.
- 46/ Dva amorfní kousky mazanice. Inv. č. 61 721.

Mezi objekty E a F v SV části sondy:

- 47/ Zhruba trojúhelníkovitý masivní oboustranně konkávně probroušený brousek. Brusné plochy jsou nepravidelné a nesou četné stopy nesystematicky vedeného broušení. Materiál je tvrdý, bílý, jemnozrnný pískovec. Rozměry: 34,0 x 26,0 x 17,0 cm. Inv. č. 61 728. Tab. VI.

Sběr na povrchu skrytých objektů:

- 48/ Dva amorfní drobné kousky mazanice. Inv. č. 61 729.
- 49/ Tři atypické střepy z různých nádob. Povrch nezdobený, šedo hnědý, středně tvrdě pálený. Původně hlazený, dnes navětraný. Inv. č. 61 722 - 61 724.

Sběr z výhozu u sondy:

- 50/ Zlomky atypických střepů ze tří různých nádob s tvrdě páleným povrchem. Inv. č. 61 725 - 61 727.
- 51/ Drobný amorfní úlomek pískovcového drtidla. Inv. č. 61 731.

Sběr po skryté ploše naleziště:

52/ Zlomek okraje středověké nádoby, okraj zesílený, oddělen od podhrdlí širokým, ale mělkým žlábkem. Rozměry: 2,6 x 3,9 cm. Inv. č. 61 728. Tab. I, obr. 6.

53/ Plochý kus mazanice s otisky dřeva. Inv. č. 61 730.

Závěr:

Výzkumem byla zachycena část sídliště, které patrně pokračuje i mimo plochu staveniště východním směrem na parc. č. 220, k. ú. Želkovice. Byly registrovány tři rozsáhlé objekty, nebo jejich části. Drobnější, méně zřetelné, nebo mělké objekty byly zničeny provedenou skryvkou ornice.

Zkoumaný objekt, prořatý zjišťovací sondou, poskytl náleзовý soubor o 73 inventárních položkách /inv. č. 61 660 - 61 732/, v němž jsou mimo keramiky a mazanice zastoupené i kamenné artefakty. Kostí se, vzhledem k půdním podmínkám, nedochovaly.

Š t í p a n á i n d u s t r i e : Mimo zlomek křemencové čepelky /viz 1/ se jedná o hrubé úštěpky a zlomky bez finálních úprav.

B r o u š e n é n á s t r o j e : Z objektu F byla získána část sekerky /viz 39/ a štěpina dalšího nástroje s ohlazenou plochou. Tyto nálezy spolu s kusem suroviny /viz 44/ představují veškeré nálezy z krystalických břidlic získané výzkumem. Poněkud lépe jsou zastoupeny co do počtu i do rozmanitosti nálezy z pískovce. Mimo amorfních úlomků /viz 11/, zlomků brousků /viz 10, 17, 25/, drtidel /viz 16, 24, 43, 51/ je to především nález masivního oboustranného brusu na výrobu kamenných nástrojů /viz 47/, který nejen dokládá přímou výrobu broušené industrie na sídlišti, ale je ojedinělým nálezem i v rámci východočeského regionu.

K e r a m i k a : Zkoumaný objekt byl keramicky poměrně chudý a nálezy se v něm kumulovaly k severnímu konci. Keramika je nezdobená, s tvary na přechodu mezi neolitem a eneolitem.

Vedle misky na nožce /viz 2/ a poněkud nejistého pupku /viz 31/ jsou v ní zastoupeny nádoby, které se svým profilem blíží kultuře s nálevkovitými poháry /viz 14, 29/ a mezi střepy nerekonstruovatelné nádoby /viz 31/ bylo určeno i páskové ucho.

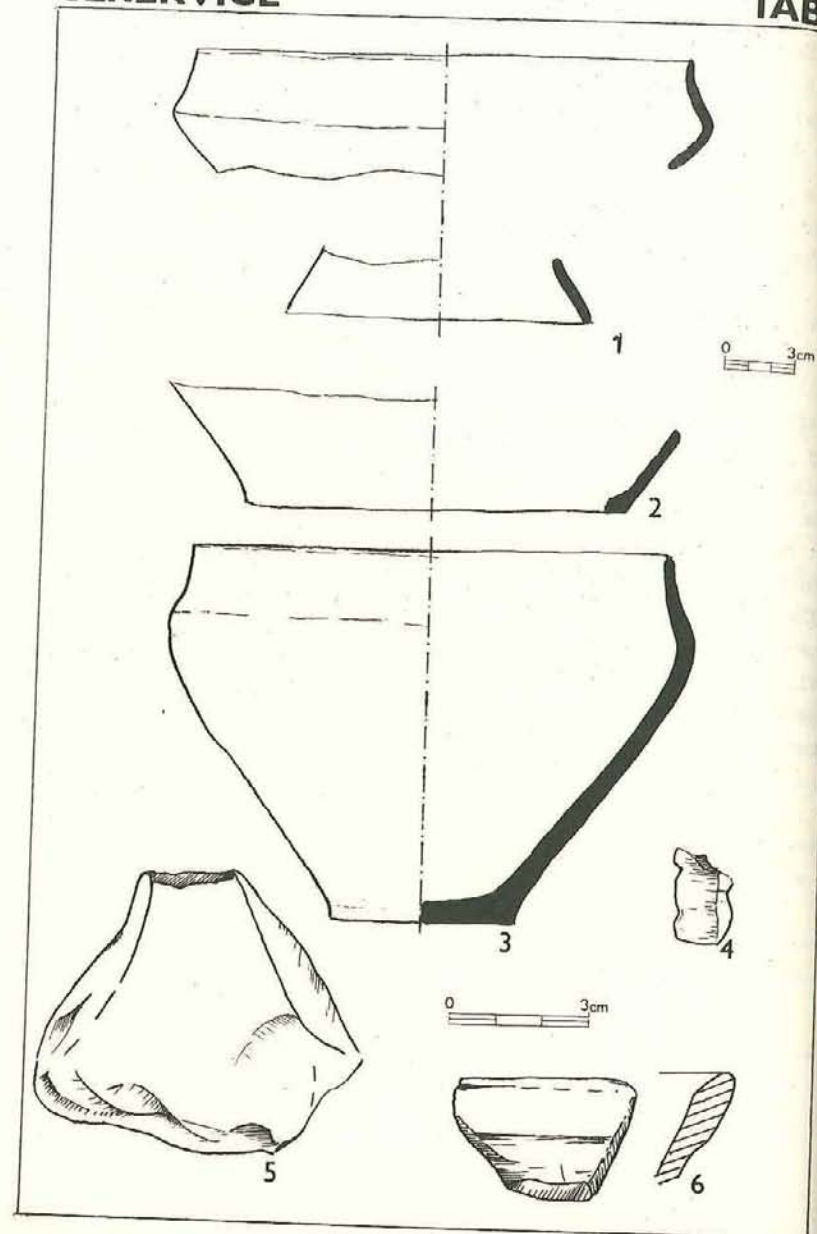
M a z a n i c e : Z objektu bylo získáno větší množství mazanice úlomků s dobře patrnými otisky dřeva. Kvalita výpalu mazanice kolísá.

Záchranný výzkum zkoumal objekt stavebního charakteru, do jehož dna byly /druhotně /?/ v rámci jeho existence/ zahroubeny další drobnější jámy. Sídlištní aktivita se projevila zvýšenou měrou u SV konce sondy. Kde větší množství střepů, černě probarvená výplň objektu, nález zásobní jámy a kumulace mazanice úlomků v horních vrstvách hlubiny signalizuje blízkost, dnes již patrně zničeného domu. Na základě keramiky lze objekt zařadit na sklonek kultury s lengyelskou keramikou ovlivněnou již novými prvky. Z východních Čech neznáme další zkoumané sídliště tohoto typu. Dle laskavého upozornění dr. Víta Vokolka se keramika období charakteru vyskytuje i ve sběrech p. Skipaly z katastru blízké obce Čistěves /okr. Hradec Králové/. V současné době je část lokality ležící v tzv. dočasném záboru zničena stavbou pomocných stavebních provozů.

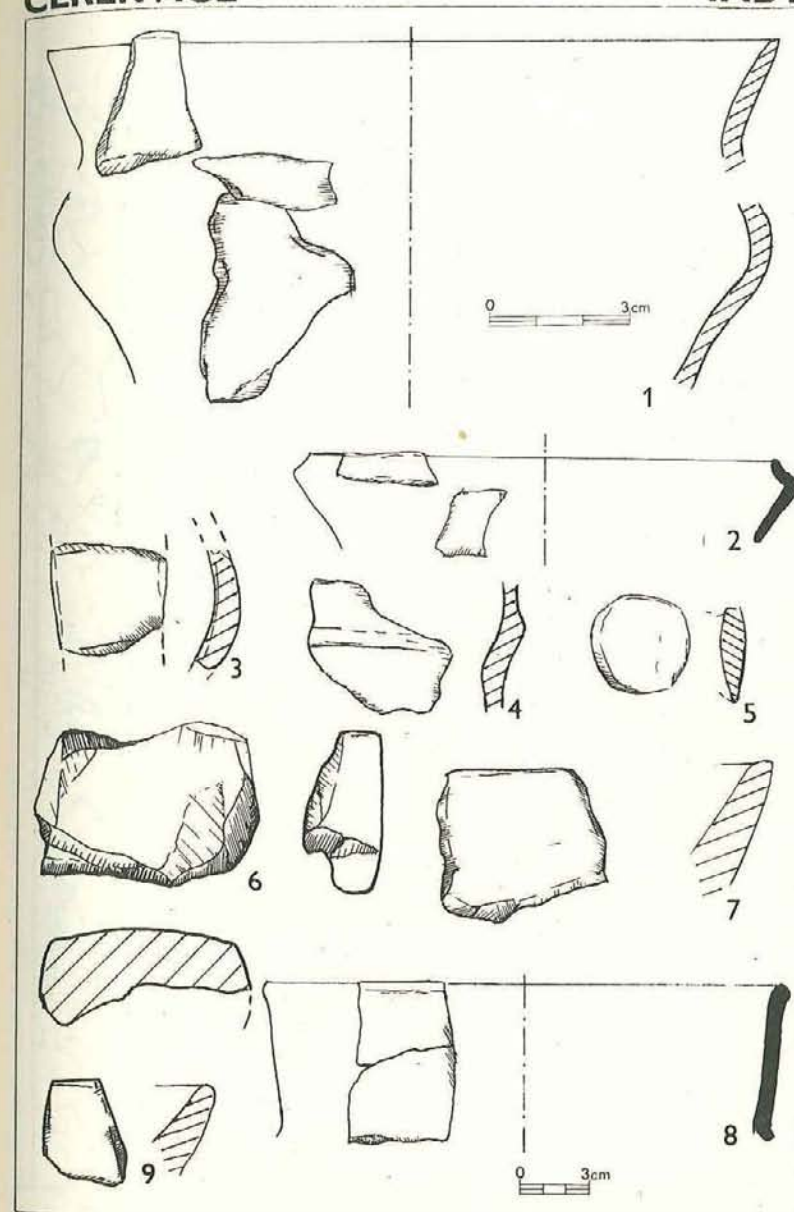
CEREKVICE

TAB I

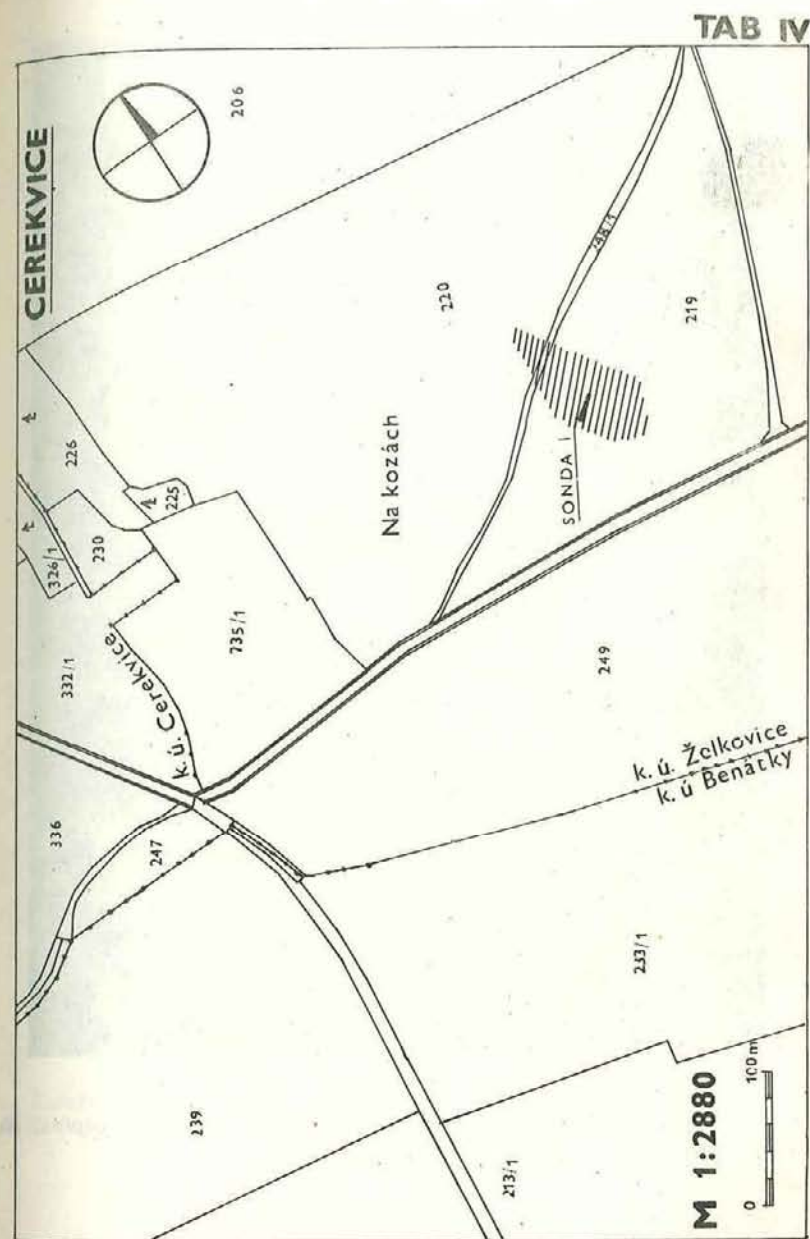
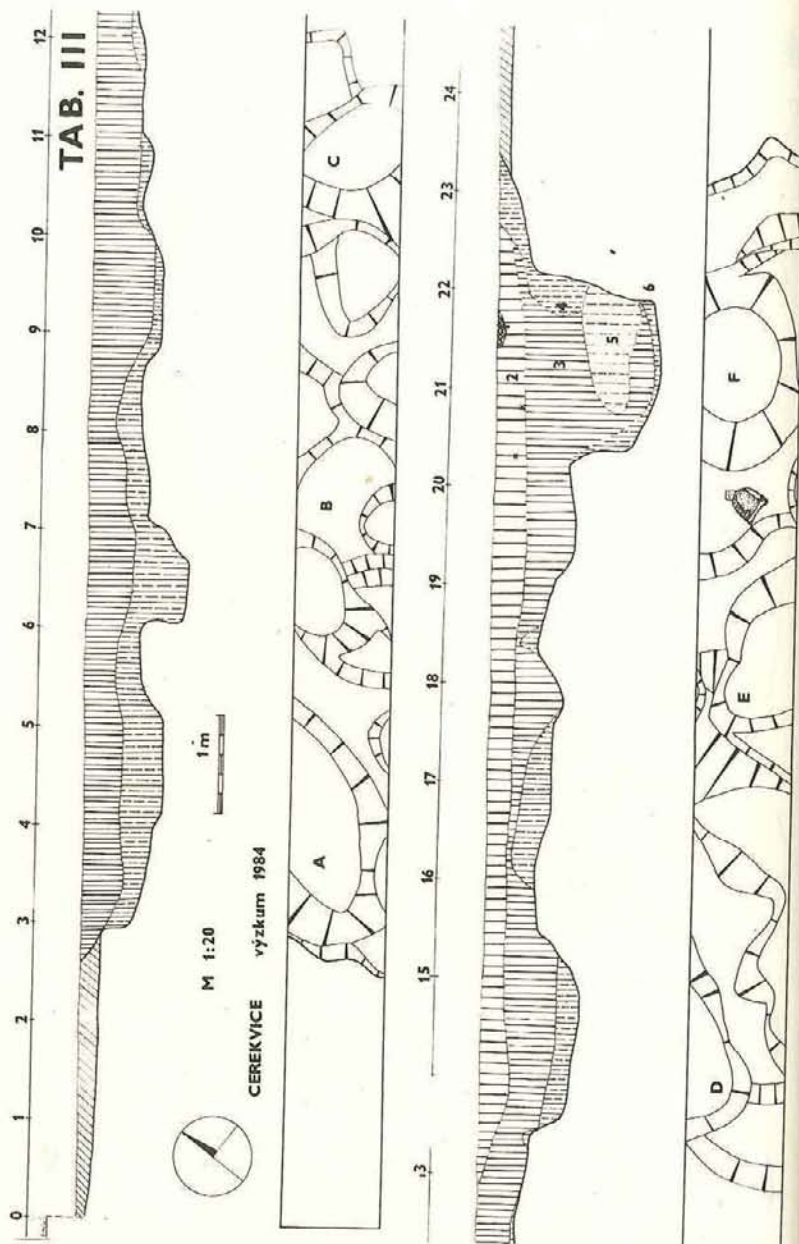

CEREKVICE

TAB II

Cerekvice (okr. Jičín). Celkový pohled na sondu I od SV. V popředí ob-
 F (zdsobní jáma) s polisođrem. Foto J. Lebeda.

Cerekvice (okr. Jičín). Polisođr s pracovními stopami. Foto J. Lebeda.

JIRÍ KALFERST
NOVÉ NÁLEZY BROUŠENÝCH KAMENNÝCH NÁSTROJŮ
V OKRESE RYCHNOV N. KN.

Během posledních let byly předány AO KMVČ jeho externími spolupracovníky a amatérskými zájemci četné předměty. Mezi nimi byly i ojedinělé nálezy kamenných broušených nástrojů z okresu Rychnov nad Kněžnou, tedy z prostoru mimo běžně uváděnou sídlištní oblast. I když se ve všech případech jedná o povrchové sběry a jejich vypovídací hodnota je tak omezena, mohou sloužit k signalizaci průniků popřípadě i osídlení neolitického obyvatelstva v oblasti dnešního Podorlicka. Zároveň se publikací nových nálezů doplní starší práce, které pojednávají o regionu horního toku Divoké Orlice /Domečka 1935, Richter 1958/.

V září r. 1891 našel p. Bohumil Bačička z Přestavlk část kamenné sekery, kterou předal našemu muzeu. Sekera /inv. č. 60 586/, byla nalezena v příkopu cesty v poloze "Pod Chleny" vedle pole kat. č. 211/16. Jedná se o část kamenné sekery kopytovitého tvaru, která je zlomena v oku. Ostří i hřbet jsou poškozené. Rovina ostří se neshoduje s osou vývrtu. Zlomek není druhotně upravován. Povrch nese stopy recentního poškození, jež bylo způsobeno orbou. Sekera byla vyrobena z šedé krystalické břidlice. Rozměry: 20,5 x 8,3 x 7,4 cm průměr vývrtu 3,3 - 3,5 cm. Nástroj lze datovat do mladého stupně kultury s vypíchanou keramikou. Sběry, provedené v okolí nálezu externím spolupracovníkem KMVČ Vladimírem Tržickým, byly negativní.

Soudruh Jaroslav Podzimek z Rychnova nad Kněžnou předal brit kamenné sekery, který byl nalezen na katastru obce Vojenice. Sekera, inv. č. 60 582, byla vyrobena z krystalické břidlice, má nepravidelný, zhruba lichoběžný průřez s mírně konvexními plochami. V místě oka je zlomena. Na lomové ploše je patrné druhotné zabrušování nástroje. Rovina ostří se neshoduje s osou vývrtu. Rozměry: 15,9 x 6,6 x 6,5 cm. Sekera náleží mladému stupni kultury s vypíchanou keramikou.

Externí spolupracovník p. Jaroslav Švarc z Lupenice, předal AO KMVČ kamenný sekeromlat, který našel na okraji lesa u Tutleky, za č. p. 59. Sekeromlat ležel v recentní,

zarostlé jámě, sloužící původně k drobné těžbě cihlářské hlíny. Jedná se o plochý, nehraněný sekeromlat, jehož výška pozvolna směrem k týlu klesá. Má zhruba obdélný, nepravidelný průřez, s maximální šířkou v místě provrtu, který je kónický a šikmý v podélné ose nástroje. Ostří je otupeno. Rozměry: 15,1 x 5,8 x 3,6 cm, průměr vývrtu 2,2 - 2,5 cm. Sekeromlat lze rámcově datovat do eneolitu. Sběry provedené v místě nálezu byly negativní.

Literatura:

- Domečka, L. 1935: Krajina při divoké Orlici a jejich přítociích v době předhistorické, Osvěta lidu č. 61, 63, 65. Hradec Králové.
 Richter, M. 1958: Pravěk Kostelecka a nové archeologické nálezy, Hradecký kraj 125 - 134. Hradec Králové.

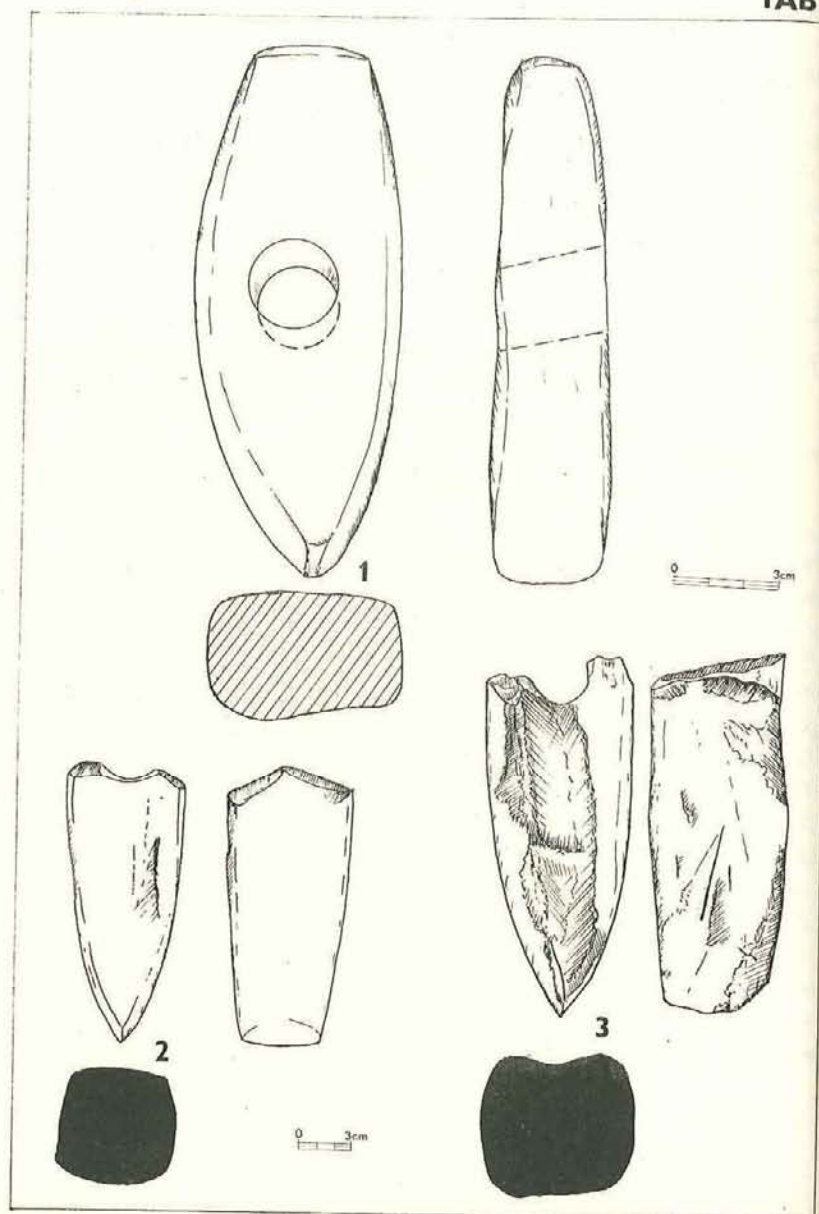
Tabulka I

Nové nálezy kamenných nástrojů. 1 Tutleky, 2 Vojenice, 3 Přestavky.

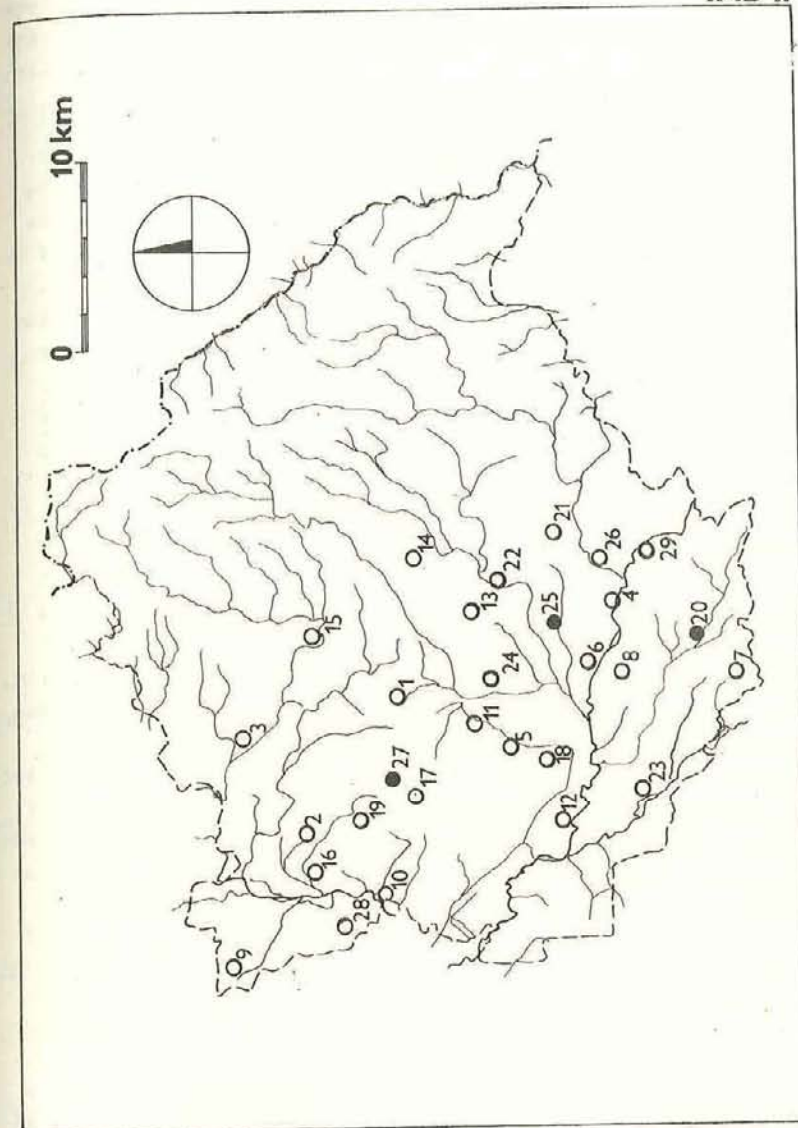
Mapa okr. Rychnov nad Kněžnou s vyznačenými katastry obcí, kde byly nalezeny kamenné nástroje: 1 Byzhradec, 2 Čanka, 3 Dobruška, 4 Doudleby nad Orlicí, 5 Hoštěčín, 6 Kostelec nad Orlicí, 7 Kostecká Horka, 8 Kostecká Lhota, 9 Králova Lhota, 10 Ledce, 11 Lično, 12 Lípa, 13 Lipovka, 14 Lukavice, 15 Masty, 16 Mokré, 17 Nová Ves, 18 Olešnice, 19 Přepychy, 20 Přestavky, 21 Roveň, 22 Rychnov nad Kněžnou, 23 Šachov, 24 Třebešov, 25 Tutleky, 26 Vamberk, 27 Vojenice, 28 Vysoký Újezd, 29 Záměl. Nálezy nejsou rozlišeny na neolitické a eneolitické. Nové nálezy jsou v místech vyplněných značek.

TAB I

TAB II

VIT VOKOLEK
NÁLEZY PŘI STAVBĚ VODOJEMU V HOLOHLAVECH

V letech 1971, 1975 a 1976 jsme prováděli záchranné akce v Holohlavech /okr. Hradec Králové/ při stavbě vodojemu a přilehlých průkopech pro vodovod. Naleziště se rozkládá na SV okraji obce, těsně při Z straně silnice Hradec Králové - Jaroměř, na nepatrném sprašovém návrší, které se SV směrem prudce sklání k dnešnímu rybníku a poznenáhlu v směrem do nivy řeky Labe. Nálezy byly učiněny na parc. č. 259/1, 268/1, 484 /stará polní cesta/. Podloží tvoří žlutavá spraš, pokrytá 15-35 cm silnou ornici. Nadmořská výška je kolem 260 m. Naleziště označujeme jako lokalitu 3.

V r. 1971 v průkopu pro vodovod, jdoucí paralelně se silnicí, na parc. č. 259/1, dlouhém 210 m, 110 cm širokém a 2 m hlubokém, zjistil J. Sigl a Vl. Wolf 6 narušených objektů. Datovací materiál byl získán pouze z objektů 1, 2, ostatní zůstaly nedatovány. V r. 1975 byla na parc. č. 259/1, v její JZ části, budována vodárna. Záchrannou akci jsme provedli s J. Siglem 17. XI. 1975. Při naší návštěvě byly vyhloubeny základy pro 2 vodojemy a jámy pro jejich ukotvení. V severních základech vodojemu zjištěny 2 objekty, v prostoru jižního vodojemu jeden objekt /obj. 3/. Ve výkopech pro kotvy v Z polovině staveniště zjištěna kulturní vrstva šedohnědé barvy, silná 45 - 55 cm, bez nálezů. Poslední záchrannou akci jsme provedli ve dnech 25. III. a 2. IV. 1976. V průkopu pro vodovod, který šel téměř souběžně s průkopem z r. 1971 na parc. č. 259/1 jsme zachytili 13 dalších objektů, které mimo obj. 4 byly pouze ověřovány a pokud možno zakreslen profil. Současně provedeny sběry v S části parc. č. 268/1, kde zjištěny nálezy jak neolitické, tak především lužické.

Objekt 1/1971

Lužická kultura. Znatelný po obou stranách průkopu v délce 18 m, se dnem v hloubce 120 cm /ornice 20 cm silná/ se šik-

mými stěnami a největší hloubkou ve středu objektu. Výplň byla černohnědá se střepy. Pravděpodobně se jedná o příkop /viz též obj. 10/1976/.

- 1/ Střep z horní části zásobnice se široce rozevřeným okrajem. Povrch hrubý, na vnější straně vodorovně prstovaný, okrové barvy. V materiálu silná příměs kamének. Rozm. 6,9 x 4,7 cm, inv. č. 50 946 /Tab. 5:1/.
- 2/ Střep z horní části patrně mísy s válcovitým okrajem. Povrch hlazen, hnědé barvy, slabá příměs písku. Rozm. 3,2 x 3,1 cm, inv. č. 50 947 /Tab. 5:3/.
- 3/ Střep z horní části mísy se slabě dovnitř vklopeným okrajem. Povrch drsný, hnědé barvy, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku a kamének. Rozm. 5 x 3,6 cm, inv. č. 50 948 /Tab. 5:6/.
- 4/ Střep z válcovitého hrdla džbánu. Povrch hlazen, okrové barvy, v materiálu silná příměs slídy. Rozm. 3,1 x 3,1 cm, inv. č. 50 949 /Tab. 5:8/.
- 5/ Střep z rozevřeného okraje nádoby pečlivě vyhlazeného červenavého povrchu. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,4 x 2,1 cm, inv. č. 50 950 /Tab. 5:7/.
- 6/ Část plochého přeslenu nebo terčíku z plaveného materiálu, slabě promíšeného s pískem, hnědé barvy. Rozm. 3,2 x 2,6 cm, inv. č. 50 951 /Tab. 5:2/.
- 7/ Obdélníkovitý výčnělek rovně seříznutý, tvořící patrně držadlo. Povrch hlazen, okrové barvy, v materiálu příměs písku. Rozm. 3,6 x 2,2 cm, inv. č. 50 952 /Tab. 5:9/.
- 8/ Střep z těla zásobnice s uraženým velkým uchem. Povrch hrubý, šedivě okrové barvy, vnitřek hrubě hlazen, okrový. V materiálu příměs větších kamének. Rozm. 6,9 x 5,5 cm, inv. č. 50 953 /Tab. 5:11/.
- 9/ Střep ze stěny nádoby, na vnější straně mělké švislé rýhy. Povrch hnědý, vnitřek hlazen, černošedý, v materiálu příměs písku. Rozm. 3,1 x 3 cm, inv. č. 50 954 /Tab. 5:14/.

- 10/ Střep ze zaobleného spodku nádoby s kouskem dna. Povrch kdysi hlazen, tmavohnědé barvy, vnitřek červenohnědý. V materiálu příměs písku a kamének.
Rozm. 3,6 x 2,5 cm, inv. č. 50 955 /Tab. 5:5/.
- 11/ Střep z plochého dna nádoby s kusem kónické stěny. Povrch hlazen, hnědočerné barvy, vnitřek tmavší. V materiálu příměs písku.
Rozm.: 6 x 3,7 cm, inv. č. 50 956 /Tab. 5:4/.
- 12/ Střep ze spodku nádoby s kusem dna, které šikmo ostře vybíhá. Povrch hrubší, šedivě okrové barvy, vnitřek okrový. V materiálu příměs písku a kamének.
Rozm. 4,5 x 3,2 cm, inv. č. 50 957 /Tab. 5:10/.
- 13/ Střep z oblé stěny nádoby, zdobené mělkými širokými svislými žlábkami. Povrch pečlivě vyhlazen a tuhován.
Rozm. 3,4 x 3,2 cm, inv. č. 50 958 /Tab. 5:12/.
- 14/ Střep ze stěny nádoby, na lomu patrně zbytek ucha. Povrch hlazen, hnědé barvy, vnitřek černohnědý, v materiálu příměs písku.
Rozm. 5,2 x 2,6 cm, inv. č. 50 980 /Tab. 5:13/.
- 29 střepů ze stěn nádob, inv. č. 50 959 - 50 979, 50 981 - 50 988.
  - Část drtidla ze slepence se zaobleným bokem.
Rozm. 8,5 x 7,2 x 4,5 cm, inv. č. 50 989.
  - Část drtidla nebo brousku z hrubozrnného pískovce s plochou stranou a částečně obroušeným bokem.
Rozm. 7,8 x 5,6 x 4,5 cm, inv. č. 50 990.

Objekt 2/1971

Volutová keramika. Délka 370 cm, hloubka 85 cm, se stěnami sklánějícími se téměř kolmo dolů, výplň černohnědá se střepy.

- 1/ Střep z misky polokruhovitěho těla, setřelého šedivě okrového povrchu, snad se stopou rýhy. Plavený materiál.
Rozm. 6,6 x 5,4 cm, inv. č. 50 991 /Tab. 5:15/.

- Střep ze stěny nádoby, hlazeného hnědého povrchu, vnitřek okrový. V materiálu příměs písku.
Rozm. 7,3 x 5,8 cm, inv. č. 50 992.

Objekt 3/1971

Kultura ? Délka 900 cm, hloubka 90 cm, výplň černá, bez nále-
zů.

Objekt 4/1971

Kultura ? Délka 800 cm, hloubka cca 200 cm, výplň černá se
zlomkem drtidla ze slepence /inv. č. 50 993/.

Objekt 5/1971

Kultura ? Délka 13 m, hloubka 80 cm, světlehnědá výplň bez
nále-
zů.

Objekt 6/1971

Kultura ? Délka 110 cm, hloubka 80 cm, černé výplně bez nále-
zů.

Objekt 1/1975

Vypíchaná keramika. Objekt byl znatelný po obou stranách výkopu a představoval ho žlab, s největší pravděpodobností část chaty. Nejlépe byl znatelný na J stěně, kde pod 72 cm silnou vrstvou ornice a podorničí byl žlab nahoře široký 46 cm, stěny měl téměř kolmé, dno ploché v hloubce 126 cm od povrchu, široké 34 cm. Výplň byla hnědočerná. Při začišťování profilu nalezeny střepy. Na S straně průkopu měl žlab stěny šikmé, nahoře byl široký 102 cm, dno bylo oblé, dosahující max. hloubky 114 cm od povrchu /ornice 58 cm silná, kulturní vrstva 28 - 30 cm/. Výplň byla hnědočerná.

- 1/ Střep z oblého spodku nádoby, na vnitřní straně jemné rýhy, vzniklé při výrobě. Povrch pečlivě vyhlazen, černé barvy. Plavený materiál.

Rozm. 4,8 x 3,1 cm, inv. č. 50 994 /Tab. 5:16/.

- Střep ze stěny nádoby, hlazeného černavého povrchu, plavený materiál.

Rozm. 5 x 3 cm, inv. č. 50 995.

Objekt 2/1975

Vypíchaná keramika. Část velké jámy, jejíž profil byl zaměřen na S straně. Objekt byl znatelný pod 40 cm silnou vrstvou ornice a 18 cm kulturní vrstvou. Na Z straně se schodovitě zahluboval do hloubky 234 cm od povrchu. Výplň byla tmavohnědá, u dna promíšená se spraší. Při začišťování profilu nalezeny střepy.

- 3 střepy ze stěny nádoby hrubšího bílé okrového povrchu, vnitřek černošedý. V materiálu příměs písku.

Inv. č. 50 996.

Objekt 3/1975

Vypíchaná keramika ? Mělká jáma, na profilu 212 cm dlouhá, se šikmými stěnami a nepravidelným dnem, dosahujícím maximální hloubky 110 cm od povrchu /ornice 65 cm/. Výplň tmavě hnědá.

Objekt 1/1976

Kultura ? Jáma byla zjištěna ještě na svahu k rybníku, na SZ straně průkopu. Na profilu byla 195 cm dlouhá, kotlovitého tvaru, s maximální hloubkou 88 cm od povrchu /25 - 30 cm ornice/. Výplň hnědočerná s mezivrstvičkami promíšené spraše, bez nálezů.

Objekt 2/1976

Vypíchaná keramika. Na SZ stěně průkopu, ještě na svahu, byla mělká jáma, na profilu 200 cm dlouhá, vybíhající z 15 cm silné kulturní vrstvy. Stěny byly sešikmeny, dno nepravidelné, v hloubce 65 cm od povrchu /ornice 15 - 20 cm/. Výplň hnědočerná, u dna promíšená se spraší. Ve výplni nalezen střep.

- 1/ Střep z horní části mísy, široce rozevřeného okraje a tělem majícím náběh na esovitou profilaci. Povrch drsný, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku a slídy.

Rozm. 4,5 x 4,2 cm, inv. č. 50 997 /Tab. 6:9/.

Objekt 3/1976

Vypíchaná keramika. Větší jáma, znatelná na JV profilu průkopu. Délka 600 cm a zasahovala do dna průkopu, výplň hnědočerná. Z profilu získáno několik střepů.

- 1/ Střep z kónického spodku nádoby na nožce, zdobené šikmými drobnými dvoj až trojvpichy a sbíhajícími se pásy dvojvpichů. Povrch pečlivě vyhlazen, černohnědé barvy, plavený materiál.

Rozm. 4,6 x 3,8 cm, inv. č. 50 998 /Tab. 6:1/

- 2/ Střep ze spodku silnostěnné nádoby s kouskem dna. Povrch nerovný, drsnější, šedé barvy, vnitřek okrový. V materiálu příměs písku.

Rozm. 4,7 x 4,5 cm, inv. č. 50 999 /Tab. 6:2/.

- 6 střepů ze stěn nádob. Inv. č. 51 000 - 51 005.

- 6 amorfních zlomků okrové a červenohnědé mazanice.

Inv. č. 51 006.

- Úlomek valounu z jemnozrnného pískovce. Inv. č. 51 007.

Objekt 4/1976

Zvoncovité poháry. Objekt bude publikován samostatně.

Objekt 5/1976

Kultura ? Zjištěn na SZ straně průkopu. Objekt se rýsoval sytě černou výplní s uhlíky. Byla to pravidelná menší jáma, na profilu 100 cm dlouhá, s nepatrně sešikmenými stěnami a slabě prožlábnutým dnem v hloubce 65 cm od povrchu /40 cm ornice/. Hned pod ornici byla souvislá vrstva rozbitých kamenů /oblázků/, vytvářejících dlažbu. Ve výplni mimo zlomku zvířecí kosti nebylo nic nalezeno.

Objekt 6/1976

Volutová keramika. Zbytek jámy na SZ straně průkopu. Patrně šlo o jámu zásobního charakteru, jak ukazuje její SV stěna. Stěny se zde nejprve šikmo skláněly a potom rozšiřovaly do stran. JZ část byla schodovitě zahloubena. Délka při ústí byla 130 cm, maximální hloubka 124 cm, dnešní úzké dno

bylo 42 cm široké. Výplň černohnědá, u dna promíšená se spráší. Z profilu získáno několik střepů.

- 1/ Střep z horní části velké bombovité nádoby drsného hnědého povrchu, vnitřek černý. V materiálu příměs písku a slídy. Rozm. 12,6 x 9,9 cm, inv. č. 51 023 /Tab. 6:8/.
- 2/ Střep ze stěny nádoby s uraženým uchem, ke kterému se sbíhají šikmé silné rýhy. Povrch hlazen, šedé barvy, vnitřek okrový. Plavený materiál. Rozm. 4 x 3,2 cm, inv. č. 51 024 /Tab. 6:5/.
- 3/ Střep z oblé stěny nádoby, zdobený 2 řadami polokruhovitých vpichů, patrně na lince. Povrch setřen, šedivě černé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,9 x 3,5 cm, inv. č. 51 025 /Tab. 6:4/.
- 4/ Střep ze stěny nádoby, zcela setřelého a poškozeného okrově šedého povrchu se špatně znatelnou výzdobou z přerušované linie. Plavený materiál. Rozm. 3,9 x 3,1 cm, inv. č. 51 026 /Tab. 6:3/.
- 5/ Střípek z okraje patrně misky. Povrch setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 2,6 x 0,9 cm, inv. č. 51 027 /Tab. 6:6/.
- 6/ Střep ze stěny nádoby se setřelou špatně znatelnou řadou hustě za sebou řazených vpichů, vytvářejících 2 linky, černohnědého povrchu, vnitřek červenohnědý. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,9 x 2,4 cm, inv. č. 51 028 /Tab. 6:7/.
- 9 střepů ze stěn nádob, inv. č. 51 029 - 51 037.
- Zlomek brousku z jemnozrnného pískovce s plochou brusnou hranou a 1 zlomek pískovcového valounku. Inv. č. 51 038.
- 4 zlomky otřelé okrové, červenohnědé a šedé mazanice. Inv. č. 51 039.

Objekt 7/1976

Volutová keramika. Rozsáhlejší mělký objekt, znatelný na JV straně průkopu. Na profilu byl 380 cm dlouhý se šikmými stěnami a celkem rovným dnem v hloubce 70 cm od povrchu /ornice

24 cm, 10 - 15 cm kulturní vrstva/. Výplň byla hnědočerná, bez zvrstvení. Z profilu získány střepy.

- 1/ Střep z horní části dovnitř vklopené nádoby, zdobené 3 vodorovnými pásy mělkých šikmých vpichů. Povrch zcela setřen, takže výzdoba je nezřetelná, okrově hnědé barvy. Rozm. 4 x 3,5 cm, inv. č. 51 040 /Tab. 6:11/.
- 2/ Střep z horní části bombovité nádoby, zdobené 3 vodorovnými řadami zásekovitých vpichů. Povrch setřen, okrově šedočerné barvy, vnitřek okrově šedý. Rozm. 5 x 2,8 cm, inv. č. 51 041 /Tab. 7:3/.
- 3/ Střep ze stěny nádoby, zdobený 3 oblými pásy vpichů. Povrch zcela setřen, šedé barvy. V materiálu příměs slídy. Rozm. 5,8 x 3,2 cm, inv. č. 51 042 /Tab. 6:15/.
- 4/ Střep z podhrdlí nádoby se zlomkem vodorovného oblého pásu zásekovitých vpichů. Povrch setřen, šedočerné barvy, vnitřek hlazen. Plavený materiál. Rozm. 4 x 3,2 cm, inv. č. 51 043 /Tab. 6:14/.
- 5/ Střípek z horní části nádoby s okrajem kolmo zvednutým, se zlomkem 2 šikmých řad vpichů. Povrch setřen, tmavě šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 2,1 x 2 cm, inv. č. 51 044 /Tab. 6:10/.
- 6/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem rýhy. Povrch poněkud setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 4,7 x 2,9 cm, inv. č. 51 045 /Tab. 6:16/.
- 7/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem 3 řad vpichů na linii. Povrch setřen, černošedé barvy, vnitřek šedý. Plavený materiál. Rozm. 5,1 x 2,2 cm, inv. č. 51 046 /Tab. 6:12/.
- 8/ Střep z horní části bombovité nádoby se zlomkem 3 vodorovných řad zásekovitých vpichů. Povrch setřen, šedé barvy, vnitřek šedočerný. Rozm. 2,5 x 3,2 cm, inv. č. 51 047 /Tab. 7:5/.
- 9/ Střep z oblé stěny nádoby se zlomkem rýhy. Povrch hlazen, černavé barvy, příměs písku. Rozm. 3,3 x 1,8 cm, inv. č. 51 048 /Tab. 6:13/.

- 10/ Střep z rozevřeného okraje velké mísy, zaobleného těla. Povrch nerovně hlazen, hnědé barvy, vnitřek černý. V materiálu příměs písku a slídy.
Rozm. 7,1 x 3,8 cm, inv. č. 51 049 /Tab. 7:1/.
- 11/ Střep z okraje bombovité nádoby, hrubého špinavě okrového povrchu. V materiálu silná příměs písku a kaménků.
Rozm. 2,7 x 2,2 cm, inv. č. 51 050 /Tab. 7:6/.
- 12/ Střep z horní části bombovité nádoby s okrajem nepatrně vzhůru zvednutým. Povrch drsný, okrové barvy. Silná příměs písku a kaménků.
Rozm. 3,6 x 3,5 cm, inv. č. 51 051 /Tab. 7:2/.
- 13/ Střep z oblé spodní části nádoby s reparačním otvorem šikmo vrtaným. Povrch hlazen, šedé barvy, vnitřek okrově šedý. V materiálu příměs písku a slídy.
Rozm. 8,2 x 7,2 cm, inv. č. 51 052 /Tab. 7:9/.
- 14/ Střep ze stěny zásobnice se 2 většími nehtovitými dolíčky. Povrch hlazen, černavé barvy, vnitřek špinavě okrový. V materiálu příměs písku a slídy.
Rozm. 8,5 x 6,5 cm, inv. č. 51 053 /Tab. 7:4/.
- 15/ Střep z oblé stěny nádoby, na vnější, zcela setřelé straně je patrná řada šikmých zásekovitých dolíčků. Povrch šedé barvy, v materiálu příměs písku.
Rozm. 7,6 x 3,4 cm, inv. č. 51 054 /Tab. 7:7/.
- 20 střepů ze stěn nádob, inv. č. 51 055 - 51 072, 51 074 - 51 075.
- 16/ Střep ze zaobleného spodku nádoby na nožce, povrch většinou odláman, na zbytku jsou pásy hustých drobných vpichů. Povrch šedočerný, hlazený, vnitřek šedý.
Rozm. 5,3 x 3,7 cm, inv. č. 51 073 /Tab. 7:10/.
- 17/ Čepelovitý ústěp ze žlutobílého kvarcitu.
Rozm. 3,5 x 1,7 cm, inv. č. 51 077 /Tab. 7:8/.
- 1 kus červenohnědé otřelé mazanice, Inv. č. 51 076.
- 2 kusy z rozbitého valounu našedlého křemene. Inv. č. 51 078.

Objekt 8/1976

Kultura ? Znatelný na SZ stěně průkopu. Představovala ho nepravidelná jáma, zjištěná v délce 250 cm, zasahující do dna průkopu, který byl již zavalen. Výplň hnědočerná.

Objekt 9/1976

Volutová keramika. Znatelný po obou stranách průkopu v délce cca 300 cm. V této části byl již průkop zavalen, takže se nepodařilo zakreslit profil. Z výplně hnědočerné barvy získány střepy.

- 1/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem sbíhajících se rýh, doprovozených řídkými vpichy. Povrch hlazen, světle hnědé barvy, vnitřek odláman. Flavený materiál.
Rozm. 3,6 x 2,3 cm, inv. č. 51 079 /Tab. 7:13/.

- 4 kusy červenohnědé amorfni mazanice, inv. č. 51 080.

Objekt 10/1976

Lužická kultura. Velmi rozsáhlý objekt, znatelný po obou stranách průkopu v délce 12 m, zasahující do dna průkopu. Výplň byla černohnědá. Tento objekt je patrně pokračováním obj. 1/1971 a představuje příkop.

- 1/ Střep z horní části ovoidní nádoby široce rozevřeného okraje a plynule profilovaného těla. Povrch drsný, hnědé barvy, vnitřek černohnědý. V materiálu příměs písku a kaménků.
Rozm. 9,7 x 6,4 cm, inv. č. 51 081 /Tab. 8:6/.
- 2/ Střep z horní části nádoby s okrajem kolmo zvednutým. Povrch hrubší, okrové barvy, vnitřek hlazen, okrově šedý. V materiálu příměs písku.
Rozm. 4,1 x 3 cm, inv. č. 51 082 /Tab. 8:11/.
- 3/ Střep z horní části mísy, slabě šikmo rozevřeného okraje. Povrch pečlivě vyhlazen, černavé barvy, na vnitřní straně stopy tuhování. V materiálu příměs písku.
Rozm. 4,1 x 3 cm, inv. č. 51 083 /Tab. 8:8/.
- 4/ Střep z rozevřeného okraje patrně ovoidní nádoby. Povrch nerovně hlazen, hnědé barvy, vnitřek šedý, v materiálu příměs kaménků.
Rozm. 3,2 x 2,9 cm, inv. č. 51 084 /Tab. 8:15/.

- 5/ Část páskového ucha, hlazeného hnědého povrchu. Šířka 2,2 cm, inv. č. 51 085 /Tab. 8:7/.
- 6/ Střep z horní části džbánu s okrajem rozevřeným, hrdlo plynule přechází v klenuté tělo. Povrch setřen, červenohnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,7 x 2,8 cm, inv. č. 51 086 /Tab. 8:4/.
- 7/ Střep ze široce rozevřeného okraje zásobnicovité nádoby. Povrch hrubý, okrové barvy, vnitřek hlazen. V materiálu příměs písku. Rozm. 5,2 x 4 cm, inv. č. 51 087 /Tab. 8:1/.
- 8/ Střípek ze slabě rozevřeného okraje nádoby. Povrch setřen, okrově šedé barvy. Rozm. 1,5 x 1,5 cm, inv. č. 51 088 /Tab. 8:2/.
- 9/ Střep z rozevřeného okraje nádoby, hlazeného šedivě okrového povrchu, vnitřek černavý. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,6 x 2,2 cm, inv. č. 51 089 /Tab. 8:13/.
- 10/ Střep ze stěny zásobnicovité nádoby s plastickou, kruhovitými dolíčky přerušovanou páskou. Povrch hrubší, hnědé barvy, vnitřek nerovně hlazen. V materiálu příměs kaménků. Rozm. 5,6 x 4,4 cm, inv. č. 51 090 /Tab. 8:12/.
- 11/ Střep ze stěny zásobnice s plastickou žubkovanou páskou. Povrch hrubší, hnědé barvy, vnitřek hlazen, černý. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,3 x 2 cm, inv. č. 51 091 /Tab. 8:10/.
- 12/ Střep ze slabě zaobleného spodku nádoby s kouskem dna. Povrch pečlivě hlazen, hnědočerné barvy, vnitřek hnědý. V materiálu příměs písku. Rozm. 6,6 x 6 cm, inv. č. 51 092 /Tab. 8:5/.
- 13/ Střep ze spodku nádoby, snad nožky. Dno vějířovitě a lištovitě ukončené. Povrch hlazen, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,6 x 3 cm, inv. č. 51 093 /Tab. 8:14/.

- 14/ Střep z plochého dna nádoby s kouskem stěny. Povrch setřen, šedivě okrové barvy, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,8 x 2,8 cm, inv. č. 51 094 /Tab. 8:9/.
- 15/ Střep ze spodku nádoby s kouskem dna. Povrch hlazen, špičavě okrové barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,9 x 2 cm, inv. č. 51 095 /Tab. 8:3/.
- 42 střepů ze stěn nádob, inv. č. 51 096 - 51 137.
  - 4 otřelé kusy okrové mazanice, jeden z výplně velkých kůlů. Inv. č. 51 138.
  - Část brousku z jemnozrnného pískovce, přepáleného, s rovnou brusnou plochou. Rozm. 5 x 3,1 x 2,3 cm, inv. č. 51 139.

Objekt 11/1976

Lužická kultura. Zjištěn na JV stěně průkopu. Tvořila ho mělká jáma, dlouhá 124 cm, se šikmými stěnami a mísovitým dnem v hloubce 92 cm od povrchu /35 cm ornice, 30 cm kulturní vrstva/. Výplň hnědočerná se střepem.

- Střep ze stěny zásobnice, hrubého červenohnědého povrchu, vnitřek hlazen, šedivě okrový. V materiálu příměs písku a kaménků. Rozm. 5,5 x 5,3 cm, inv. č. 51 140.

Objekt 12/1976

Lužická kultura. Zjištěn po obou stranách průkopu. Tvořila ho malá kotlovitá jamka, na profilu dlouhá 70 cm, s oblým dnem v hloubce 85 cm/20 cm ornice, 35 cm kulturní vrstva/. Výplň byla hnědočerná s několika střepy.

- 3 střepy ze stěn nádob, hrubého hnědého a okrového povrchu, vnitřek hlazen. V materiálu příměs písku. Inv. č. 51 141 - 51 143.
- Střep ze stěny nádoby se zlomkem rýhy. Povrch zcela setřen a poškozen, okrové barvy. Plavený materiál. Volutová keramika. Rozm. 3,1 x 1,4 cm, inv. č. 51 144.

Objekt 13/1976

Kultura ? Malá jamka, znatelná na SZ stěně průkopu. Délka profilu byla 120 cm, stěny pravidelně sešikmeny, dno ploché, v hl. 60 cm od povrchu /ornice 30 cm/. Výplň hnědočerná, silně promíšená se spráší /zbytek objektu/.

Sběry 1976

- 1/ Střep ze spodku nádoby, hrubého hnědého povrchu. V materiálu příměs písku. Lužická kultura ?
Rozm. 4,1 x 2,5 cm, inv. č. 51 145 /obr. 7:12/.
- 2/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem pásu vtisků nehtem. Povrch hlazen, hnědé barvy, vnitřek drsný, hnědočerný. V materiálu příměs slídy. Volutová keramika.
Rozm. 6,5 x 4,9 cm, inv. č. 51 146 /Tab. 7:11/.
- 3/ Kladivovitě upravený nástroj z šedomodrého amfibolitu, hruběji ohlazeného povrchu, na obou koncích ohlazený. Délka 9,3 cm, šířka 4,4 cm, inv. č. 51 154 /Tab. 9:1/.
- 4/ Kladivovitě upravený nástroj z šedomodrého amfibolitu, vyrobený z ploché sekerky, na obou koncích otlučeny. Délka 8,4 cm, šířka 5,2 cm, inv. č. 51 155 /Tab. 9:4/.
- 5/ Čepelka z bílého pazourku, zhruba trojúhelníkovitého profilu, na bocích jemná retuš. Délka 3,4 cm, šířka 1 cm, inv. č. 51 157 /Tab. 8:17/.
- 6/ Střep z oblé stěny nádoby s odlomeným pupkem, k němuž jde řada oválných dolíčků, majících uprostřed zásek nehtem. Povrch hlazen, šedivě okrové barvy. Volutová keramika.
Rozm. 5,3 x 3,3 cm, inv. č. 51 158 /Tab. 8:16/.
- 7/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem pásu drobných šipkovitých vpíchů. Povrch setřen, šedé barvy, vnitřek odlomen. Plavený materiál. Vypíchaná keramika.
Rozm. 2,5 x 2 cm, inv. č. 51 159 /Tab. 9:7/.
- 8/ Střep z podhrdlí a slabě ven vyklenuté horní části baňatosti poháru. Na největší, slabě hraněné baňatosti je drobný kruhovitý pupek. Povrch hlazen, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Lengyelská kultura.
Rozm. 5,7 x 5,6 cm, inv. č. 51 160 /Tab. 8:18/.

- 9/ Střep z horní části zásobnicovité nádoby s okrajem rozvřeným, pod ním je plastická přerušovaná páska. Povrch hrubší, šedivé barvy. V materiálu příměs kaménků. Lužická kultura.
Rozm. 4,5 x 3,7 cm, inv. č. 51 161 /Tab. 9:8/.
- 10/ Střep ze slabě vybiňovacího plochého dna nádoby s kouskem stěny. Povrch hlazen, červenohnědé barvy, vnitřek šedivě okrový. V materiálu příměs písku a slídy. Lužická kultura.
Rozm. 3,5 x 2,4 cm, inv. č. 51 162 /Tab. 9:5/.
- 11/ Střep ze stěny nádoby s nízkým oválným pupkem. Povrch drsný, okrové barvy, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku. Lužická kultura.
Rozm. 4 x 3 cm, inv. č. 51 163 /Tab. 9:3/.
- 12/ Střep ze zásobnice s plastickou nepravidelnou páskou. Povrch hrubý, okrové barvy, vnitřek odláman. Lužická kultura.
Rozm. 5 x 3,8 cm, inv. č. 51 164 /Tab. 9:6/.
- 13/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem svislé rýhy. Povrch hlazen, červenohnědé barvy, vnitřek okrově šedý. V materiálu příměs písku a slídy. Lužická kultura.
Rozm. 3,4 x 3,2 cm, inv. č. 51 165 /Tab. 9:2/.

Při záchranných akcích na lokalitě 3 v Holohlavech jsme zjistili osídlení z několika pravěkých kultur. K nejstarším objektům patří obj. 1/1971, 6, 7 a 9/1976, obsahující keramiku náležející šareckému stupni volutové keramiky. Mimo obj. 6/1976, který představuje zbytek patrně jámy zásobního charakteru jde v ostatních případech o jámy stavební. Keramický materiál přináší především tvary lahovitých bomb s pásy vpíchů, často na ryté linii. Zásobnicovité tvary jsou buď bez výzdoby nebo zdobené jednoduchými velkými dolíčky. Střep s uchem a širokými rýhami z obj. 6/1976 /Tab. 6:5/ je starší příměsí a ukazuje, že sídliště v Holohlavech má delší trvání. Zachycené objekty můžeme zařadit do mladší fáze šareckého typu podle klasifikace Sl. Vencla /Vencel 1963, 36/.

Vypíchaná keramika je representována obj. 1 - 3 z r. 1975 a 2, 3 z r. 1976. Ojedinele byly vypíchané střepy nacházeny ve starších objektech /obj. 7/1976/. Objekt 1/1975 představuje základový žlab chaty, ostatní jsou nepravidelné jámy, patrně stavebního charakteru. Hluboký objekt 2/1975, zachycený jen z části, může představovat obilní silo. Keramický materiál je málo početný a zařazuje tuto část sídliště k mladé fázi vypíchané keramiky /nádobí na nožce/, do IV. fáze M. Zápotocké /Zápotocká 1970/. Ojedinělý střep ze sběru na parc. č. 268/1 a 259/1 /tab. 8:18/ s kruhovitým pupkem můžeme zařadit do lengyelské kultury. Vyjimečný objekt 4/1976, náležející zvencovitým pohárům, bude publikován samostatně.

Objekty 1/1971 a 10-12/1976 jsou součástí sídliště lužické kultury. Důležité jsou profily obj. 1/1971 a 10/1976, které jsou patrně součástí jednoho objektu - příkopu. Jakou plochu tento příkop ohraničuje nelze bez dalšího výzkumu z našich akcí stanovit. Jde-li skutečně o příkop, potom takto ohrazená a opevněná rovinná osada nemá ve východočeské oblasti lidu popelnicových polí analogii. Nálezový fond této osady pochází ponejvíce právě z profilů tohoto příkopu. Vedle zásobnicovitých tvarů; někdy s plastickou páskou jsou zde hojněji zastoupeny mísy jak konického těla, tak válcovité horní části. Ovoidní tvary jsou bezuché. Dalším tvarem jsou džbánky, patrně nezdobené, nezdobené jsou také nalezené zlomky osudí. Výzdoba zde vůbec je vzácná, ojediněle se vyskytlo svislé ryhování a široké žlábký. Keramické tvary doplňuje zlomek hliněného terčíku. Podle současných znalostí sídlištního materiálu můžeme zařadit osadu v Holohlavech do středního stupně východočeské lužické kultury a to patrně do její starší fáze /bezuché ovoidní nádoby, nádoba na nožce, nedostatek okřínů - Vokolek 1959/.

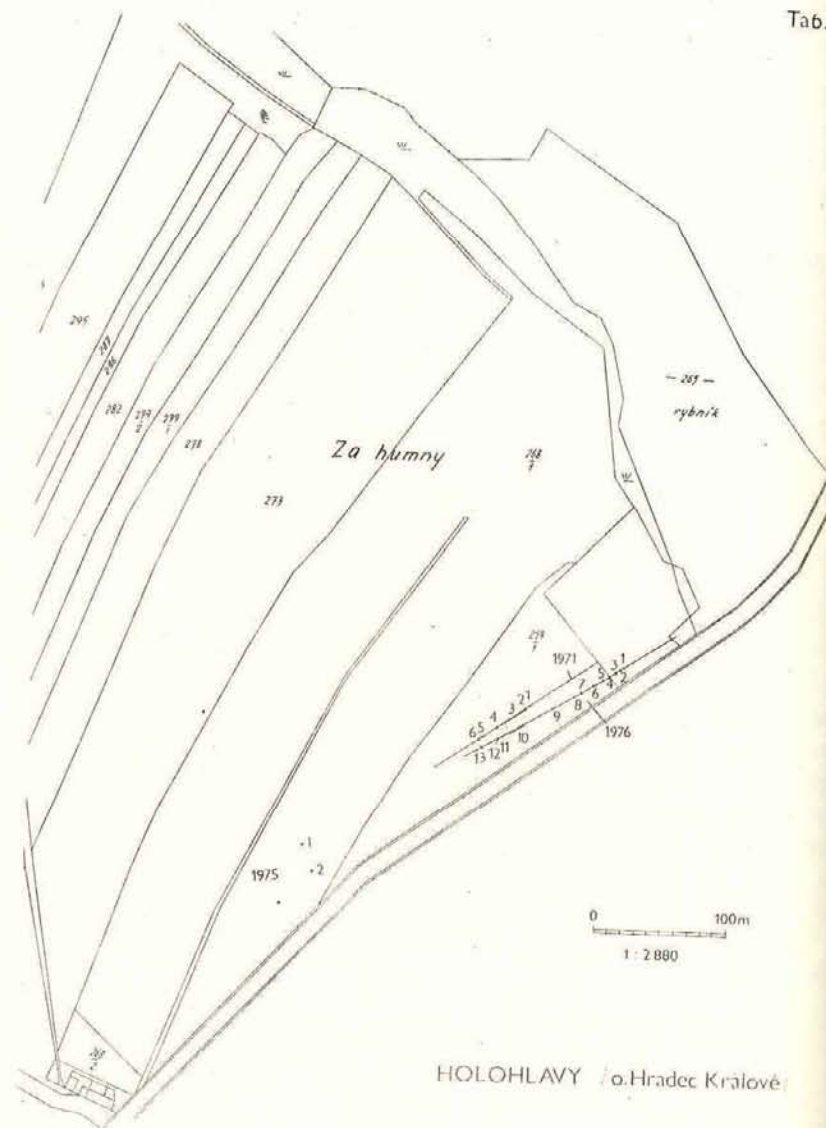
Záchranné akce v Holohlavech, na lokalitě 3, přinesly doklady, že tato poloha byla osídlena nejen v neolitu, ale především v období lužické kultury, kdy zde vzniklo patrně opevněné rovinné sídliště.

Literatura:

- Vencl, Sl. 1963: Příspěvek k poznání východočeské skupiny šáreckého stupně keramiky volutové. Acta musei Reginaehradecensis V, 3 - 63.
- Vokolek, V. 1959: Osady lužického lidu ve světle nových výzkumů, nepublikovaná diplomová práce, Praha FFUK.
- Zápotocká, M. 1970: Die Stichbandkeramik in Böhmen und in Mitteleuropa, Fundamenta A/3, Die Anfänge des Neolitikum vom Orient bis Nordevropa, Teil I, Köln.

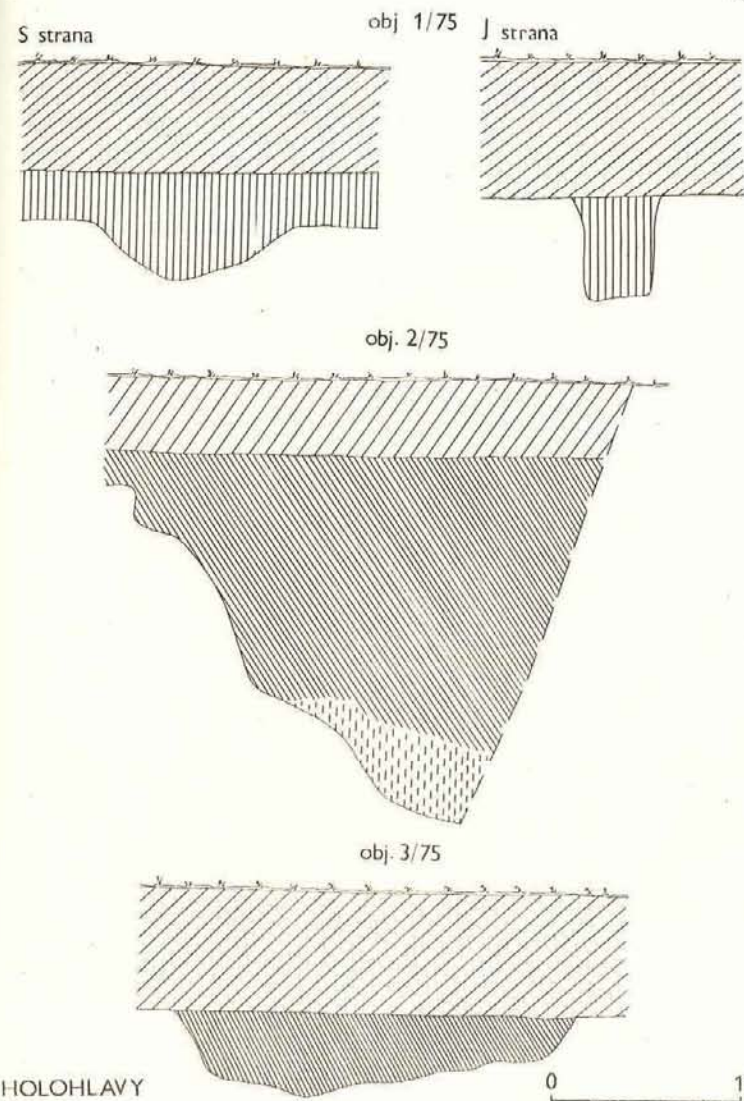

Tab. 1

Hološlavy o. Hradec Králové

Tab. 2

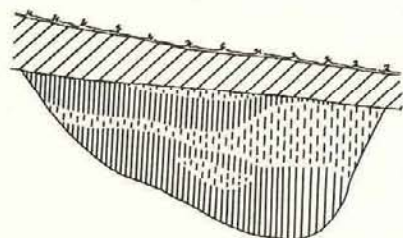

Hološlavy

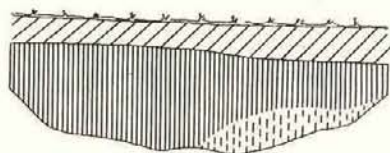

Tab. 3

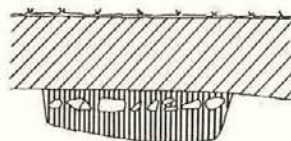
obj. 1/76

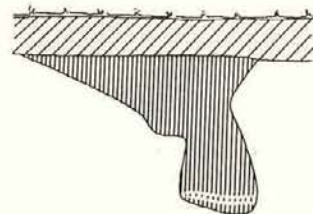
obj. 2/76

obj. 5/76

obj. 6/76

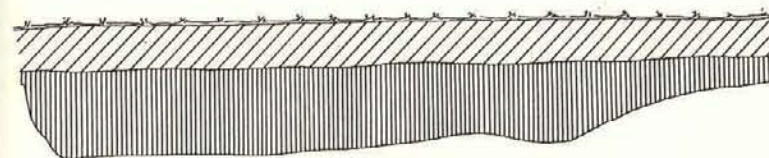

HOLOHLAVY

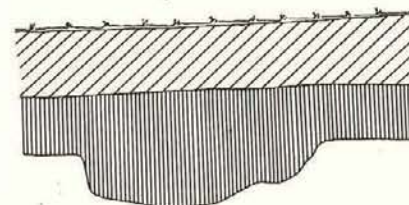
0 1m

Tab. 4

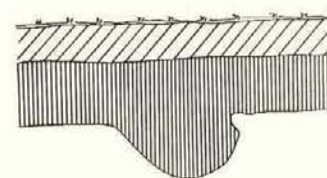
obj. 7/76

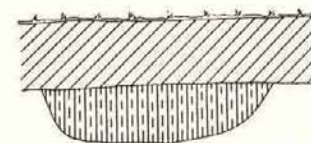
obj. 11

obj. 12/76

obj. 13/76

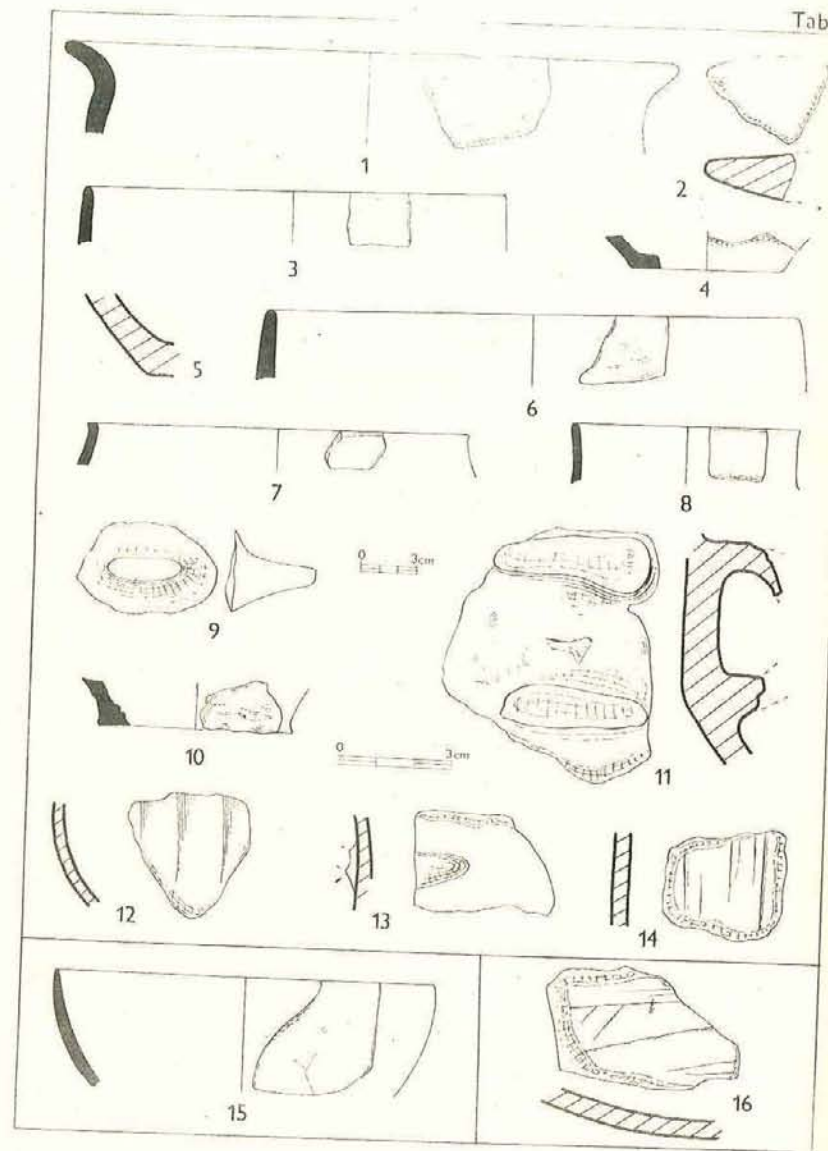

HOLOHLAVY

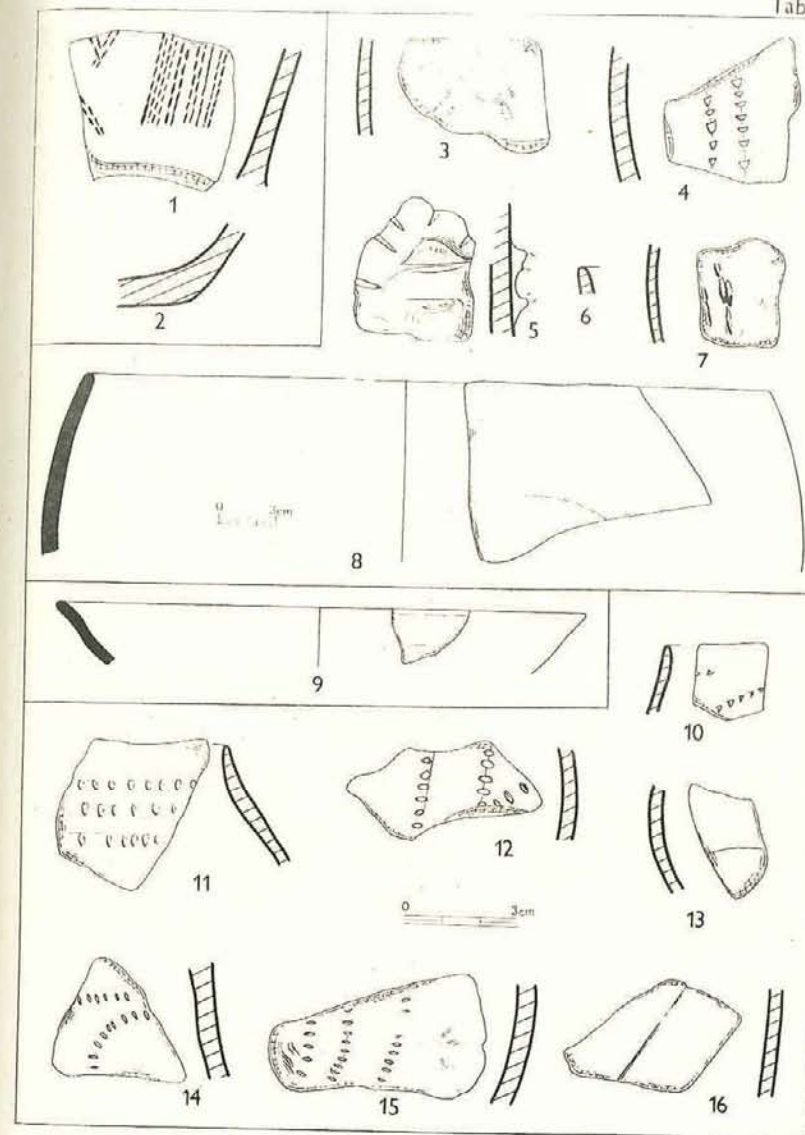
0 1m

Tab. 5

Tab. 6

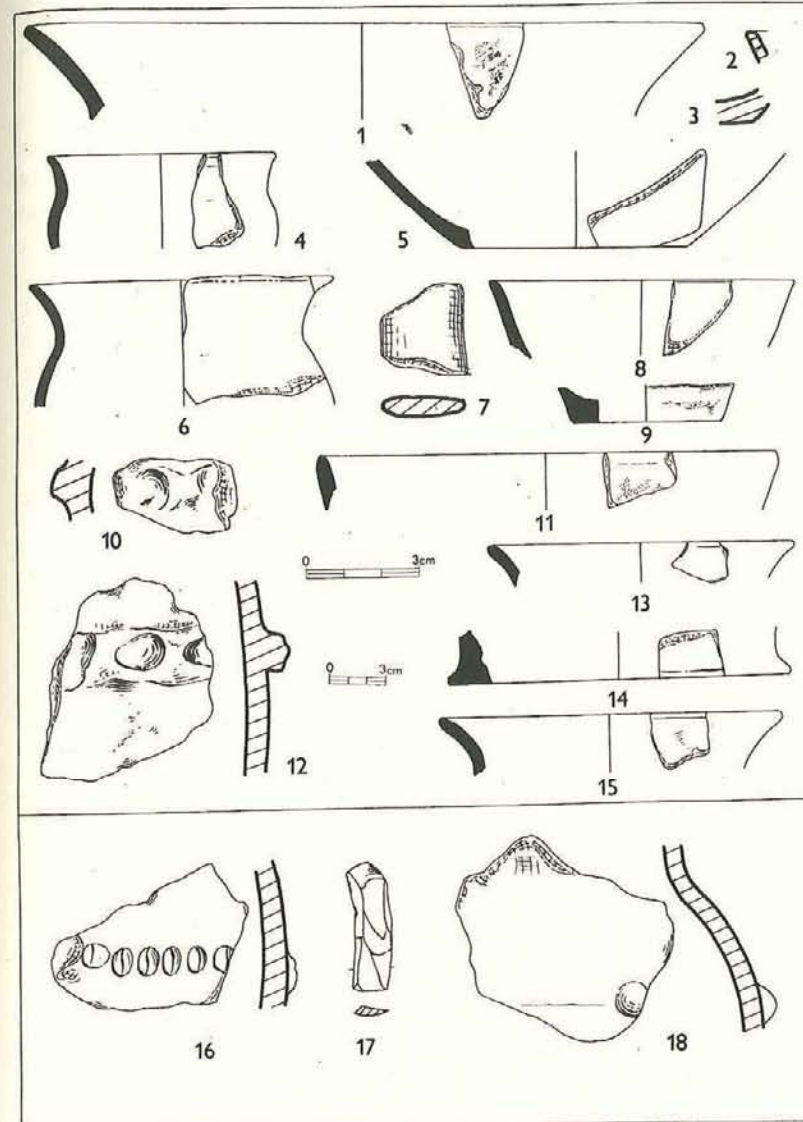

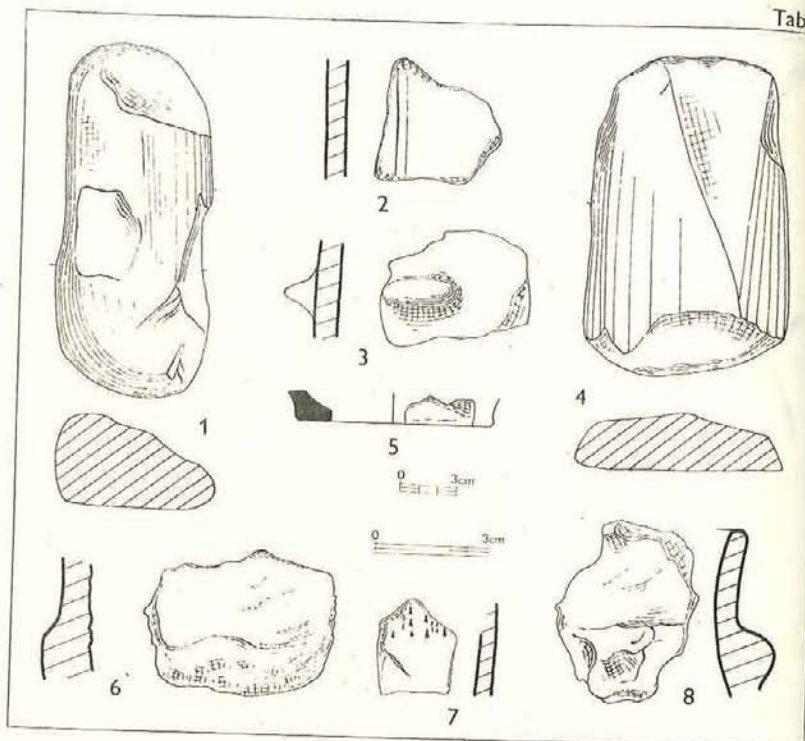
Tab.7

Tab.8

JITKA HRALOVÁ **VÝZKUM V MILOVICÍCH V ROCE 1984**

Za podpory JZD Rozkvět v Bašnicích pokračovalo oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea v létě 1984 ve výzkumu sídliště v Milovicích /okr. Jičín/ na sprašovém návrší "Nad Vorlem". Byla položena sonda č. 12/84 10 x 25 m zhruba v západovýchodním směru, navazující na západní straně plynovodu na odkryvy z let 1977, 1979 a 1983.

Po znovuobjevení bylo dokončeno prozkoumání objektu XL/83. V jeho severní části /lalek B/ pod slabou vrstvou žlutky byla šedočerná výplň s množstvím uhlíků, mazanice, kamenů, kostí a střepek /také další část "zvonovitého síta" zhruba ve stejné hloubce jako části předchozí, nalezené v r. 1983 v souvislosti s ohništěm, mazanicí a kameny/. Jižní část tohoto objektu byla prořezána meliorační rýhou. Těsně vedle něho /vzdálenost 50 cm/ na jihu se rýhoval objekt XLVII. Jeho části a, b, tj. jáma popelnicových polí dlouhá v severojižním směru cca 2,80 cm, svým východním okrajem porušila vypíchanou /mělčí/ jámu XLVII c /v ní kromě střepek i sílexová čepelka/. Část a, b s poměrně rovným dnem v hloubce kolem 80 cm pod ornici měla uprostřed na dně nepravidelnou asi 20 cm vysokou vyvýšeninu /západ - východ/ a na severu v linii oblouku převyšlého okraje ve dně ne zcela pravidelně rozmístěné mělké kúlové jamky o průměru 10 - 15 cm. V hloubce 10 - 30 cm pod ornici byla "mazaniceová kra" se střepek /také hliněné kuličky o průměru asi 1,5 cm/, množstvím uhlíků a drobnými i většími zlomky mazanice a zvířecími kostmi; pod touto "krou" byla červená sypká hlína /vypadala jako spálená/ s uhlíky, mazanicí, střepek, kostmi a kameny /asi do hl. 50 - 60 cm/; pod ní byla na dně sytější černá výplň s minimem archeologického materiálu.

V jihozápadním rohu sondy byla zachycena severní část objektu XLVI; sonda tu byla v délce 2,5 m rozšířena o 60 cm a ukázalo se, že je tu velká jáma, resp. její okrajová část, asi do 80 cm pod ornici, s hnědou výplní, místy trochu probarvenou, s malým množstvím nevýrazných střepek, kamenů, uhlíků a malých kousků mazanice.

Na východě mimo sondu v těsném sousedství plynovodu byl zachycen objekt XLVIII - zřejmě vypíchaná jáma se zásypem asi do 20 cm pod ornici sypkým a drobným, skoro černým, níže kompaktnějším. Měla tvar kónicky se dolů zužující, dno v severozápadním kvadrantu (který jediný byl odkryt celý) v hl. 80 cm pod ornici.

Jedenáct křulových jamek v jižní části sondy nedává zatím půdorys, v jejich obsahu jsou nevýrazné střepy a bročky mazanice. Ve východní části sondy jsem předpokládala pokračování mělkých žlábků /ze sondy z r. 1977/, ale nepodařilo se je zachytit/.

Výzkum v r. 1984 byl znesnadněn v počáteční fázi enormně vyschlou půdou, později průtrží mračen, která jej doslova zaplavila bahnem. V roce 1985, kdy ještě na části lokality má být ponechána vojtěška, bude možno, jak doufám, ve výzkumu pokračovat.

VÍT VOKOLEK, JIŘÍ KALFERST VÝZKUM V KOSTELCI NAD ORLICÍ V ROCE 1984

V době od 25. IV. do 2. X. 1984 probíhala závěrečná etapa záchranného výzkumu lužického a slezskoplatěnického žárového pohřebiště v Kostelci n. Orlicí /okr. Rychnov n. Kn./ . Výzkum byl zaměřen především na odkryv hlubokých a bohatých slezskoplatěnických hrobů.

V letošní sezoně prozkoumány sondy XII - XX/84, situované na S a J okraji sond II - IV/81 - 82. Sondy byly opět 2 m široké a různě dlouhé /od 20 m do 40 m/, oddělené od sebe 1 m širokým blokem, který byl po zjištění hrobů postupně odstraňován. Celkem mimo kontrolní bloky bylo letos prozkoumáno 340 m², což ve skutečnosti představuje plochu 620 m². Celková plocha prozkoumaná v letech 1981 - 1984 je 1 184 m². Skryvka ornice a rozorané vrstvy byla 50 - 60 cm mocná, severním směrem sílila tak, že v nejsevernější sondě XIX/84 dosahovala až 80 - 90 cm.

Celkem v r. 1984 bylo prozkoumáno dalších 43 hrobů /hr. 47-56, 58-89/ a 1 křulová stavba /obj. 57/. Lužických hrobů bylo 20 /hr. 49, 54A, 55A, 55B, 63, 65, 66, 69, 70, 74, 76, 78, 81 - 88/, slezskoplatěnických 24 /hr. 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 67, 71, 72, 73, 75, 77, 79, 80, 89/.

V referované sezoně prozkoumáno poměrně větší množství lužických hrobů, které se soustřeďovaly především v S části odkryté plochy a po vyznění slezskoplatěnického pohřebiště představovaly jediné nálezy v sondách. Ojedinele se vyskytovaly i v J části, kde byly většinou porušeny hustě kladenými hroby slezskoplatěnickými. V některých případech se lužické hroby zachovaly i uvnitř plochy vymezené žlaby slezskoplatěnických "komorových" hrobů /hr. 54A/.

Většina mělkých lužických hrobů byla narušena orbou. Zcela zničených hrobů, z nichž se zachovaly pouze ojedinele střepy bylo celkem 7 /hr. 66, 76, 82, 85, 86, 87, 88/. Ostatní byly více méně zachovalé, maximálně s odoraným okrajem nebo mísou přikrývající popelnici /hr. 49, 55A, 55B, 69, 74, 81, 84/. Letos však byly zachyceny i hroby zcela zachovalé /hr. 54A s hrobovou jámou, 63, 71, 78, 83/.

Lužické hroby byly velmi jednoduché. Obsahovaly nejčastěji jednu nádobu – okřín nebo osudí a kostmi, přikryté mísou nebo i bez ní. Ve 2 případech nalezeny i bronzové předměty /zachovalé nádoby však byly vyzvedávány v blocích/. V hrobě 74 nalezeny 2 bronzové náramky, v hrobě 84 přepálené zlomky. V hrobě 85 nalezeny kusy vypálené hlíny, které snad představují primitivní lidskou plastiku. Některé nádoby byly podloženy říčními oblázky /hr. 69, 82/.

Opět se však zdá, že alespoň na odkryté ploše nejde o normální ploché pohřebiště, jak jsme již konstatovali při výzkumu v r. 1983. Dokazují to nejen bohatší hroby, uložené patrně v centru, nádoby bez pohřbu, které mohly mít funkci přídatnou, ale i jamky a popelovité vrstvičky, které ukazují, že zde původně byly mohylové násypy. V poslední sezoně jsme zjistili, že zde jsou hroby nebo mohyly již ze starolužického období /hr. 74/, většina nalezených hrobů náleží až starší fázi středního stupně /IIa/.

Nově prozkoumáno 24 žárových hrobů slezskoplatěnické kultury. Z nich 6 bylo zcela zničeno orbou /hr. 51, 56, 58, 60, 62, 73/, 2 hroby orbou narušené /hr. 64, 75/, ostatní byly uloženy hlouběji a zachovalé. Většina hrobů byla žárových, popelnicových, 1 hrob byl jámový /hr. 71/.

Pozornosti si opět zaslouží "komorové" hroby ohraničené kruhovitými žlaby. V r. 1984 prozkoumány další 4 hroby tohoto typu /hr. 50, 54, 68, 77/, takže celkový počet těchto hrobů na kosteleckém pohřebišti dosáhl osmi. Hrob 50 měl obdélníkovitou hrobovou jámu se zaoblenými rohy. Po začistění se ukázalo, že nádoby jsou uloženy v dřevěné schránce zhotovené z prken, silných průměrně 2 – 2,5 cm. Hrob však byl vykraden a to v SZ části, tedy v místech předpokládané urny. Zásah šel zhruba do poloviny hrobu, JV část zůstala neporušená. V neporušené části nalezen železný nožík. Lze předpokládat, že hrob byl vyloupen současně, znajícími pohřební ritus a zájem lupičů se soustředil na popelnici a milodary v ní a kolem ní.

Dalším bohatým hrobem s kruhem byl hr. 54. Ø kruhu byl největší na pohřebišti a měřil na vnitřní straně 355 cm. Obsahoval nejméně 29 nádob, opět uložených v dřevěné schránce

s přečnívajícími rohy. V okolí popelnice nalezeny silně zkorodované zbytky železné soupravy bohatě zdobené koňské uzdy. Nádoby dřevěnou skříňku zcela vyplňovaly. Hrob 68 měl pravidelnou obdélníkovitou hrobovou jámu se zaoblenými rohy a opět dřevěnou schránku z prken, které se dobře zachovaly na JZ a JV straně. Hrob byl rovněž vykraden, zachovalo se pouze 8 nádob, většinou již v ne původním uložení. V nevykradené části se opět našly zlomky železných předmětů /jehlice, nůž/. Průměr kruhu činil 320 cm. "Komorový" hrob 77, celkem prostý, s obdélníkovitou hrobovou jámou, obsahoval 8 nádob. Kolem byl žlábek jdoucí těsně kolem hrobové jámy, mající v Ø pouze 158 cm.

Z ostatních hrobů si zaslouží pozornosti hrob 59 s oválnou hrobovou jámou, kde na dně po stranách nádob nalezeny trojice kúlových jamek. Obsahoval 18 nádob, které původně byly uloženy na jakýchsi marách a jejich nálezové uložení, budící dojem rozbití a narušení tento předpoklad jen potvrzuje.

I prosté hroby bez ohraničení měly někdy dřevěnou konstrukci. Pokud se konstrukce nezachovala, je ji možno u bohatších hrobů většinou předpokládat, neboť nádoby jsou uloženy pečlivě do podoby obdélníku /hr. 48, 61, 67, 79/. Hrob 89 bez kruhu, v oválné prostorné hrobové jámě, měl obdélníkovitou dřevěnou schránku s konci přesahujícími a na SZ straně ještě příčně dělenou. Vzniklý prostor, široký 10 cm byl prázdný. V tomto prostoru možno předpokládat předměty z organické látky, které se nedochovaly. Hrob 53 měl oválnou hrobovou jámu, ale dřevěná schránka byla čtvercová, což je zatím vyjimečný případ. Hrob 72 měl hrobovou jámu oválnou, ve které uložena úzká dřevěná schránka, dlouhá 78 cm a široká pouze 19 cm, pro jedinou řadu nádob. Jedna nádoba však byla uložena mimo schránku, v JV prostoru, mezi ní a stěnou hrobové jámy.

Hrobové jámy slezskoplatěnických hrobů byly většinou oválné nebo obdélníkovité se zaoblenými rohy, vždy prostornější než dřevěná schránka. Pouze hr. 67 měl kruhovitou hrobovou jámu o rozměrech 133 x 136 cm, nálezy zde však byly uloženy ve dvou řadách. Většina nádob byla ukládána v řadách 1 – 3 násobných, ve směru SZ – JV, méně přesně Z – V. Jediný hrob 71 byl jámový, s kúlými jamkami při kratších stranách a uvnitř hro-

bové jámy. Při JV stěně v mělké jamce nalezeno několik spalených kůstek, ve výplni hrobové jámy nalezeno jen několik ojedinělých střeptů. Vedle těchto bohatých hrobů, obsahujících 10 - 30 nádob se ojediněle vyskytly i jednoduché hroby buď s jednou nádobou /hr. 52/ nebo popelnici stojící ve velkém talíři /hr. 47/. Tento hrob byl pravděpodobně dětský.

Celá prozkoumaná část bohatých a hlubokých žárových slezskoplatěnických hrobů se soustřeďovala na prostoru, táhnoucí se ve směru SZ - JV. Podle předběžného rozboru můžeme konstatovat, že nejstarší hroby, zcela analogické eponymnímu pohřebišti jsou na JV konci. Tyto hroby mají masivnější a tím lépe zachovanou keramiku, náležející HC. Hroby s kruhy jsou ve střední a SZ části. Podle nálezů kovových předmětů jsou o něco mladší. Ač jde o hroby bojovníků, nevyskytly se zde již meče, ale dlouhé nože na způsob dýk. Čtyřhrádicovitá spona je typická pro bohaté a významné ženské hroby období HD 1. Pokračuje-li pohřebiště časově dále, nebylo možno v omezené ploše výzkumu zjistit. Nález pozdně halštatské polozemnice v cihelně by tomu nasvědčoval.

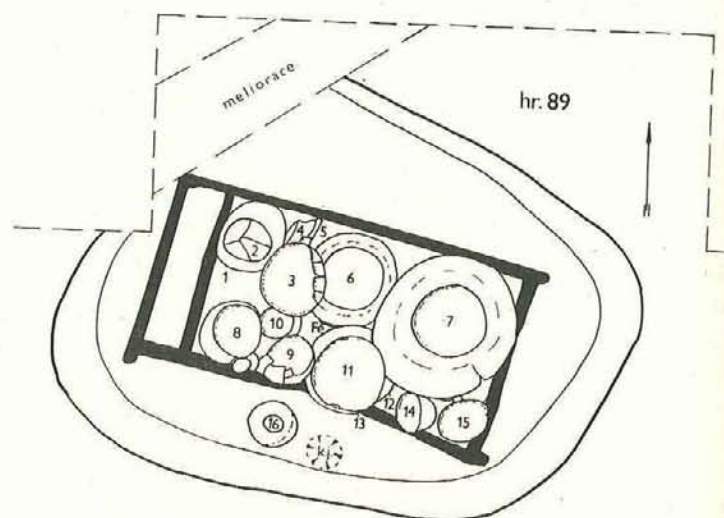
Významný nález byl učiněn na JZ okraji této skupiny hrobů. Zjištěna zde kúlová stavba /obj. 57/, jejíž jednotlivé kúlové jamky byly za suchého období v předcházejících letech buď přehlédnuty nebo považovány za jámové hroby /hr. 27/83/. Stavba byla obdélníkovitá, orientovaná ve směru SZ - JV, tedy přesně jako skupina bohatých hrobů. Šířka stavby byla 3 m, délka nejméně 7 m /konec na JV straně je nejistý/. Kúly byly špatně znatelné svou šedobílou výplní a téměř všechny měly zahrocený konec. V kúlových jamkách nalezen střeptový materiál shodný s pohřebištem. Nejdůležitější je však nález velké zásobnice, uložené přesně ve středu stavby. Zásobnice byla zahlobena do podlahy stavby a neobsahovala žádné stopy pohřbu. S největší pravděpodobností se jedná o pohřební chrámek, pro něhož zatím z oblasti popelníkových polí nemáme analogii. V žádném případě nejde o objekt sídliště.

Na závěr lze shrnout, že v r. 1984 byl dokončen výzkum skupiny bohatých slezskoplatěnických žárových hrobů. Tato skupina byla prakticky prozkoumána celá. Chronologicky začíná

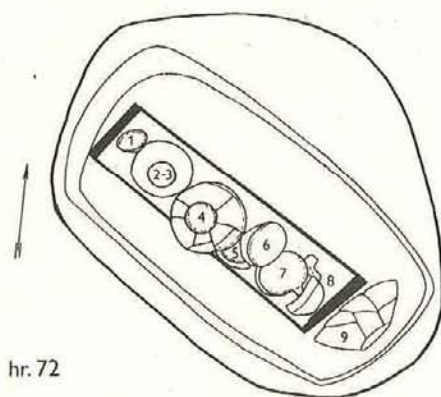
na JV konci hroby z HC a postupuje SZ směrem. "Komorové" hroby, ohraničené kruhovitými žlaby jsou o něco mladší a lze je datovat na rozhraní HC/HD1. Díky vlhkému počasí se podařilo odkrýt dřevěné schránky z prken, někdy s přesahujícími konci. Lze předpokládat, že nejde pouze o ohraničení nádob, ale skutečné schránky se spodní deskou, jak ukazuje hrob 89. Pokud se týká vrchní desky, stav pohřebiště /porušení horních partií orbou/ nedovoluje přesnější pozorování. Uložení nádob do přesného obdélníka ve většině dalších hrobů dovoluje předpoklad, že podobné schránky měly i ostatní hroby. Je nutno předpokládat, že dřevěné schránky byly i na jiných pohřebištích, ale unikly pozornosti. Patrně nejvýznamnější hroby byly vykradeny a to současníky. Pozornost lupičů se soustředila na SZ partie hrobů, kde stále popelnice. Bude nutno revidovat starší výzkumy, které i u hlubokých hrobů uvádějí narušení nebo poškození nádob. Pro pohřební zvyklosti lidu popelníkových polí je bezesporu významný nález kúlové stavby, představující s největší pravděpodobností pohřební chrámek.

Výzkum žárového pohřebiště v Kostelci n. Orl. přes značné porušení lokality přinesl závažné poznatky jak k pohřebnímu ritu nositelů slezskoplatěnické kultury, tak podstatně rozšířil i nálezovou základnu této kultury. Ukázal, že v mladší době halštatské i ve východních Čechách je možno předpokládat mocenská centra, mající styky se sousedními vyspělejšími oblastmi.

0 50cm

hr. 72

KOSTELEČ n. Orł.

MILAN PRINC
ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM KELTSKÉHO OPPIDIA V HRADIŠTI
U Č. LHOTIC (okr. Chrudim) V ROCE 1984

V roce 1984 pokračoval archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic sondážními pracemi ve dvou sektorech v jeho západní části. Na pozemku ppč. 1033 jsme položili sondy západně a jižně od sondy I/1983, abychom mohli určit rozsah, resp. ohraničení výrobního areálu, prozkoumaného zde v minulých letech. Dále jsme na pozemku ppč. 1023, severně od výše uvedené plochy navázali na sondu II/1983, kde byla zjištěna mocná pozdnělaténská kulturní vrstva s doklady objektů a rozšířili jsme tuto sondu západním směrem sondou č. II/1984.

V sondě č. I/1984 o rozměrech 850 x 670 cm, položené západně od sondy č. I/1983 jsme odkryli půdorys další čtyřúhelníkové chaty, jejíž V - základový žlab s rohovými kúlovými jamkami jsme objevili v roce 1983. Chata byla orientována delší osou na V - Z a ohraničena rohovými kúlovými jamkami, které vymezovaly půdorys o rozměrech 420 x 380 cm. V JZ rohu chaty byla úzká ledvinovitá jáma dl. 190 cm a hl. až 45 cm, orientovaná zhruba S - J. V chatě jsme nenalezli žádné doklady výrobní činnosti. V sondě jsme získali pravěké střepey z pozdní doby laténské, zlomek Fe drátěné spony a ojediněle střepey starohradištní. Jižně od sondy I/83 se ve dvou sondách již nepodařilo nalézt další pokračování výrobního areálu - to zřejmě způsobilo recentní narušení terénu v souvislosti se stavbou silnice Hradiště - Křižanovice a se značným přesunem zemního materiálu.

V další fázi pokračoval výzkum severně od této plochy na pozemku ppč. 1023 rozšířením sondy II/1983 západním směrem na ploše 17 x 9 m. Ve východním sektoru sondy II/1984 jsme odkryli kamennou kumulaci zhruba elipsovitého půdorysu na ploše 530 x 290 cm, ohraničenou zčásti, především na Z a J straně velkými kamennými bloky /objekt č. 1/. Objekt se dělí ve dvě části: jižní část eliptického půdorysu o rozměrech 280 x 190 cm vymezoval rovněž kamenný věnec. Severní část, bezprostředně navazující, měla kamennou štěrkovou podlahu.

Mezi oběma úseky vedl úzký příkop dlouhý 230 cm, hluboký až 65 cm, který byl stratigraficky starší než obj. č. 1, neboť štěrková podlaha severní části objektu překrývala.

V jižní části objektu ležely dvě velké kamenné stély o výšce 120 a 90 cm, přičemž vyšší stéla měla klínovitý tvar, nižší zhruba hranolový. V této poloze ležel také zlomek (cca 1 polovina) kamenného žernovu a plastika lidské hlavy vytesaná z křemenného valounu, s dvěma obličejí vpředu a vzadu.

Západně od kamenné kumule leželo ohniště obložené kamenným věncem, tvořené vrstvou do červena vypálené mazanice /obj. č. 2/. Po rozebrání mazanice kry ohniště jsme objevili mělkou elipsovitou jámu o rozměrech 140 - 100 cm, vyplněnou hnědorezavou hlinitou vrstvou s četnými uhlíky a zlomky mazanice. Jihozápadně od ohniště s jámou se rozprostírala poloha se stopami souběžných mělkých žlábků a drobnými mělkými kůl. jamkami /obj. č. 3/ na ploše cca 100 x 150 cm. V těsném severozápadním sousedství ohniště probíhala od SV k JZ řada kůlových jamek, kterou pokládáme za pozůstatky oplocení tohoto areálu. Na ploše mezi kamennou kumulací a ohništěm jsme našli velké množství pozdnělaténských střepů, zvýšený počet Fe zlomků drátěných spon a zkamenělou druhohorní ježovku, kterou Keltové pokládali za vejce posvátného hada. Jistě u kamenné elipsy bylo větší množství zvířecích kostí. Tyto nálezy lze v souvislosti s nálezem plastiky hlavy s dvěma obličejí pokládat za obětiny. Nejcennější nález představuje objev plastiky lidské hlavy V 21 cm, š. 16,5 cm a hl. 19,5 cm. Hlava je vytesaná z krystalického křemene /SiO₂/ skelného vzhledu, který je čirý, lokálně v malé míře do hněda zakalený hydroxidy železa a kámen sám dle posudku geologů nepochází z této geologické oblasti. Hlava má dva obličejí, hledící dopředu a dozadu a představuje tedy božstvo typu Ianus. Ianus byl původně starobylý bůh městské brány v Římě, kde mu byla zasvěcena dvojitá brána /Ianus Geminus/, otevřená za války a uzavíraná v míru. Byl bohem vchodu a východu a tedy také bohem počátku. S Ianusem je spojován měsíc Ianuarius, nejspíše jako první měsíc po zimním slunovratu. Bůh Ianus býval někdy zobrazován tak, že jedna jeho tvář byla zarostlá a druhá hladká. V antických zprávách o Ianusovi se mísí konkrétní údaje s filosofickými výklady o počátku světa.

Naše hlava má obličejovou část /a/ se zřetelně modelovanými rysy - bradou, ústy, nosem, očima, čelem a stylizovanými vlasy. Zadní obličejová část /b/ je méně výrazná a pro zobrazení obličejí je využita i přírodní modelace kamenného valounu. I tak je však patrná brada, ústa a nos. Zdá se, že plastika je nedokončená, zřejmě pro nesnadnou opracovatelnost křemenného materiálu. Celkově působí primitivním a barbarským dojmem a lze ji pokládat za domácí výtvar. Jde o jedinečný nález, první svého druhu na našem území, jehož analogie ukazují na kulturní resp. kultovní styky s keltskými oblastmi v jižním Německu a staré Gallii i s antickým prostředím. Celá dispozice oploceného areálu dovoluje usuzovat na existenci pozdnělaténského kulturního místa /oltáře?/ na oppidu v Hradišti. Spolu s dřívějšími nálezy znovu potvrzuje kromě již dříve zjištěných obchodních styků s antickými oblastmi také úzké kontakty kulturní.

V západní části sondy II/1984 jsme odkryli část zásobnicové jámy o zjištěném průměru 140 x 80 cm /další část je pod Z blokem sondy/. Výplň jámy z hnědošedé hlinité vrstvy byla silně promíšená uhlíky a mazanicí a obsahovala šikmou vrstvu z drobných kamenů v hl. 20 - 50 cm. V této části sondy byla také řada kůl. jamek orientovaná V - Z, která svědčí o existenci chaty snad obytné.

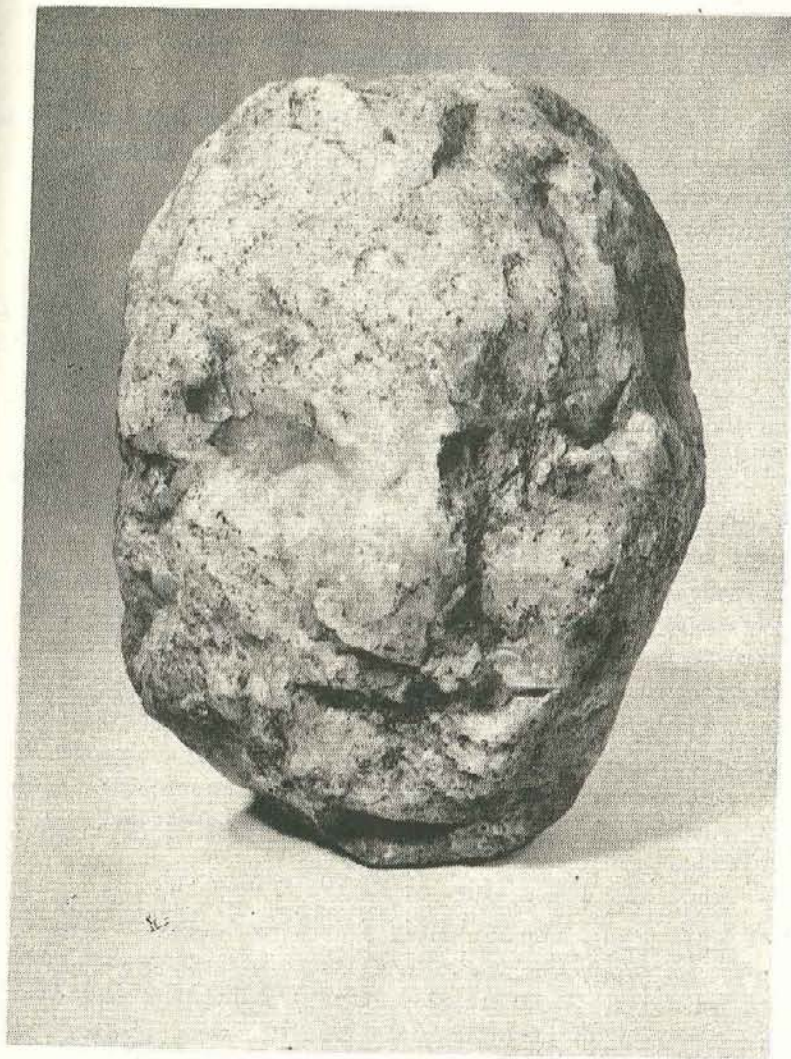
Z nálezového souboru v sondě II/1984 lze uvést obvyklý sortiment pozdnělaténské keramiky /střepy z hrncovitých nádob, zásobnic, tuhových nádob, se svisle hřebenovaným povrchem, misky se zataženým okrajem, některé střepy misek s vleštovanou vlnovkou na vnitřní straně, tenkostěnné střepy, též 1 červeně malovaný/, 2 zlomky hliněných cedníků, fragment tuhy, přesleny nebo jejich polotovary, větší a menší kusy Fe strusky, mazanici, uhlíky, zvířecí kosti, čepel Fe nože, Fe hrot šípky, osmičkovitý Fe článek řetězu, Fe hřeby s polokulovitou hlavicí, bronzový kuželkovitý závěsek opasku, bronzovou pinzetu a zlomky kamenného brousku. V západní části sondy II/84 - mimo uváděný kulturní areál - se vyskytly také starohradištní střepy do červena vypálené a zdobené mnohonásobnými vlnovkami a horizontálními rýhami. Ojedinele jsme získali středověké střepy - zlomky zdobené šroubovicí, nožku z třínožky, ucha.

Výzkum v sondě II/1984 není ještě uzavřený. S konečnými závěry je nutno vyčkat na další výsledky, které získáme po rozebrání kamenné elipsy /obj. č. 1/ a po rozšíření sondy a prozkoumání plochy západně a jižně od ní. I nyní však lze pokládat vyslovenou pracovní hypotézu o existenci pozdně-laténského kulturního místa na oppidu v Hradišti za velmi pravděpodobnou.

Literatura:

Princ, M. 1984: Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Českých Lhotic /okr. Chrudim/ v roce 1984. in Zpravodaj KMVČ XI/1, 52 - 54, Hradec Králové.

Hradiště u Č. Lhotic (okr. Chrudim). Keltské oppidum — hlava z křemenného valounu, obličejová část. Foto J. Salounová.

Vít Vokolek
SÍDLIŠTĚ Z DOBY ŘÍMSKÉ V NEPOLISECH

Při terénním průzkumu okolí známého žárového hrobu z doby římské v Nepochisech /okr. Hradec Králové/, uloženého v bronzovém kotlíku /Koudelka 1904-5, 137/ jsme s J. Siglem zjistili sídliště z doby římské. Nálezště se rozkládá na J okraji obce, při dnešním hřbitovu, v celkem rovné poloze, zvedající se v směrem. Právě na tomto návrší byl nalezen zmíněný žárový hrob. Na Z straně je obtékáno Lužanskou svodnicí. Pole kolem hřbitova byla za naší návštěvy čerstvě zoraná, takže při dlouhodobém suchém počasí byl sběr celkem negativní. Pod písčitou, 25 - 30 cm silnou ornici je zde štěrko-pískové podloží.

V linii J okraje zdi hřbitova /parc. č. 299/2/ probíhala nová úvozová cesta, která není vyznačena na katastrální mapě ani na mapě 1: 25 000 z r. 1956 a vznikla tedy v nedávnejší době. V J okraji cesty, značně již zarostlém, bylo možno pozorovat zahloubené objekty. Z profilů jsme získali střepy, zvířecí kosti a mazanici, které náležejí době římské. Ojedinel byl nalezen střep lužické kultury. Nálezy se táhnou v délce cca 100 m, na poli parc. č. 504, 508 a 521/1, 2.

- 1/ Střep z horní části velké mísovitě nádoby s okrajem dovnitř vklopeným a zaobleným tělem. Povrch je hrubě hlazen, tělo zdrsněno se zlomkem šikmé rýhy. Povrch hnědočerný, v materiálu příměs písku a slídy.
Rozm. 11,2 x 9,7 cm, inv. č. 52 194 /Tab. 2:1/.
- 2/ Střep z horní části nádoby s okrajem na vnější straně zdůrazněným, hrdlo nepatrně sešíkmeno. Povrch hrubší, černohnědé barvy, vnitřek šedý, v materiálu příměs písku.
Rozm. 4,5 x 3,1 cm, inv. č. 52 195 /Tab. 2:2/.
- 3/ Střep ze široce rozevřeného okraje nádoby. Povrch pečlivě vyhlazen, špinavě okrové barvy, vnitřek šedý.
Rozm. 2,9 x 2,9 cm, inv. č. 52 196 /Tab. 2:9/.

- 4/ Střep z horní části nádoby s okrajem na vnější straně zesíleným. Povrch hrubší, černavé barvy. V materiálu příměs písku.
Rozm. 4 x 2,7 cm, inv. č. 52 197 /Tab. 2:3/.
- 5/ Střep ze stěny nádoby se zlomkem svislé rýhy. Povrch hrubší, červenohnědé barvy, vnitřek černý. V materiálu příměs písku.
Rozm. 3,5 x 2,7 cm, inv. č. 52 198 /Tab. 2:4/.
- 6/ Střep ze stěny nádoby zdobené vodorovnými, místy nepravidelnými řadami dolíčků se zdůrazněnou jednou stranou. Povrch drsný, hnědé barvy, vnitřek hrubě hlazen, černý.
Rozm. 5 x 4,6 cm, inv. č. 52 199 /Tab. 2:7/.
- 7/ Střep z kónického spodku nádoby s konci šikmých sbíhajících se rýh. Povrch drsný, červenohnědé barvy, vnitřek hlazen, černý. V materiálu příměs slídy.
Rozm. 6,1 x 4,9 cm, inv. č. 52 200 /Tab. 2:5/.
- 8/ Střep z kónické spodní části nádoby s kouskem dna. Povrch hrubý, špinavě okrové barvy, vnitřek šedý.
Rozm. 6,2 x 4 cm, inv. č. 52 201 /Tab. 2:6/.
- 9/ Střep ze spodku silnostěnné velké nádoby s kouskem dna. Povrch hrubý, světlehnědé barvy. V materiálu příměs písku a slídy.
Rozm. 5,4 x 4,1 cm, inv. č. 52 202 /Tab. 2:8/.
- 10/ 19 střepů ze stěn nádob, většinou drsného nebo hrubšího povrchu, inv. č. 52 204 - 222.
- 11/ 2 amorfní kusy červenohnědé mazanice. Inv. č. 52 223.

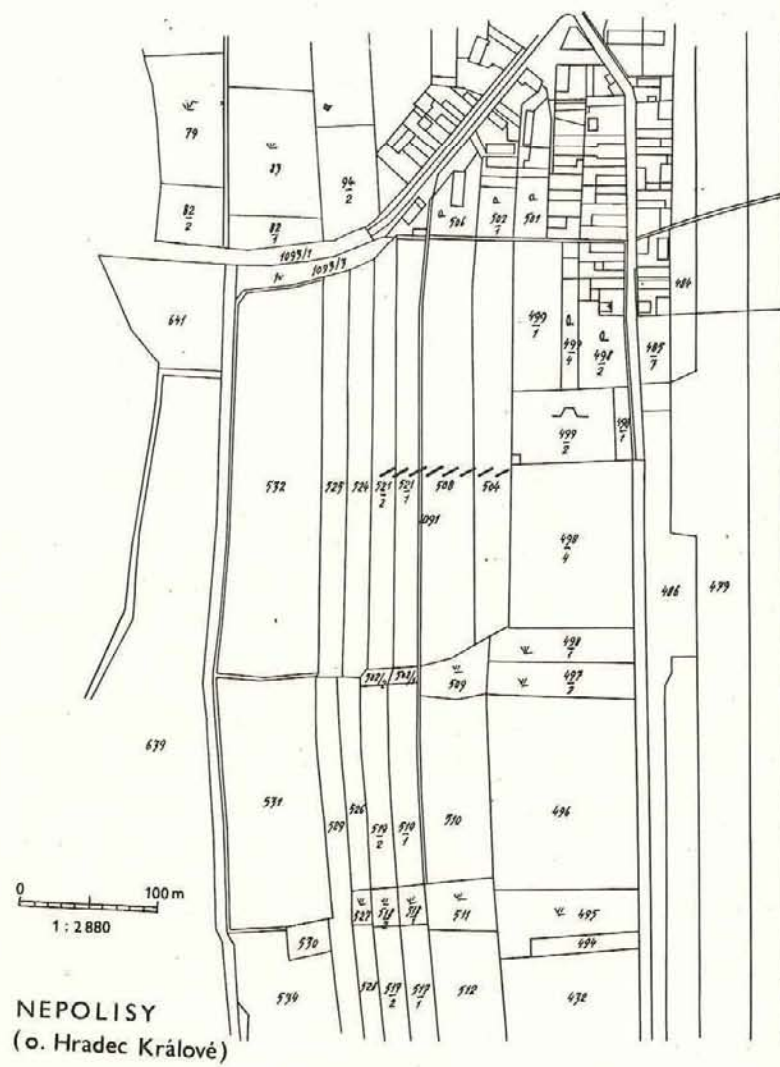
Získaný keramický materiál není početný a umožňuje jen rámcově jeho zařazení do starší doby římské. Zprávy o rozbitých "popelnících" při kopání hrobů na hřbitově rovněž ukazují spíše na nálezy sídlištní /Koudelka 1908, 35/. Vztah tohoto sídliště k blízkému pohřebišti je otázkou dalšího výzkumu.

Literatura:

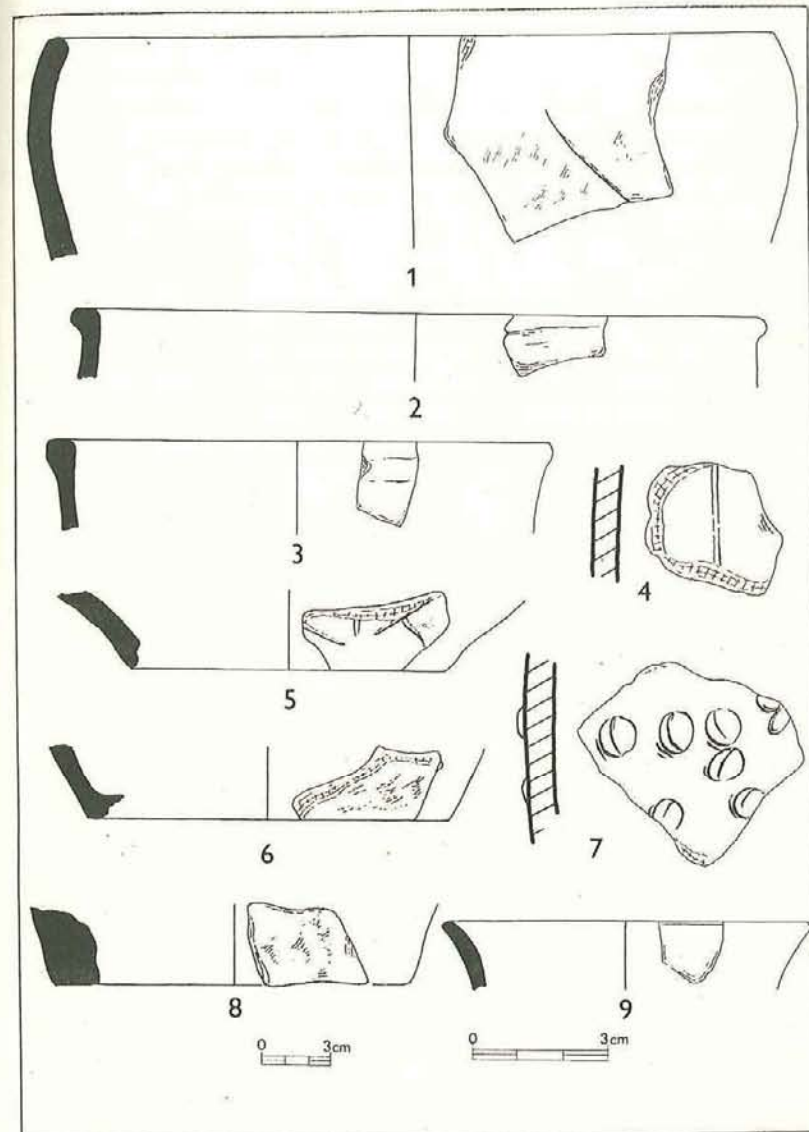
Koudelka, J. 1904-5: Archeologický nález u Nového Bydžova, PA XXI, 137 - 140.

týž 1908: V době předhistorické na Bydžovsku, 20 let práce musejního spolku v Novém Bydžově, 35.

Tab. 2

JIRÍ SIGL
ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM NA HRADIŠTI V OSTROMĚŘI V R. 1984

V červenci roku 1984 proběhla na ostroměřském hradišti druhá sezóna zjišťovacího výzkumu. Práce se soustředily, podobně jako v předchozím roce, do prostoru tzv. akropole v poloze "Na zámkách". Jejich účelem bylo ověření některých poznatků a terénních situací zjištěných v první sezóně. V průběhu zjišťovacího výzkumu v roce 1984 byly prozkoumány sondy II - V/84. Sondy II - V/84 byly rovnoběžné se sondou I/83 zkoumanou v předchozím roce a sonda IV přímo navazovala na její Z okraj. Celkově bylo v této sezóně prozkoumáno 264 m².

Sonda II byla umístěna jižně od sondy I a měla rozměry 60 x 2 m, s delší osou ve směru V - Z. Největší kumulace objektů byla v Z třetině sondy. Jednalo se většinou o mělké žlábků /obj. 23, 24, 43 a 19/, orientované zhruba ve směru S - J. V úseku 10 - 15 m, měřeno od Z konce sondy, byla zjištěna soustava kúlových jamek, vytvářejících 2 řady ve směru SZ - JV. Malá plocha sondy nevylučuje i případnou interpretaci systémů kúlových jamek jako nároží kúlové stavby. Celou situaci narušoval obj. 22, mělký příkop s orientací ve směru S - J. Západní okraj sondy zachytil v hloubce 30 - 55 cm část kamenné destrukce, náležející s největší pravděpodobnostívalu opevňujícímu tzv. akropol. Ve východní polovině sondy je podstatná menší kumulace objektů a jednalo se převážně o sídlištní jámy oválného půdorysu a větší jámu zhruba obdélníkovitého půdorysu.

Sonda III měla rozměry 30 x 2 m a byla situována jižně od sondy II. Její počátek byl vzhledem k počátkům sond I a II posunut o 50 m východněji. Objekty byly rozloženy pravidelně v celé ploše sondy. V západní části sondy byly mimo drobnou zásobní jámu dvě ohniště s kamenným obložením dochovaným v intaktním stavu především u obj. 17. Ve střední části sondy byla zachycena skupina kúlových jamek a příkopovitý útvar s orientací zhruba ve směru SZ - JV. Jejich vzájemný vztah nelze v omezeném prostoru sondy definitivně vyřešit. Ve východní části sondy přecházelo podloží ve zbytky písčité terasy. V ní byly patrné obrysy nevýrazných objektů bez významnějších nálezů.

Sonda IV o rozměrech 4 x 5 m, s delší osou ve směru S - J, navazovala na Z konec sondy I. V její východní části byla zachycena zakončení objektů známých ze sondy I/83. Dále bylo odkryto přerušení žlabovitého útvaru 2 B, které interpretujeme jako vstup do ohraženého areálu. V západní části bylo zachyceno pokračování žlabu, na jehož počátku byla odkryta kotlovitá jáma. Vstup do dvorce má šíři cca 130 cm. Celou situaci překrývala destrukce z drobného rozpadavého pískovce, která byla vložena do mohutné sídlištní vrstvy humózního charakteru s četnými nálezy zlomků keramiky a zvířecích kostí.

Sonda V byla vyměřena severně od sondy I a její počátek byl vůči ní posunut 2 m západněji. V západní části sondy byla rovněž zachycena část kamenné destrukce a několik žlábků orientovaných ve směru S - J. V této části bylo odkryto několik kúlových jamek a části rozsáhlejších objektů, sahajících mimo prozkoumanou plochu. Střední partie sondy zachytila několik oválných sídlištních jam a ve východní části byl odkryt osamocený žlábek /obj. 40/ orientovaný ve směru S - J.

Výzkumem v roce 1984 se nepodařilo uspokojivě vyřešit otázku východního pokračování žlabovitého útvaru /obj. 2A, 2B/ zkoumaného v předchozí sezóně sondou I. Sonda II zachytila v předpokládaném směru 2 možná pokračování tohoto objektu jižním směrem. Za pravděpodobnější pokračování považujeme obj. 19; pokračování obj. 15 je méně pravděpodobné. Oba tyto žlábků znamenají ve svém důsledku pravoúhlou změnu průběhu žlabu zjištěného v minulé sezóně. Protože výzkum probíhal v sadu, nebylo možné další sondou zjistit předpokládané nároží. Pro nedostatek času nebyla rovněž prodloužena sonda V východním směrem, aby se vyloučilo případné pokračování žlabu SV směrem. V sondě IV bylo sledováno pokračování palisádového žlabu západním směrem. Původní situace od sondy IV západně byla zničena lomem.

V sondách I, II a V byly zjištěny skupiny mělkých žlábků, které se dají rekonstruovat do linií. Jedná se o skupinu obj. 8, 19 a 40, jež prochází přes všechny 3 sondy, a další dvě skupiny obj. 23, 43 a 36, 37, jež byly zachyceny pouze v sondách II a V. Situace v sondě I je v místě jejich předpokláda-

ného průběhu značně složitá a celý úsek sondy byl překryt silnou sídlištní vrstvou tmavé barvy a případný průběh těchto mělkých žlábků nemusel být zpozorován. V sondě I a II byly zjištěny žlábků 10, 11 a 24, tvořící rovněž linii. Sonda II byla v místech průběhu zdvojeného žlabu narušena mladším objektem 22.

V sondách II, IV a V byla zachycena destrukce z drobi- vých pískovcových úlomků široká asi cca 200 cm o maximální výšce 25 - 30 cm. Destrukce orientovaná přesně ve směru S - J je v linii se zachovalou částí vnitřního valu, který ohraničuje prostor tzv. akropole. Destrukce je zaklíněna v silné sídlištní vrstvě humózního charakteru se značným množstvím nálezů. Průběh této vrstvy, patrně ve všech sondách, byl sledován pouze východním směrem, kde se po 15 - 20 m vyklínuje mezi podloží a podornicí. Vznik této vrstvy nelze jednoznačně interpretovat. Může souviset s rozněšením hlinitého pláště valu /situace Z od destrukce byla zničena lomem/, nebo tato vrstva mohla vzniknout postupně sedimentací jako důsledek větší sídlištní aktivity u vnitřní paty valu.

Mimo skupinu objektů, jež se váží ke zjištěné fortifikaci v Z části zkoumané plochy, byla pozorována druhá méně výrazná kumulace v prostoru sond I /50 - 75/ a III. Rovněž východní konec sondy II znamenal zvýšenou frekvenci objektů. Tyto objekty byly spíše hospodářského charakteru /ohniště, zásobní jámy apod./.

I když naše znalosti o ostroměřském hradišti jsou značně zlomkovité, lze z kumulace a superpozice objektů usuzovat na dlouhodobě zde existující stavební činnost. Při současném stavu výzkumu a zpracování materiálu ji můžeme rozlišit do několika fází.

Do nejstarší fáze zařazujeme žlabovitý útvar 2A, 2B, odkrytý sondami I a IV a interpretovaný jako pozůstatek palisády, jež předcházela vzniku valu. Žlabovitý útvar /2A, 2B/ a některé další objekty, kumulující se především ve východní části zkoumané plochy, datujeme do střední doby hradištní, nejspíše do 10. století. Okraje nádob, jež náleží této fázi vývoje osídlení v prostoru hradiště, jsou mírně i široce ro-

zevřené, oble ukončené či šikmo seříznuté. Nejčastějším výzdobným motivem jsou nepravidelně provedené hřebenové vlnice a dále jsou velmi často zastoupeny šikmé několikanásobné vpichy uspořádané do vodorovných řad, jež jsou kombinované s mělkými žlábků či hřebenem provedenými vodorovnými rýhami. Na podhrdlí několika střepů byla zjištěna nevýrazná plastická profilace. Keramika je šedohnědá a hnědá, kvalitně vypálená. V materiálu asi 1/4 keramických zlomků je příměs slídy /tab. 1 a 2/.

Do další fáze náleží zjištěný relikt vnitřního opevnění, sídlištní vrstva nasedající ke vnitřní patě valu a některé žlábků. Otázka současnosti valu a systému žlábků nemůže být při současném stavu výzkumu uspokojivě řešena. Tuto fázi předběžně datujeme do mladší doby hradištní, tedy již na počátek 11. století. Pro skupinu keramiky je typická větší progresivnost ve formování okrajů, i když četnost typů okrajů je v podstatě stejná jako v předchozí fázi. Okraje jsou mírně až široce rozevřené, svisle, šikmo či nálevkovitě seříznuté. Obvodové plošky části okrajů jsou prožlabené. Rovněž na vnitřní straně některých okrajů je nepatrný náznak prožlabení. U několika okrajů je náznak mírného vytažení okraje vzhůru. Velmi častá je plastická profilace na podhrdlí, jež se vyskytuje nejčastěji v kombinaci s vodorovnými řadami šikmých vpichů, méně často společně s vícenásobnou, oproti předchozí fázi širěji provedenou vlnicí. Šikmé vrypy se vyskytují mezi výzdobnými motivy poměrně zřídka. Střepy jsou středně tvrdě až tvrdě vypálené, šedohnědé barvy. V materiálu střepů je jako ostřiva užito písku. Slída se vyskytuje pouze u nepatrné části střepů /tab. 3/.

Mladší fáze je zastoupena objektem 22, který byl částečně odkryt v sondě II. Jedná se o mělký příkop, který lze pomocí poměrně bohatého keramického materiálu v něm nalezeném datovat do průběhu 12. století. Pro tuto skupinu střepů je typický rozmanitější typář okrajů. Mimo okraje, které se vyskytovaly již v předchozích fázích existence hradiště, jako okraje jednoduše profilované a oble ukončené či seříznuté, se v této fázi objevují i okraje nepatrně vzhůru vytažené a římsovité. Těla nádob byla silně klenutá a podobně jako v před-

chozí fázi poměrně často od hrdla odsazená. Na podhrdlí se objevuje i plastická profilace, která se mění v širší mělké vodorovné žlábků. Nejčastějším výzdobným motivem jsou širší či užší vodorovné rýhy, i když se poměrně často u tohoto souboru objevují i šikmé několikanásobné vpichy, které jsou proti předchozímu období výrazněji provedené. Celkově lze říci, že pro tuto fázi je typický i podstatný ústup vícenásobné vlnice. Poměrně často se vyskytují vodorovné řady vrypů. Keramika je zbarvena šedohnědá a je pro ní typické tvrdé vypálení a makroskopické ostřivo. Slída se objevuje asi u 1/4 souboru /tab. 4/.

Pokračování zjišťovacího výzkumu v roce 1984 potvrdilo naše závěry z předchozího roku. Nepodařilo se prokázat jednoznačně rozsah dvorce, ale jeho existence je téměř jistá. K tomuto zjištění se připojuje i odkrytí hospodářského okrsku zhruba ze stejného časového horizontu ve východní části výzkumu. Na počátku mladší doby hradištní prochází prostor tzv. akropole rozsáhlou přestavbou, kdy přes areál bývalého dvorce je veden nově budovaný val, který je na vnitřní straně doprovázen systémem mělkých žlábků, jež s největší pravděpodobností dokládají existenci lehkých dřevěných staveb či jiného vnitřního členění. Tento nově opevněný prostor byl využíván i ve 12. století, jak dokládá keramický materiál.

Domníváme se, že způsob provádění výzkumu v prostoru tzv. akropole pomocí úzkých sond splnil původní záměr zjišťovacího výzkumu. Prokázal existenci složité a hodnotné nálezoové situace, kterou bude možné řešit pouze systematickým, plošným odkryvem.

Na závěr můžeme shrnout, že významné východočeské hradiště v Ostroměři náleží, jak alespoň ukazují výsledky našeho zjišťovacího výzkumu, spíše sklonku střední doby hradištní. Je mladší než slovanská hradiště zjištěná v Čechově a nebo soušeďní hradiště v nedalekých Dobrušcech.

Tabulka 1

Ostroměř (okr. Jičín), hradiště, výběr keramiky, 1, 2 (obj. 2B), 3 (obj. 2B), 4–6 (obj. 1), 7–8 (obj. 2C).

Tabulka 2

Ostroměř (okr. Jičín), hradiště, výběr keramiky, 1–8 (obj. 1B).

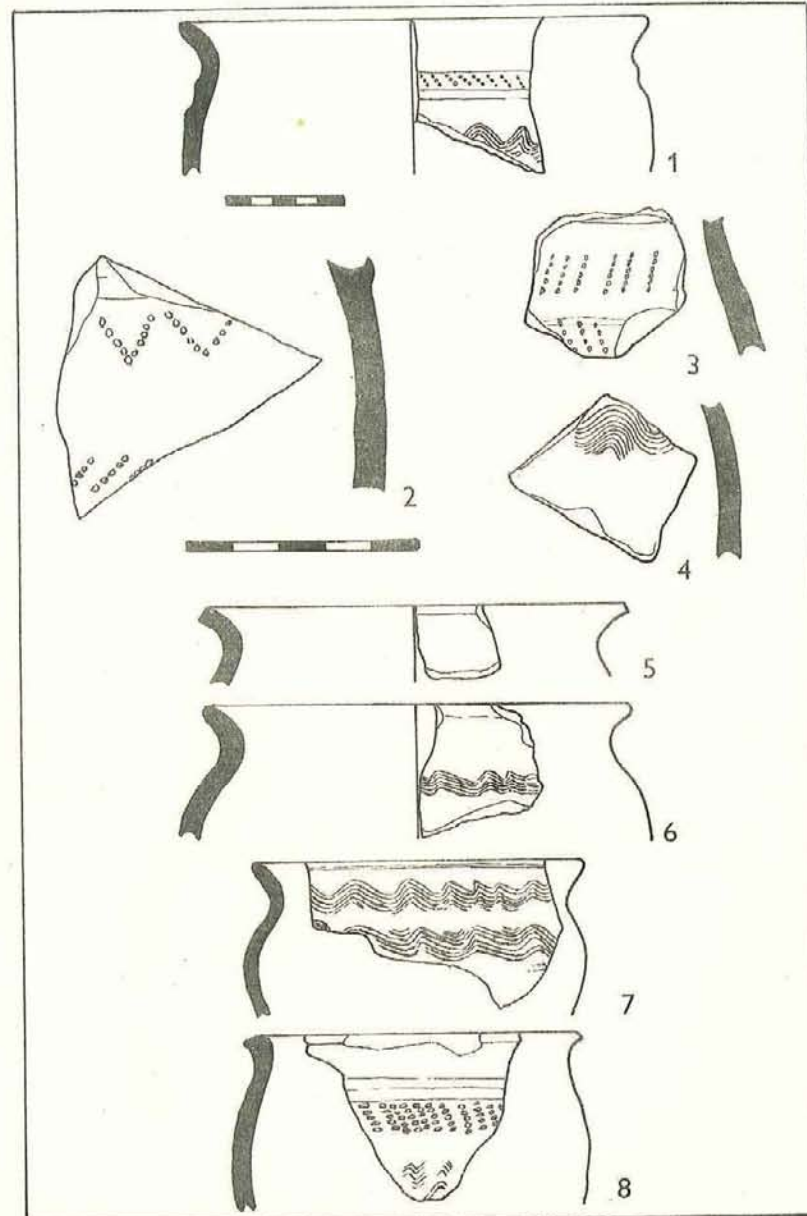
Tabulka 3

Ostroměř (okr. Jičín), hradiště, výběr keramiky, 1–7 (sonda II, kamenná destrukce), 8–10 (sonda V, sidištní vrstva).

Tabulka 4

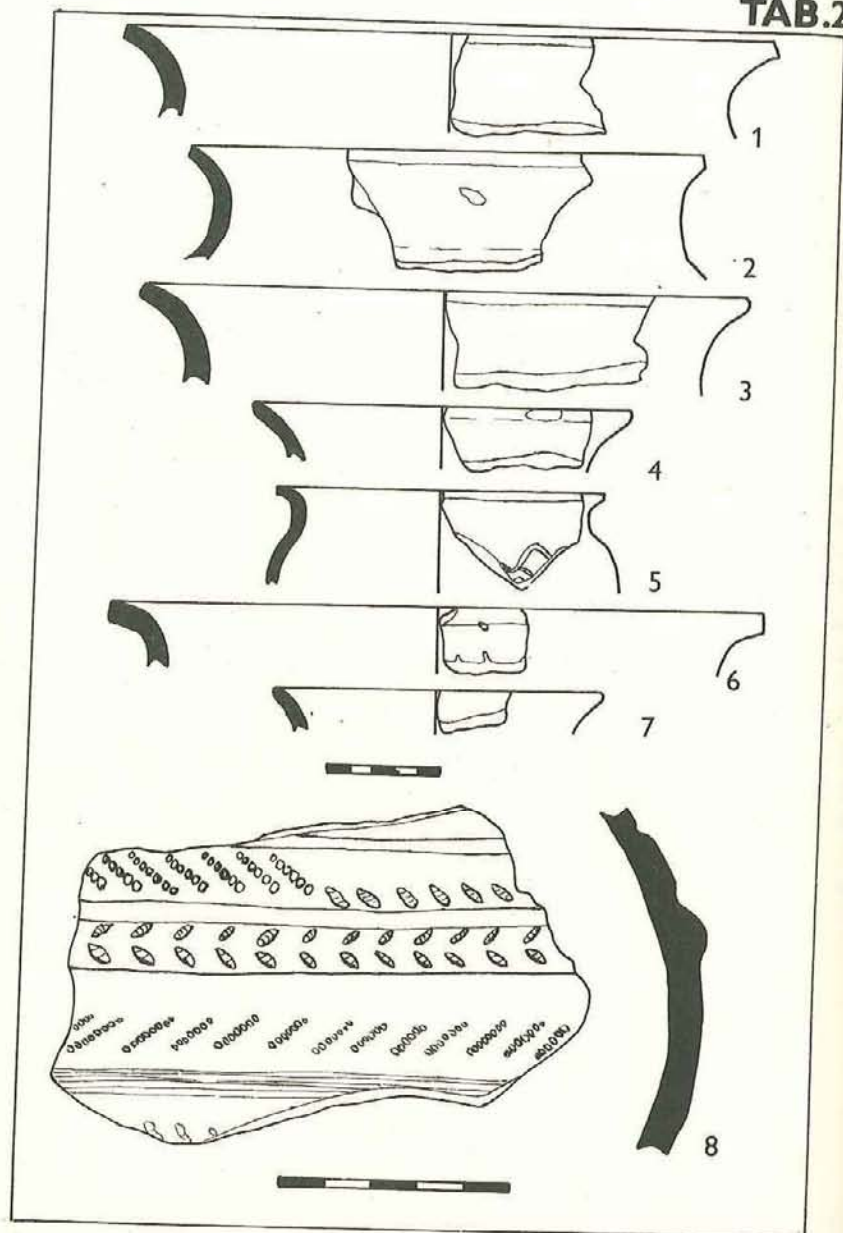
Ostroměř (okr. Jičín), hradiště, výběr keramiky, 1–8 (obj. 22).

TAB.1

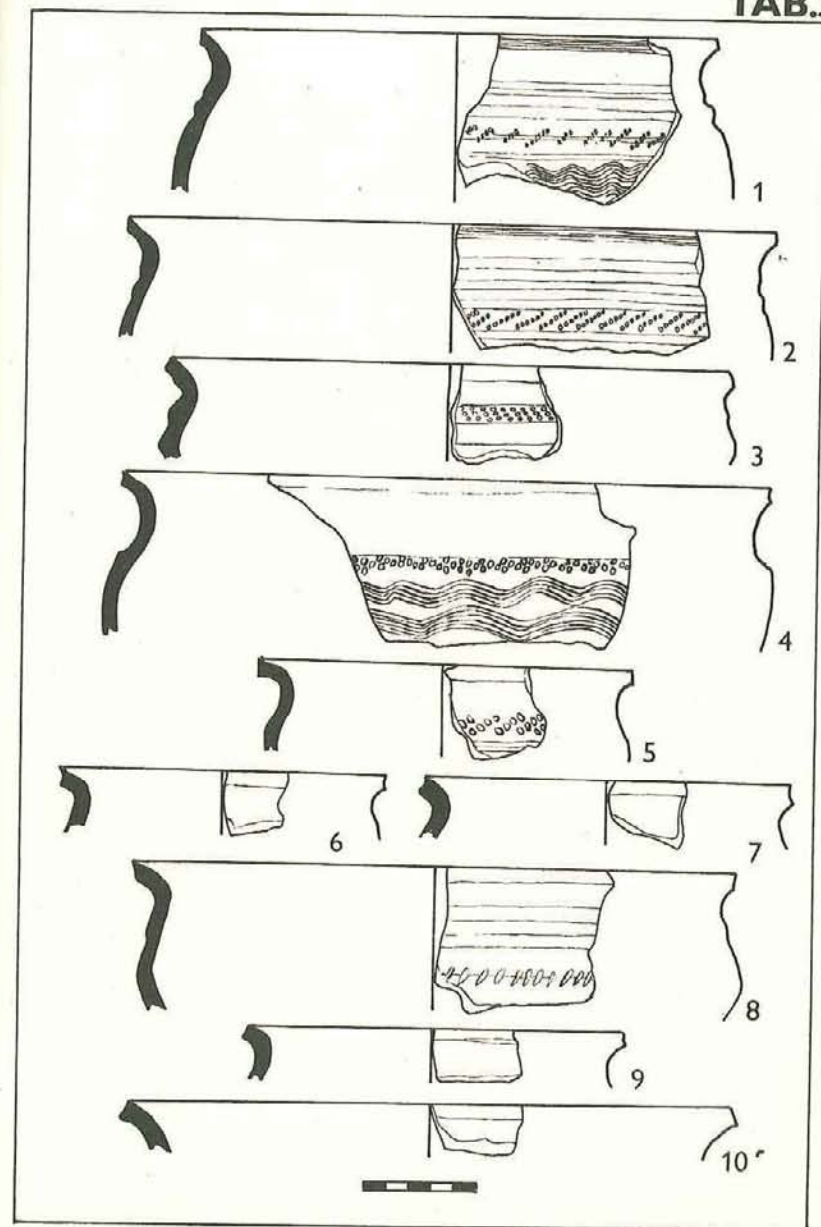

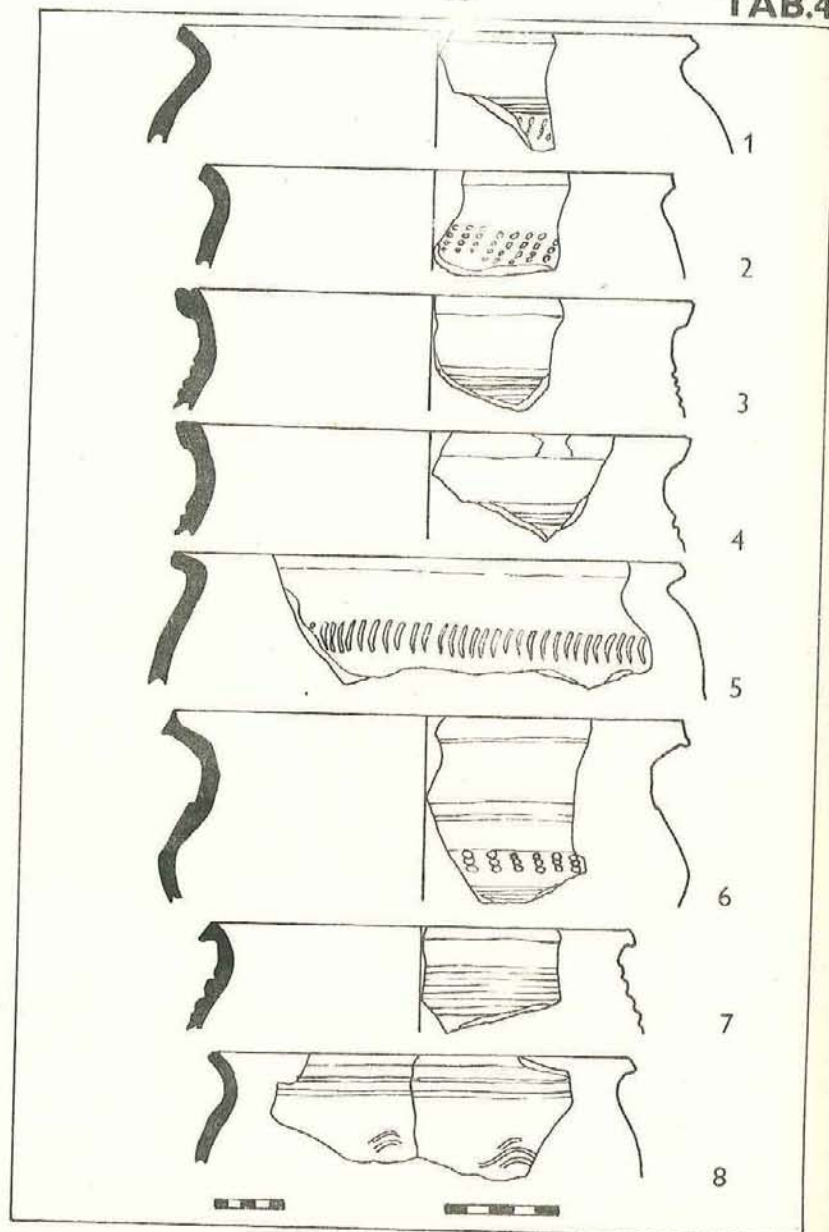
TAB.2

TAB.3

JAN FROLÍK, JIŘÍ SIGL
ZÁCHRANNÉ VÝZKUMY V CHRUDIMI V ROCE 1984

Podobně jako v minulých letech pokračovalo sledování zemních prací v areálu města. Pozitivní archeologická zjištění byla učiněna na 7 místech:

1. ulice Rudé armády, před čp. 41

Pokračovalo sledování prací spojených s rekonstrukcí vodovodního a kanalizačního řádu. Rekonstrukce kanalizace byla skončena vyhloubením výkopu v ulici Rudé armády mezi náměstím Jana Žižky a Školním náměstím. Před čp. 41 bylo v západní stěně výkopu zjištěno spáleniště obsahující materiál 15. a 16. století a ve východní stěně souvrství náležející středověké komunikaci, obsahující pouze ojedinělé zvířecí kosti.

2. náměstí Jana Žižky

V průběhu roku byly sledovány 2 přípojky kanalizace a to v sousedství ZŠ a děkanství. Zjištěna obdobná sekvence vrstev, jako ve výkopu pro hlavní kanalizační řád. Dále pokračoval sklep proti děkanství. Zjištěna 15 cm silná vrstva, červeně vypálená, jež dokládá rozsáhlý požár v této části města /tab. 2 : 8,9/.

3. Kollárova ulice

Dále byl sledován průběh rekonstruovaného vodovodu ve Filištinské ulici, který však byl veden starou trasou výkopu, z archeologického hlediska tedy zničenou situací. V Kollárově ulici byla ve výkopu pro vodovod zjištěna černá sídlištní vrstva mocná až 70 cm, která obsahovala střepový materiál datovaný do konce 13. a 14. stol. /tab. 2 : 1 - 7/.

4. ulice Rudé armády, proti čp. 72 - 75

V červnu bylo sledováno hloubení stavební jámy v ulici Rudé armády proti čp. 72 - 75. V západní stěně jámy se rýsovaly 2 starší objekty. Jedním z nich byl klenutý sklep, situovaný proti čp. 72, který se nepodařilo archeologicky datovat. Proti čp. 74 byl zjištěn sklep postavený z opukových kamenů a vyplněný spáleništěm, tvořeným uhlíky a množstvím mazanice. Z jeho

obsahu se podařilo získat keramiku 15. – 16. století, zlomky železných předmětů a hliněný předmět, pravděpodobně závaží. Oba objekty jsou starší než zbořená zástavba a nerespektují současnou uliční čáru.

5. parkán na J straně města

Z prostoru parkánu na jižní straně městského jádra, v sousedství Štěpánkovy ulice byl převzat od pracovníků firmy vzorek keramického a kachlového materiálu ze 16. stol. Další sledování zemních prací ukázalo porušení původní terénní situace a recentní nálezy.

6. "Myší díra", mezi čp. 83 a 85

V srpnu byl hlouben výkop pro telefonní kabel v tzv. "Myší díře", ve Štěpánkově ulici. Tzv. "Myší díra" je úzká soutka mezi domy čp. 83 a 85 ústící původně brankou do prostoru parkánu. V severní části výkopu byla zachycena masivní zeď z opukových kamenů na sucho kladených s druhotně použitým zlomkem dlaždice nebo cihly, s lící na Z straně. Jde nepochybně o součást zaniklého objektu, zemnice nebo sklepa, při čemž zeď domu čp. 83 objekt překrývala a základy domu čp. 85 jsou postaveny na jeho interiéru. Z výplně objektu ani z vrstev, které ho překrývaly se nepodařilo získat archeologický materiál, objekt je však starší než stojící zástavba a nerespektuje současné půdorysné schéma. V jižní části soutky byla výkopem narušena šedá mazlavá vrstva s uhlíky obsahující materiál 13. století, překrytá mohutným spáleništěm /tab. 2 : 10 – 12/.

7. Štěpánkova ulice, čp. 90

V měsících říjnu a listopadu jsme provedli záchranný výzkum v 7 šachticích kopaných u pilířů podloubí domu čp. 90 ve Štěpánkově ulici /tab. 1/. Zdokumentováno bylo celkem 9 profilů, které ukázaly následující situaci: Na jílovité místy písčité podloží nasedala v některých šachticích pravěká, slezskoplatěnická /III. stupeň/, jílovitopísčitá vrstva. Nad ní se nalézala souvrství šedoohnědé až šedočerné barvy s uhlíky, podle nálezů datované do mladší doby hradištní. V šachtici 3 jsme zachytili objekt téhož stáří. Stejně staré budou pravděpodobně i kálové jamky zjištěné v šachtici 4.

Výše položené jílovitohlinné vrstvy s kameny lze datovat do 13. a 14. století /tab. 3 a 4/. Středověké souvrství uzavírá stará valounová dlažba. V šachticích 5 a 6 jsme zjistili část zdi z opukových kamenů kladených na jílu porušenou vkopem pro pilíř podloubí. Objekt se nepodařilo přímo datovat, je však mladší než vrstvy 14. stol. Charakterem odpovídal výše popsanému objektu zjištěnému v tzv. "Myší díře".

Celkově lze shrnout, že se potvrdil předpoklad, že na okraji ostrožny jsou lépe zachované pravěké a mladohradištní vrstvy a situace, protože nebyly odstraněny terénními úpravami při založení středověkého města, jak se stalo např. na náměstí 9. května. Potvrzuje to pravěké a mladohradištní nálezy ve Štěpánkově ulici. Potvrdilo se, že půdorysné odlišnosti v nejstarší městské etapě se netýkaly pouze okolí náměstí 9. května, ale zřejmě celého středověkého jádra. Nálezy v ulici Rudé armády čp. 72 – 75 doložily, že půdorysné změny probíhaly i později, konkrétně v 16. století a že kromě požárových souvrství z období před rokem 1337 /Frolík – Sigl 1985/ musíme pro středověké období počítat s dalšími stopami požárů. Ukazuje se důležitost sledování zemních prací ve středověkých městských jádrech.

Literatura:

Frolík, J. – Sigl, J. 1985: K počátkům města Chrudim, *Archaeologia historica* /v tisku/ 10.

Tabulka 1

Chrudim, Štěpánkova ulice čp. 90. Generalizovaný profil. Římské štětky I–VII označují jednotlivé šachtice statického průzkumu; P – pilíř podloubí. 1 – podloží, 2 – pravěk, 3 – mladohradištní, 4 – středověk, 5 – novověk.

Tabulka 2

Chrudim, Kolárova ulice (1–7), Žitkovo nám. (8, 9), tzv. „Myší díra“ mezi čp. 83 a 85 (10–12).

Tabulka 3

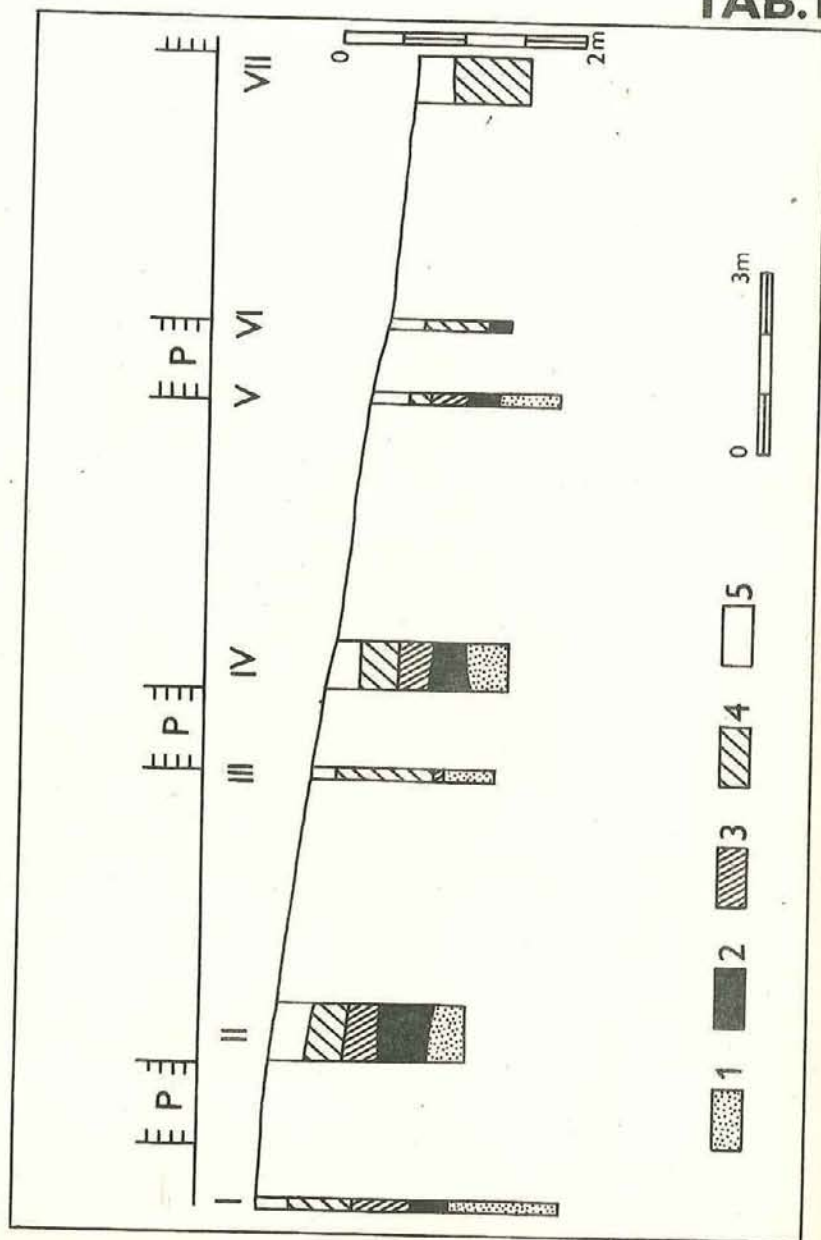
Chrudim, Štěpánkova ul. čp. 90, šachtice III, vrstva č. 5 (1–3), vrstva č. 6 (4–6), sběr (7, 8).

Tabulka 4

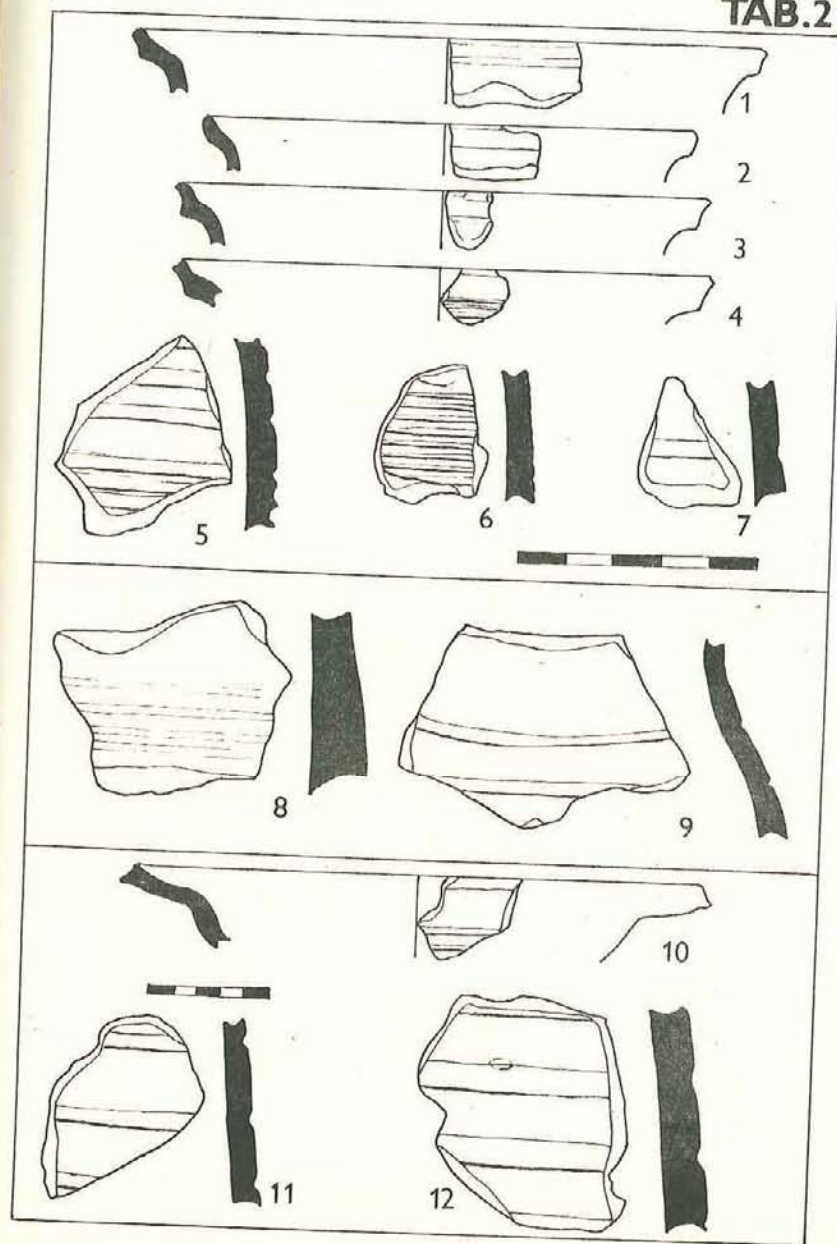
Chrudim, Štěpánkova ulice čp. 90, šachtice IV (1–4), šachtice II (5–9), šachtice VII (10), šachtice I (11).

TAB.1

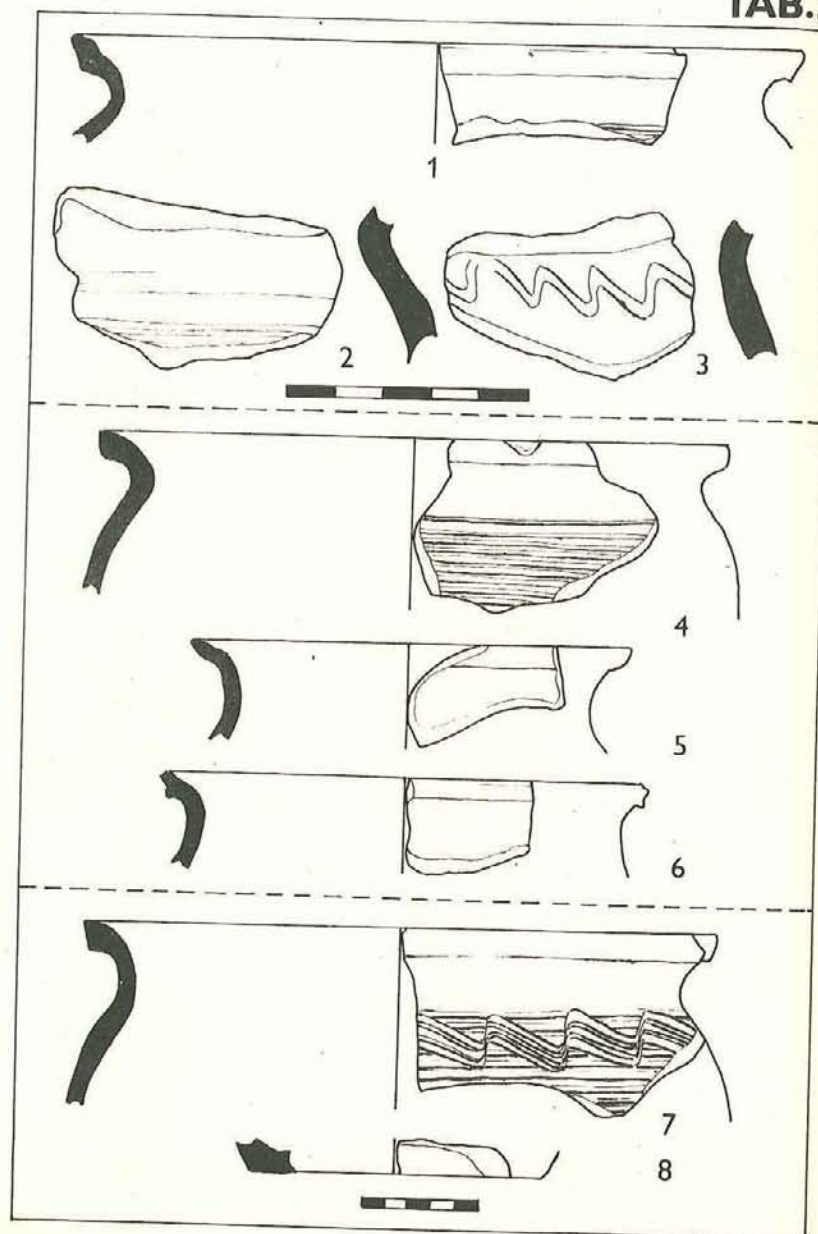

TAB.2

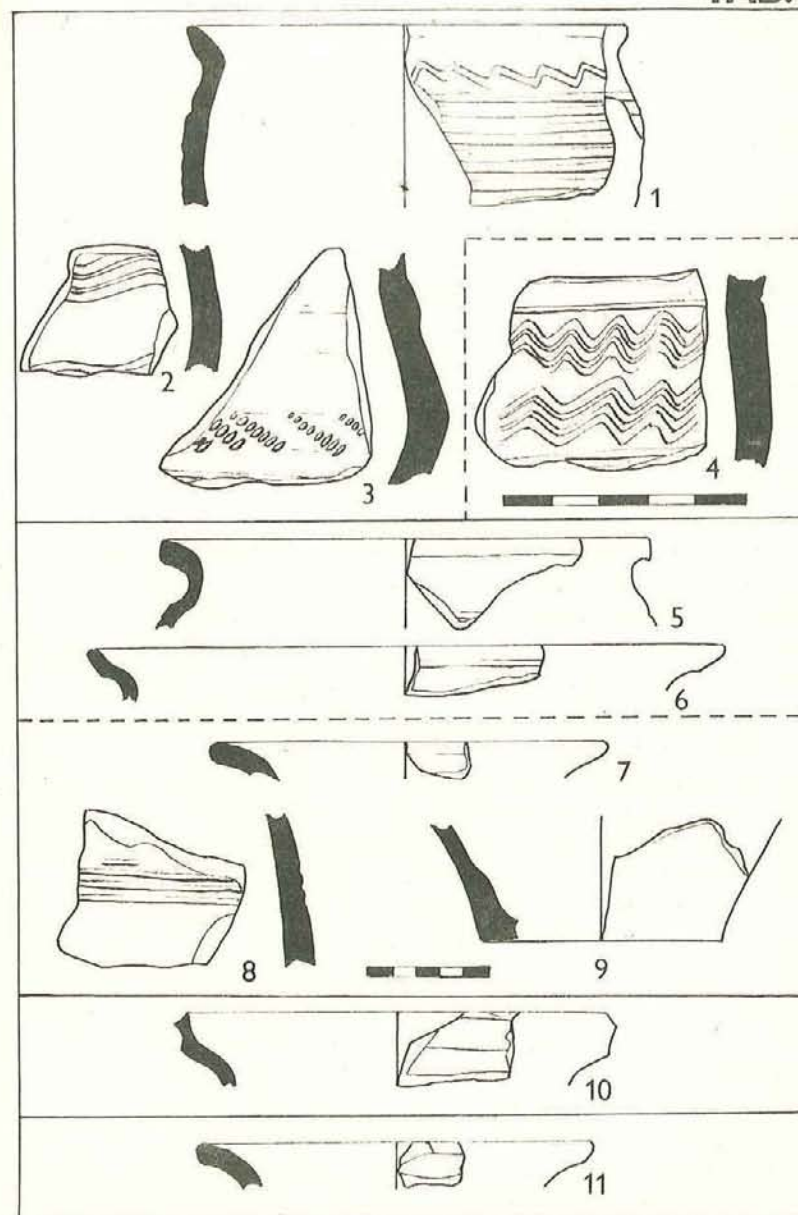

TAB.3

TAB.4

ANTONÍN HEJNA
VÝZKUM HRADU VIZMBURKU V LETECH 1983-84

V roce 1982 byl ukončen archeologický výzkum hradu Vizmburku, který byl do té doby dílčím úkolem státního plánu Archeologického ústavu ČSAV. V uvedeném roce dosáhl výzkum hradu stavu, který bylo možno charakterizovat jako odhalení stavebního komplexu vnitřního hradu obecně na úroveň přízemí včetně výzkumu zánikových horizontů a kulturních vrstev v jednotlivých objektech, na ploše nádvoří i na ploše parkánového ochozu.

Dosažený stav však zdaleka neznamenal dokončení všech prací na zkoumané lokalitě. V areálu vnitřního hradu bylo nutno provést vyklizení závalu a zároveň výzkum hradní studny i stavebního reliktu válcové věže, dále pak vyklizení a výzkum suterénních prostor pod jižním a východním křídlem paláce, na parkánovém ochozu bylo třeba dalším výzkumem zachytit původní situaci jeho východního průběhu a vyřešit dosud stále nejasnou situaci ochozu na jižním obvodu hradu. Kromě těchto závažných a nezbytných výzkumných akcí, které se nepodařilo realizovat do roku 1982, bylo nutno provést zjišťovací výzkum na SZ úseku vnějšího opevnění, kde se v zalesněném terénu na temeni "valu" rýsovala plošina, situovaná proti substrukci mostní šachty, objevené na SZ úseku vnitřního parkánového ochozu. Tím byly dány hlavní výzkumné úkoly do dalších etap nyní již v nové situaci, kdy Vizmburk přešel jako státní hrad do přímé správy Krajského střediska státní památkové péče Východočeského kraje v Pardubicích.

V roce 1983 byly výzkumné práce zaměřeny převážně na SZ úsek vnějšího opevnění, zčásti pak i na postupné vybírání závalu ze studny. Obě jmenované akce byly ukončeny v roce 1984 a kromě nich byla v témže roce provedena a ukončena další významná a technicky náročná akce - vybírání závalu a výzkum vnitřního prostoru hradní věže.

Výzkum prováděný na SZ okraji vnějšího opevnění odhalil po odlesnění a odstranění vegetace vcelku ploché temeno skalního pískovcového útesu, nepochybně záměrně upravené, na němž byly zachyceny tři objekty, situované na nepravidelné ploše

o rozsahu 10 x 16 m, s delší osou orientovanou V - Z. Na západním okraji temene byla situována pec, pravděpodobně chlebová, se čtyřbokou základnou o rozměrech 2 x 1,8 m, s valenou klenbou komory zčásti zachovanou. Pec byla vybudována jednak z lomových pískovcových kamenů, jednak z cihel, kladených na jílové pojivo a povrch klenby byl výrazně omazán vrstvou jílu. Komora pece byla zúženým otvorem orientována k jihu a na východní straně předpeční plochy byla zachycena řada kamenů, dílem lomových, dílem opracovaných, včetně architektonických článků, směřující v délce 5 m směrem k jižnímu okraji plošiny.

Na východní bok pece navazovala bezprostředně substrukce vyzděná, do skalního podloží zahloubená šachty o rozměrech 2 x 3 m, s delší osou J - S, podobná substrukci na SZ okraji parkánového ochozu; svou situací však mírně posunutá k východu, obrácená sníženým čelem k severu, tj. směrem k severnímu předhradí. Zdivo této substrukce, široké 40 - 60 cm, bylo s výjimkou severního sníženého čela připlentováno ke skalnímu terénu jámy a bylo vybudováno z pečlivě kladených pískovcových kvádrůk spojovaných maltou. Jižní stěna šachty byla mírně dovnitř zešíklená a její výška, stejně jako původní výška bočních stěn, byla 2 m. Dno šachty tvořilo skalní podloží, na němž ležela tmavá hlinitokamenitá vrstva s ojedinělými nálezy úlomků nádob a železných předmětů, silná 40 - 50 cm, překrytá až ke koruně zdiva šachty i výše destruktivním závalem. Podle situace, způsobu výstavby a dalších indicií lze tuto substrukci, podobně jako její protějšek na SZ okraji parkánového ochozu, považovat za šachtu mostní konstrukce, v daném případě mostu, kterým byl zjednáván přístup do hradu od severního předhradí.

Na východní bok této substrukce navazoval bezprostředně zesílenou styčnou zdí objekt s kamennou konstrukcí, s obdélným půdorysem s vnějším rozsahem 7,4 x 4,4 m, jehož zdivo, široké průměrně 50 cm, vymezovalo vnitřní nedělený prostor o rozsahu 5 x 3,6 m. Objekt byl orientován delší osou ve směru V - Z a jeho místnost byla přístupná vchodem od východní strany, širokým 1 m. Pod destruktivním závalem, který překrýval v celé ploše reliktu zdiva objektu, bylo v hloubce

70 - 100 cm zachyceno podlaží, tvořené upraveným skalním terénem, překryté cca 30 cm silnou vrstvou tzv. zánikového horizontu, jílovitohlinitou, s četnými stopami požáru a s nálezy. Stopy silného požáru byly patrné i na zdivu objektu. V severovýchodním rohu místnosti, severně od vchodu, bylo zjištěno destruované ohniště s kamennou konstrukcí, které bylo možno podle dochovaných reliktnů označit jako krb.

Tři uvedené objekty byly situovány na ploché temeno skalního bloku, který vytvářel jakousi výspu na západním okraji vnějšího opevnění. Podle zjištěné situace bylo možno konstatovat, že jsou dokladem předsunutého opevnění na citlivém a strategicky významném místě, jímž procházela mostní komunikace z předhradí na SZ nároží parkánového ochozu a odtud do nádvoří vnitřního hradu. Zjištěný objekt sloužil nepochybně jako strážní objekt pro posádku, střežící přístupovou komunikaci a lze říci, že byl obydlím této strážní hotovosti, k jejíž potřebě sloužila i objevená chlebová pec.

Stavební komplex předsunutého opevnění, zaujímající ploché temeno skalní výspy, byl od předpokládané hradební zdi vnějšího opevnění oddělen příčně situovaným žlabem, dokládajícím patrně původní, byť porušený stav. Odtud dále k východu zachytil pokračující výzkum situaci méně jasnou a lze říci, i nečekanou. V prodloužení jižní obvodové zdi objektu pokračovala směrem k východu zídka s málo zřetelnou konstrukcí, která byla sledována až do vzdálenosti 7 m od východní obvodové zdi objektu a která na úseku za úžlabím vymezovala či zpevňovala vnitřní stěnu tělesa tvořeného z kompaktního, do červena vypáleného jílu, tzv. mazanice. Toto těleso bylo vymezeno a zpevněno i na vnější straně podobnou terasní zídkou silně destruovanou, na západní straně blokem zdiva a svou podobou vytvářelo kumulaci mazanice v max. šíři 2 m.

V roce 1984 byly provedeny a dokončeny dva technicky nejnáročnější úkoly výzkumu v areálu vnitřního hradu - výzkum studny a věže. Oba objekty byly zavaleny destrukční sutí, která byla před rokem 1984 jen zčásti odtěžena.

Studna, situovaná v SV rohu nádvoří, představovala v úrovni nádvoří dlažby objekt s dvojím kruhovým vymezením. Vnější kruh tvořila zídka z lomového pískovce, vymezující

plochu o průměru 4 m. Vnitřní kruh tvořilo vlastní roubení studny s vnějším průměrem 1,8 m a s vnitřní světlostí 1,2 m. Plocha mezikruží široká 1 m byla oproti úrovni nádvoří snížena o cca 50 cm a byla vyložena dlažbou z pískovcových desek, překrývající terén z pískovcové drti promísené jílem. Vlastní studna byla ve své nejhořejší části, tj. nad úrovní ochozu, vybudována z velkých, pečlivě opracovaných bloků pískovce ve dvou vrstvách, na něž nasedalo okružní horního obvodu z opracovaných, na vnější straně zkosených bloků, které byly postupně nalézány v závalu studny. Na tuto nadzemní konstrukci studny, dochovanou v původní podobě do výšky 1 m nad úroveň ochozu, navazovalo vlastní roubení z pečlivě kladených pískovcových kvádrů, sahající až k úrovni dna studny v hloubce 8 m pod úroveň nádvoří. Válec studny byl vyplněn silně provlhlou destrukční sutí bez nálezu a teprve nejspodnější vrstva v síle 50 - 70 cm byla více hlinitá až bahnitá, obsahující velké množství úlomků nádob i několik železných předmětů /hrot kopí, bodec, frgm. okutí džberu aj./. Podle nálezové situace lze říci, že studna byla v mladší fázi existence hradu čištěna - obsahovala totiž vesměs úlomky keramiky z 1. poloviny 15. století. Rovněž je třeba říci, že studna zůstala aktivní, že se po jejím vybrání postupně objevovala voda, prosakující ze stěny nad úrovní skalního dna.

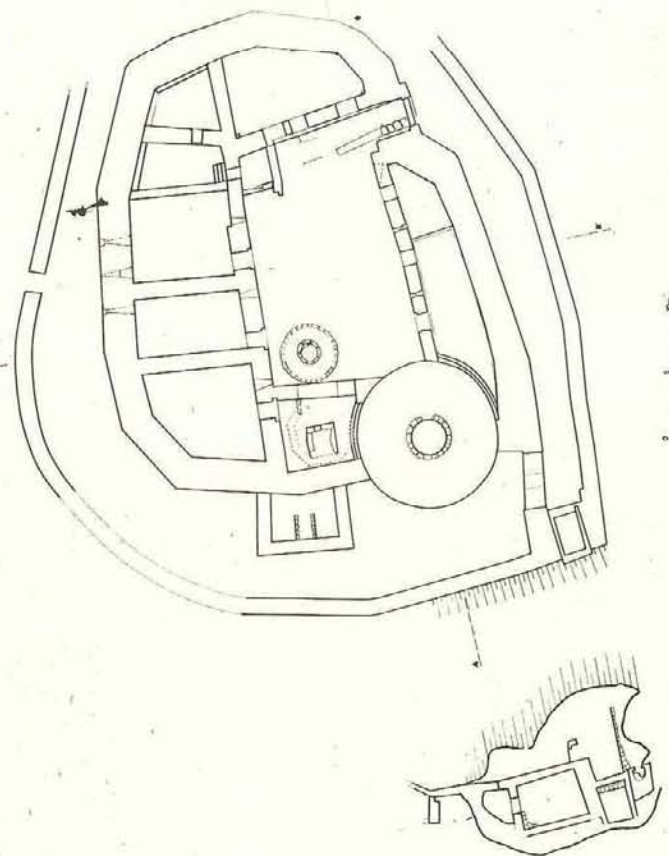
Po dokončení výzkumu studny bylo v roce 1984 překročeno k výzkumu hradní válcové věže. Již v průběhu dřívějšího výzkumu byly zjištěny základní rozměry jejího stavebního reliktu - dochovaná max. výška 8 m, průměr 11 m, šířka zdi 4 m a průměr vnitřního prostoru 3 m. Bylo rovněž zjištěno, že se průměr vnitřního prostoru směrem vzhůru zvětšoval úměrně se zmenšováním síly pláště.

Při postupném uvolňování závalu z vnitřku věže bylo zřejmé, že jej tvořila destrukční suť, promísená místy hmotným materiálem a zetlelými zbytky dřeva, což dokládalo a potvrzovalo objektivitu údajů o postupném zasypávání vnitřku věže pracovníky lesní správy v minulém století. Teprve v nejspodnější vrstvě na dně věže v hloubce max. 8 m, jejíž mocnost dosahovala prům. 50 cm, byly nalézány úlomky nádob

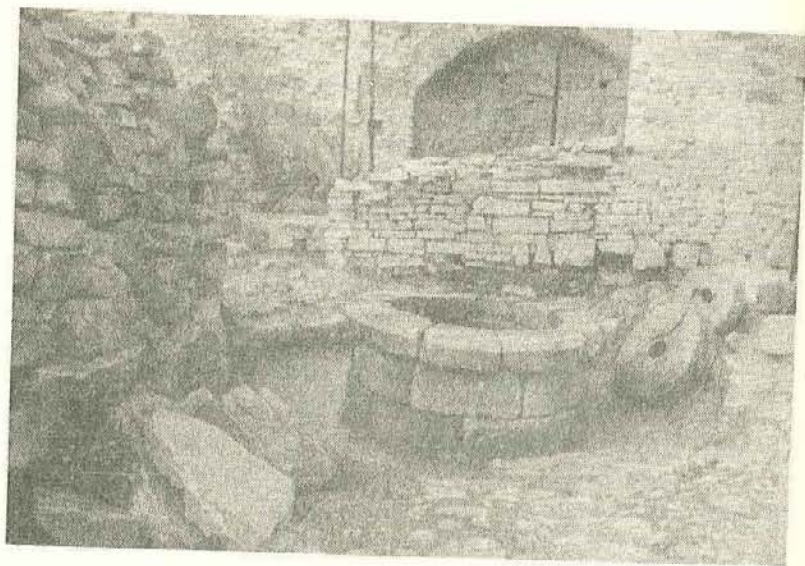

včetně starší keramiky z doby po založení hradu. K překvapujícím objevům a zjištěním došlo při uvolňování nejspodnější úrovně věžní prostory, jejíž průměr byl v této úrovni 2,6 m. Na skalním dně, na jeho západní polovině, byla objevena mírně oválná jamka o průměru 50/60 cm, hluboká 50 cm a v její blízkosti, v severozápadní stěně, se objevil druhotně poloazděný dveřní otvor, široký 50 cm, vysoký 2 m, prorazený v síle pláště do hloubky 120 cm a končící ve čtyřboké komoře o rozměrech 50 x 65 cm, vysoká 110 cm, na jejímž dně byla objevena šachta s rozměry 60 x 55 cm, hluboká 120 cm. Ve zčásti zavalené prostora této komory byly nalezeny dvě nádoby - miniaturní hrneček a malý hliněný kahan, náležející starší fázi existence hradu. Nálezová situace dovoluje s velkou pravděpodobností označit tuto komoru jako tzv. "samotku". Nutno však říci, že ani v této prostora, ani na dně věže nebyly nalezeny lidské kosterné pozůstatky.

Samostatnou výzkumnou akcí v roce 1984 bylo postupné odkrývání souvrství na ploše východního parkánového ochozu, zahájené v místě tzv. branky v parkánové zdi a pokračující podél vnitřního líce této zdi směrem k jihu a k severu. Tento výzkum sleduje ověření a vysvětlení původní situace ochozu a její změny v mladší fázi existence hradu, stejně jako výraznou diferencí úrovně mezi východní a západní částí parkánového ochozu a konečně i problematiku původního přístupu do areálu vnitřního hradu, kterou se až dosud nepodařilo bezpečně prokázat. Tento výzkum zůstává spolu s postupným vyklizováním suterénů úkolem do dalších pracovních etap.

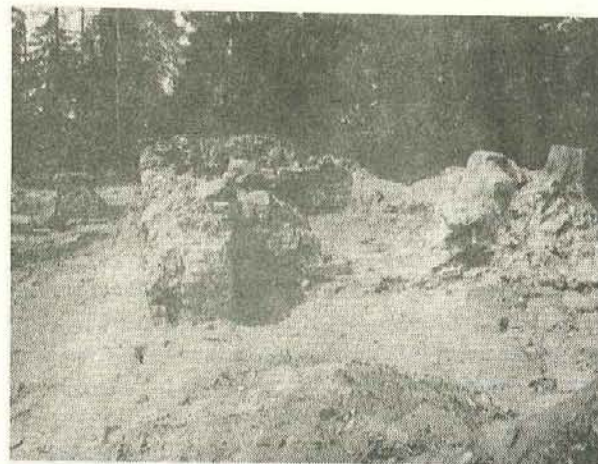
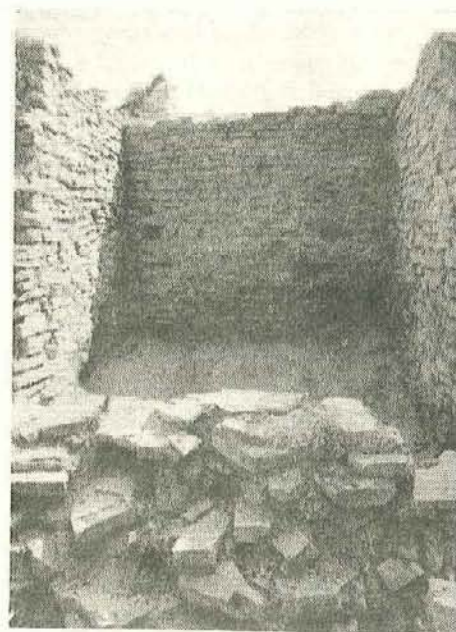

Vizmburk (okr. Trutnov). Studna — pohled od jihu.

Vizmburk (okr. Trutnov). a) Plán výzkumu, stav 1983. b) SZ výspa, celkový pohled od S. Foto J. Král.

Vizmburk (okr. Trutnov). a) SZ výspa, substrukce mostu, pohled od S.
b) SZ výspa, objekt od V. Foto J. Král.

PAVEL ROUS
NÁLEZY V HAVLÍČKOBRODSKÉM MUZEU S MOŽNÝM VZTAHEM
K HUSITSTVÍ

V okresním muzeu v Havlíčkově Brodě je uloženo několik nahodilých a nedostatečně dokumentovaných starších nálezů, u nichž se může, samozřejmě s mnoha výhradami, předpokládat vztah k husitské době. Bezpečnou jistotu v případě militarií by však nepřineslo ani jejich případné souhlasné chronologické určení. Přesto je nelze opomenout při snaze o poznání tak významné události, jako je v dějinách husitské revoluce bitva u Německého Brodu. Publikovaný kachel je pak příspěvkem k ikonografii tzv. husitských kachlů.

Počátkem roku 1422 byla u Německého Brodu poražena spojenými husitskými vojsky intervenční armáda vedená římským králem Zikmundem Lucemburským. Tím byla uhájena existence husitské revoluce, která tak v dalších letech mohla přejít do vojenských ofenzív /k významu bitvy např. Šmahel 1969, 140/.

Pro zodpovězení otázky, do jaké míry se bitva u Německého Brodu mohla promítnout do archeologického materiálu, je užitečné z tohoto hlediska provést stručnou rekapitulaci události. /K tomu edice pramenů: Pekař 1928; chronologický vývoj: Tomek 1879, 227 - 230; síla a složení Zikmundova vojska: Pekař 1930, 131/.

Intervenční armáda, která zahájila večer 6. ledna 1422 ústup od Kutné Hory k Německému Brodu, měla podle střízlivého Pekařova odhadu 20 až 30 tisíc vojáků. Soudobý odhad z husitské strany byl 50 tisíc. Jádro tvořila uherská jízda, soudobě odhadovaná na 15 tisíc mužů. Ve výpravě dále byly početné oddíly moravské a české šlechty, polská družina diplomatů a válečníka Závěše Černého z Garbova, Slezané, Srbové, Chorvati, Rumuni a Tataři. Přidalo se i uprchlé obyvatelstvo Kutné Hory. Husité zmobilizovali zhruba třetinu početní síly nepřítelů.

8. ledna 1422 Žižkovi táborité jako první sled pronásledovatelů narazili za Habry na část uherského vojska, sešikovanou k obraně. Pokus krále zdržet husity však selhal. Zástupy a kolony jeho výpravy v chaosu prchaly k Německému

Brodu. Bojový kontakt husitů s opozdilci přerostl ještě téhož dne v zoufalý odpor tisíců Zikmundových vojáků u hradeb Brodu. Byl to odpor vynucený 1/ obtížným průchodem skrz městské brány, ulice a dřevěný most přes Sázavu, 2/ přímým přechodem přes Sázavu, která byla sice po silných mrazech zamrzlá, ale jejíž led se prolamoval pod tíhou zástupů, koní a vozů, 3/ snad již bezprostředním ohrožením krále Zikmunda.

Zatímco město bylo před husity uzavřeno a Zikmund s troskami výpravy pokračoval v útěku na Jihlavu, odehrávala se bitva za jednoznačné převahy husitů východně od hradeb - v tzv. Vojtěšské čtvrti a blízkém okolí včetně přilehlých břehů Sázavy. Dochovaná fakta: - před městem museli intervenční zanechat více než půl tisíce vrchovatě naložených vozů; ze Sázavy bylo po bitvě vytaženo 548 nalezených těl oděnců; počet padlých se odhaduje nejméně na 5 tisíc /Šmahel 1969, 140/, staré letopisy české udávají 12 tisíc - svědčí o mimořádném množství vojenského a civilního materiálu, který nepochybně pokrýval terén severně od města a bojiště.

Husité nepokračovali v pronásledování, ale ráno 9. ledna zahájili celodenní útok na Německý Brod, ve kterém se bránila i část Zikmundova vojska. Útok i obrana se vyznačovaly úporností, masivní střelbou z děl, a nasazením praků. 10. ledna 1422 vpadli husité do města, zlomili veškeré pokusy o odpor, zikmundovce /až na rukojmí/ a obyvatelstvo /snad až na ženy a děti/ pobili. Město i s předměstími vypálili. Od Německého Brodu se vítězná armáda vydala na cestu do Prahy 12. ledna 1422.

Podle pramenů byl Německý Brod pustý ještě sedm, případně čtrnáct let poté. Ve stratigrafii Havlíčkova Brodu se odraz zkázy ani následný hiát v osídlení nepodařilo při dosavadních skrovných výzkumech prokázat.

V pramenech není zmiňována žádná jiná vojenská akce související se středověkým Německým Brodem. Zvyšuje se tím pravděpodobnost příslušnosti zde nalezených středověkých militarií k lednovým bojům v roce 1422. V úvahu připadají tyto sbírkové předměty:

1/ Meč /č. přír. 990/82/ se zlomenou dvousečnou čepelí /celková délka zbraně 93,5 cm, max. síla čepele 7 mm, řap obdélného

průřezu je silný 2 až 7 mm/, zdobenou hlavicí z kovu mosazného zbarvení, zbytkem dřevěné rukojeti tmavohnědého povrchu se stopami po ovinutí drátem, pěti fragmenty ovinovacího drátu /zdrojeného, tordovaného/ žlutavého zbarvení. Čepel a zástita byly výrazně narušeny korozí. Meč, dnes částečně konzervovaný, byl "nalezený v řece" Sázavě v Havlíčkově Brodě před r. 1960, pravděpodobně ve dvacátých nebo třicátých letech 20. století /IM, č. 1671/, /T 1:2, kresba obou částí čepele je neúplná/.
Poznámka: před rokem 1931 byl "při kopání základů nových jatek" v Havlíčkově Brodě u pravého břehu Sázavy nalezen "starobylý meč" /Anonym 1931, 82/.
Zda je tento nález totožný s výše popsaným, není již možné určit.

2/ Čtvercový dílec kroužkového pletiva /č. přír. 2475/79/ nalezený v "náplavu řeky" Sázavy v Havlíčkově Brodě pravděpodobně ve stejné době /IM, č. 1679/ před r. 1960. Tři strany dílce jsou opatřeny většími /uchycovacími?/ kroužky, čtvrtá strana nese stopy potrhání. Pravidelnost v napojování kroužků je na jednom místě porušena asi druhotnou opravou, při které byl použit kroužek většího průměru. Pletivo hnědookrového zbarvení je dobře zachovalé. /T 2 : 2/.

3/ Torzo meče /č. přír. 2464/79/ o délce 26 cm. Čepel je zdobena na obou stranách tausovaným berličkovým křížkem v kruhu. Tausie byla provedena zlatavým kovem. Konzervovaný povrch je šedočerného zbarvení. Na obou ostřích jsou ve stejné výšce znatelná výrazná otupení. Předmět byl nalezen 6. 1. 1954 studnařem "při hloubení šachty v býv. strojovně Panského mlýna v Havlíčkově Brodě /čp. 137/" a sice ve stěně šachty ještě nad jílovým podložím. Zaměstnanci nález "položili na kovadlinu a údery jím odpadla usazenina". Místo nálezu /2 m jižně od továrního komína/ se kryje s hradebním příkopem při jihovýchodním nároží někdejších městských hradeb /Sochr 1954/, /T 1:1/.

Poznámka: Berličkový kříž byl odznakem rytíře pasovaného na svatém hrobě /Palivec 1978, 54/.

4/ Nálezy "šipek" /kterými jsou rozuměny asi železné hroty samostřilových střel/ v rybníku Obora - těsně za východní linií městského opevnění - jsou zmíněny P. Sochrem /1954/ jako zapůjčené do Národního muzea v Praze. Jeden hrot se v Oboře našel před 27. 7. 1910 a byl předán do brodského muzea poštovním kontrolorem p. Škodou /HS I, č. 603/. V současnosti je v muzeu uložen soubor sedmi hrotů různého typu, postrádá však jakékoli průvodní údaje.

5/ "dvě dělové koule" nalezené před r. 1954 v řece Sázavě v Havlíčkově Brodě byly rovněž zapůjčeny do NM v Praze /Sochr 1954/ a nic bližšího o nich není zatím známo.

6/ Z dalších dnes v muzeu nevěstných militarií je možno uvést: "Část samostřilu" /IM, č. 1961/ a "Husitská krokvice" /IM, č. 562/, ale k těmto předmětům chybějí bližší okolnosti.

Pro úplnost stojí za zmínku nálezy militarií datovaných do následujících století. Je to torzo důstojnického kordu ze 17. století nalezené r. 1926 "v náplavu" řeky Sázavy a železná rakouská dvouliberní dělová koule z doby cca 1800 /používaná v koaličních válkách/ nalezená "v řece Sázavě" /za určení obou předmětů děkuji V. Schildbergerovi z Moravského muzea v Brně/.

Ve sbírkách muzea je dále uložen neevidovaný poškozený komorový kachel slepený ze tří částí, na jehož čelní vyhrávací stěně jsou zobrazení čtyři ozbrojenci - nepochybně husité /T 2:1/. Povrch kachle je nepolévaný a drsný, šedočerveného cihlového zbarvení. Není známo, z které lokality kachel pochází. Poprvé se v evidenci muzea asi vyskytuje v roce 1960 pod popisem "1 zlomek kachlu se třemi postavami" /IM, č. 469/.

Literatura:

Anonym, 1931: Zpráva o činnosti kuratoria městského muzea v letech 1926 - 1930, Zprávy městského muzea v Německém Brodě XI, 80 - 83

HS I = Hlavní seznam předmětů Městského muzea v Něm. Brodě I. /vedený do 27. 7. 1910/

IM = Inventář všeobecné sbírky muzea v Havlíčkově Brodě /autorizovaný P. Sochrem 31. 7. 1960/

Palivec, V. 1978: Heraldická symbolika. Praha.

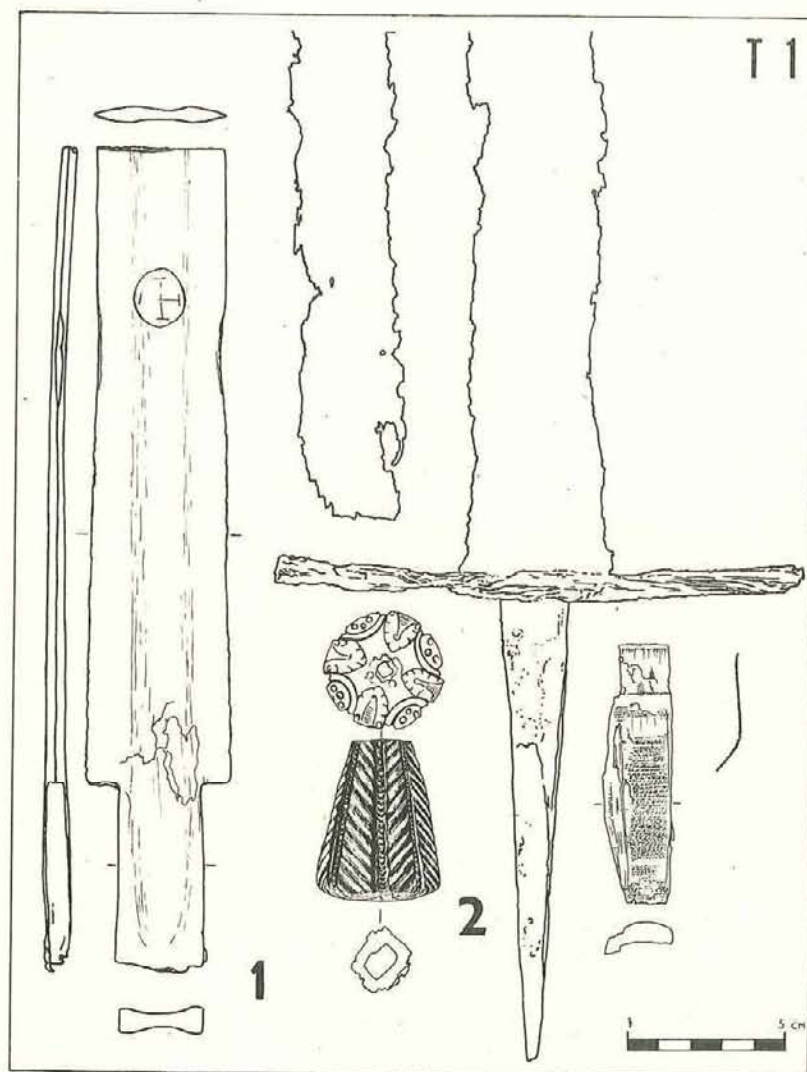
Pekař, J. 1928: Zprávy pramenů o bojích u Hory a Brodu kol
vánoc 1421. Praha.

Pekař, J. 1930: Žižka a jeho doba 3. Praha.

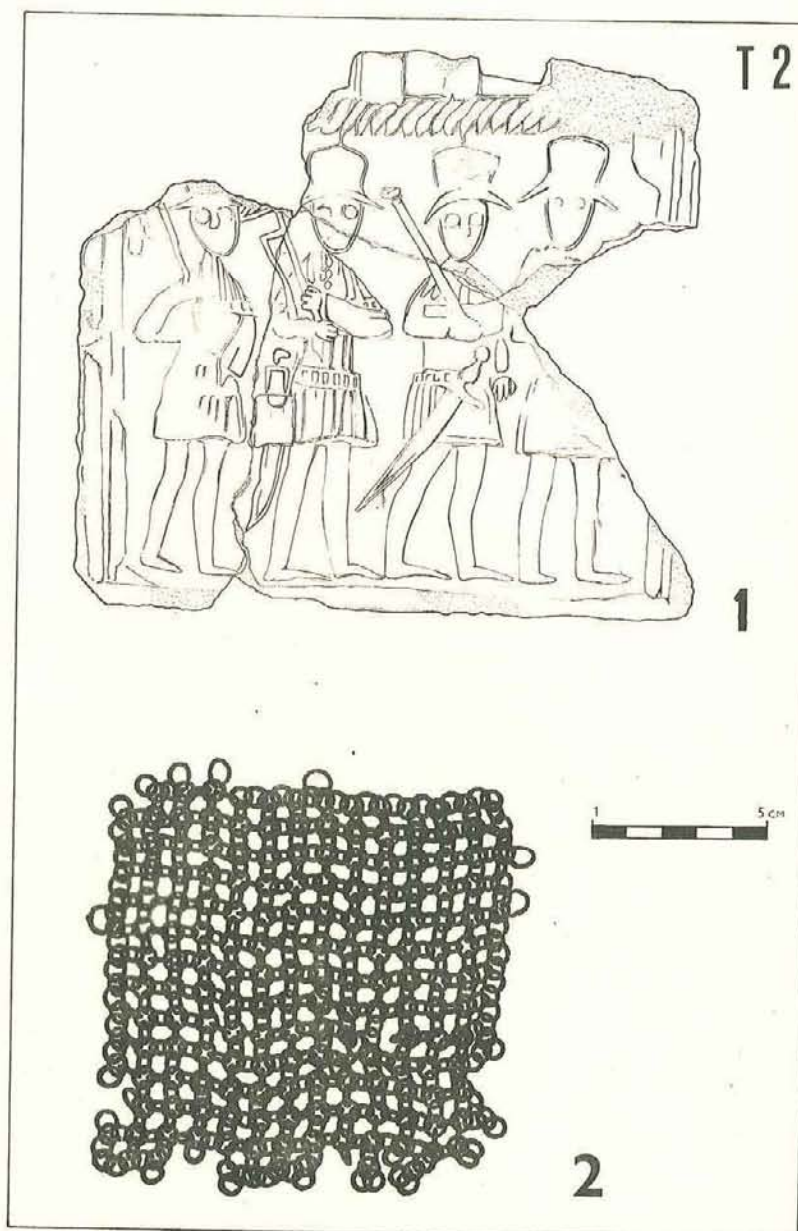
Sochr, P. 1954: dopis NM v Praze o nálezu středověkého meče
/25. 1/ v Havlíčkově Brodě /strojopis, 1 strana/

Šmahel, F. 1969: Jan Žižka z Trocnova. Praha.

Tomek, W. W. 1879: Dějepis města Prahy IV. Praha.

FRANTIŠEK ŠEBEK
PRVNÍ ETAPA VÝZKUMU U PRESBYTÁŘE KOSTELA
SV. BARTOLOMĚJE V PARDUBICÍCH

V roce 1984 zahájilo pardubické muzeum předstihový záchranný výzkum v Pardubicích v prostoru dvorků v zadním traktu domů čp. 88, 89, 90 a 91 v Bartolomějské ulici, východně a jihovýchodně u presbytáře kostela sv. Bartoloměje. V tomto prostoru bude v nejbližších letech provedena úprava terénu, která znemožní následné zhodnocení archeologické situace. Kostel sv. Bartoloměje, v dnešní podobě převážně pozdně gotická a raně renesanční stavba, je spojen s existencí cyriackého kláštera, založeného mezi r. 1256 - 1295 a zaniklého za husitských válek r. 1421 /Sakař 1928, 71 - 78; Pavel 1956/. V části zdiva presbytáře lze sledovat zbytky snad předhusitské klášterní stavby /Sommer 1977, 113/, na jižní straně lze hypoteticky předpokládat stopy předhusitského až raně perštejnského městského opevnění. Výzkum daného prostoru nutno rozdělit na několik fází, neboť je třeba ve stísněných prostorových podmínkách zachovat komunikační přístupnost pro uživatele přilehlých domů.

V první etapě byla prozkoumána sonda I/84 založená podél zdiva u východního /čelního/ a jihovýchodního /nárožního/ pole polygonu presbytáře, to je mezi opěrákem pracovním označeným jako č. 3, 4 a 5 /tab. I/. Nivelace byla s ohledem na členitost situace provedena s bodem $\pm 0,00$ na podlaže u hlavního vchodu do kostela.

K zajímavým zjištěním došlo u zdiva východního pole mezi opěrákem 4 a 5. Na dně sondy se objevil nad písčným podložím základový sokl z mohutných kamenů s drobnějšími úlomky, který se svým obvodem, vytvářejícím kruhové zaoblení, excentricky odklání od dnešní gotické stavby kostela. Základová spára je v hloubce -304 až -311 cm, horní horizont kolem -230 cm. U opěráku č. 5 přesahuje svislou osu zdiva presbytáře o 64 cm a u opěráku č. 4 mizí pod zdí polygonu. Zaoblení umožňuje částečnou rekonstrukci jeho dalšího průběhu /tab. III/, na základě čehož třeba vyloučit, že by šlo o půlkruhový základ gotického presbytáře. S největší pravdě-

podobností lze naše zjištění interpretovat jako zbytek základu románské apsidy. Bohužel se nepodařilo získat nálezy umožňující bližší datování - jen výskyt úlomku prejzu v maltě zmíněného základu by mohl vést k úvaze o 13. stol., ač zatím arci s malou průkazností.

Nad touto apsidou, označenou pracovním jako 1. stavební fáze, je až do úrovně nynějšího terénu /kolem -100 cm/ lícovaná zeď z lomového kamene, která jde téměř rovnoběžně se stěnou nynějšího presbytáře, jejíž svislou osu přesahuje svým obvodem o 18 - 24 cm. Tato zeď, označená jako 2. stavební fáze, je výrazně odlišena od dochované nadzemní stavby presbytáře jednak vodorovnou spárou po celé délce jejího průběhu, především však spárou mezi přiléhajícím základovým zdíkem obou opěráků č. 4 a 5, jejichž nadzemní část je naopak vevázána do zdiva presbytáře, s nímž takto tvoří 3. stavební fázi /tab. IV/. Datování a bližší interpretace 2. fáze není zatím rovněž možná. Archeologické vrstvy v těchto místech byly až do hloubky jednoho metru porušeny nedávným výkopem "divokých prospektorů" hledajících patrně vnější vchod do pernštejnské krypty v kostele /svědectví obyvatel přilehlých domů/. Ve vrstvách souvisejících se založením a stavbou opěráku č. 5, jehož základová spára je až v úrovni apsidy /1. fáze/, byly nalezeny zlomky keramiky z 15. - 16. stol., fragmenty kachlů z 2. pol. 15. - poč. 16. stol., zvířecí kosti, k nejstaršímu materiálu patřil atypický střep loštické keramiky.

Opěrák č. 4 byl zčásti založen rovněž excentricky na obdélníkovém soklu o stranách zhruba 180 a 225 cm, jdoucím do hloubky až 120 cm /základová spára - 153 cm/. Ve směru ke zdi jihovýchodního pole presbytáře navazuje na tento sokl kolmo do něj vevázaná zeď, jejíž základová spára probíhá přibližně ve stejné hloubce. Se zdivem presbytáře není rovnoběžná. Tento objekt zahloubený do písčitého podloží byl bez dalších nálezů, pracovním jsme jej označili jako stavební fázi 2a. Sledování jeho dalšího průběhu a interpretace bude předmětem další výzkumné sezóny.

Vzájemný vztah fáze 2 a 2a nebylo možné zjistit, krom toho, že základová spára je u fáze 2 podle nivelace o 40 - 60 cm níže. Pro založení opěráku č. 4 byl sokl fáze 2a rozšířen o

základovou desku se stranami přibližně 80 x 170 cm a síle 40 cm.

Dále byly při výzkumu odkryty zbytky zdiva lehkých nadzemních staveb a kanalizací, související vesměs s úpravami prostoru v 18. - 20. stol., jež jsou stranou našeho zájmu. Další výzkum se zaměří především na prostor při jižní straně presbytáře kostela.

Literatura:

- Pavel, J. 1956: Kostel sv. Bartoloměje v Pardubicích. Umění IV., 106 ad.
- Sakař, J. 1928: Dějiny Pardubic n. L. IV. Pardubice
- Sommer, P. 1977: Výsledky archeologického výzkumu v Pardubicích, Středověká archeologie a studium počátků měst. 113 - 117. ARÚ ČSAV Praha

Tabulka I

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje. Šrafovaním vymezena sonda I/84; pracovní označení pořadových čísel opěrných pilířů presbytáře.

Tabulka II

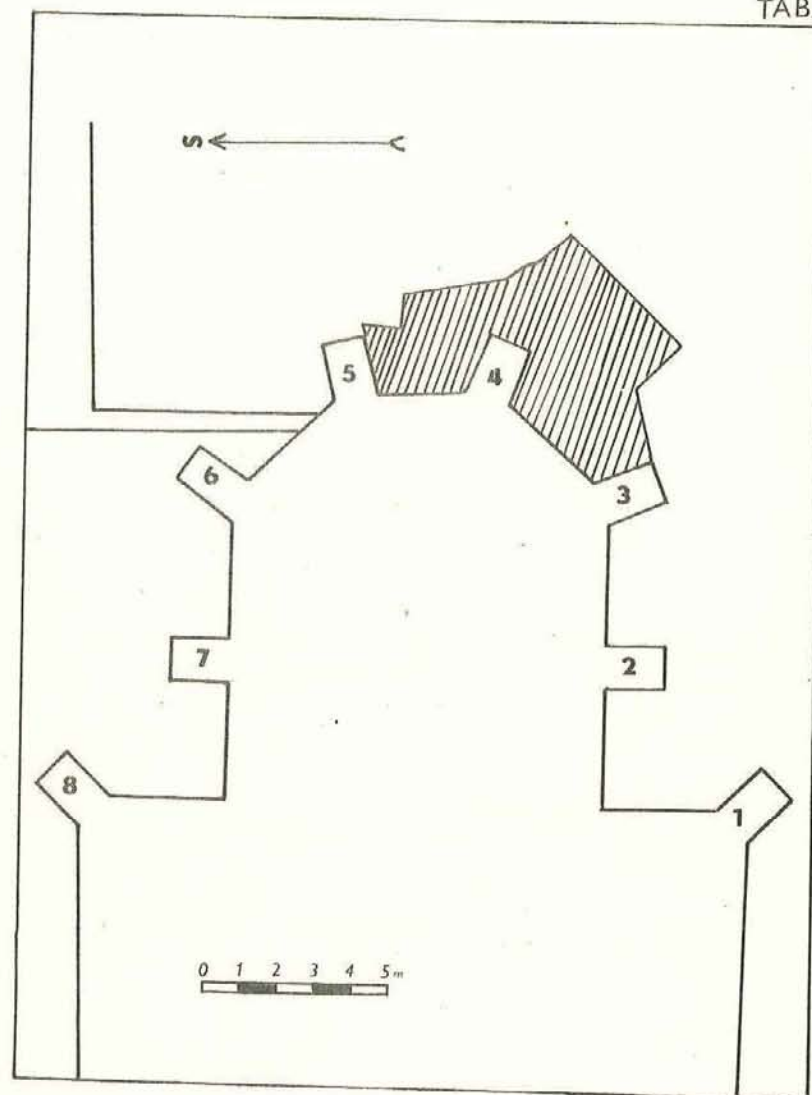
Pardubice, kostel sv. Bartoloměje. Sonda I/84.

Tabulka III

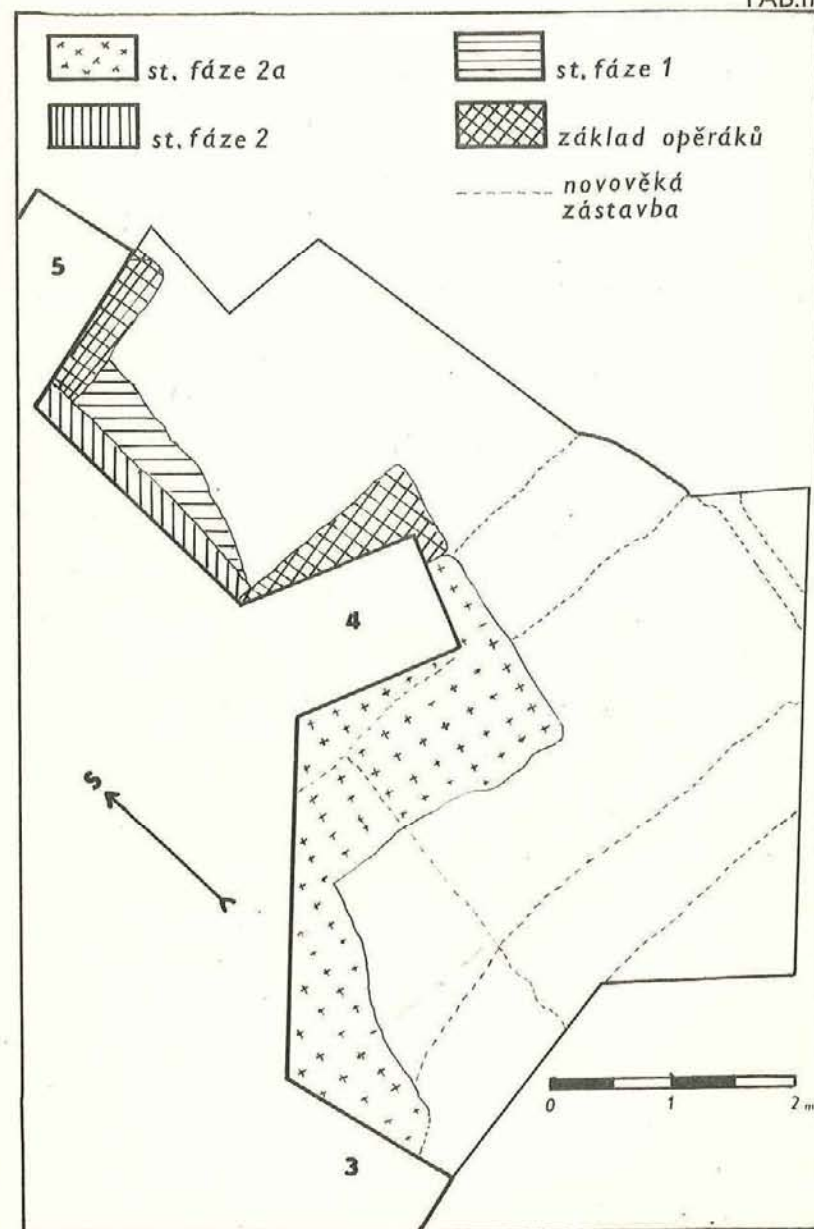
Pardubice, kostel sv. Bartoloměje. Rekonstrukce průběhu základu apsidy (stavební fáze 1).

TAB. I

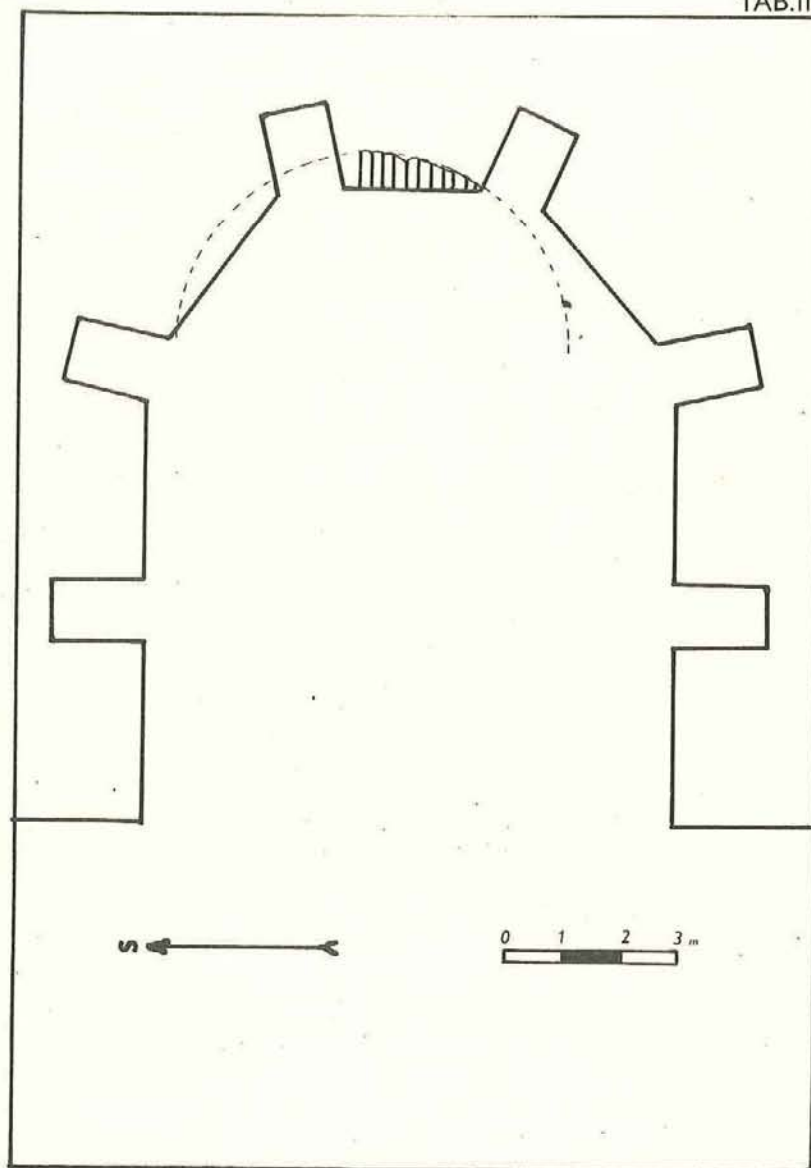

TAB. II

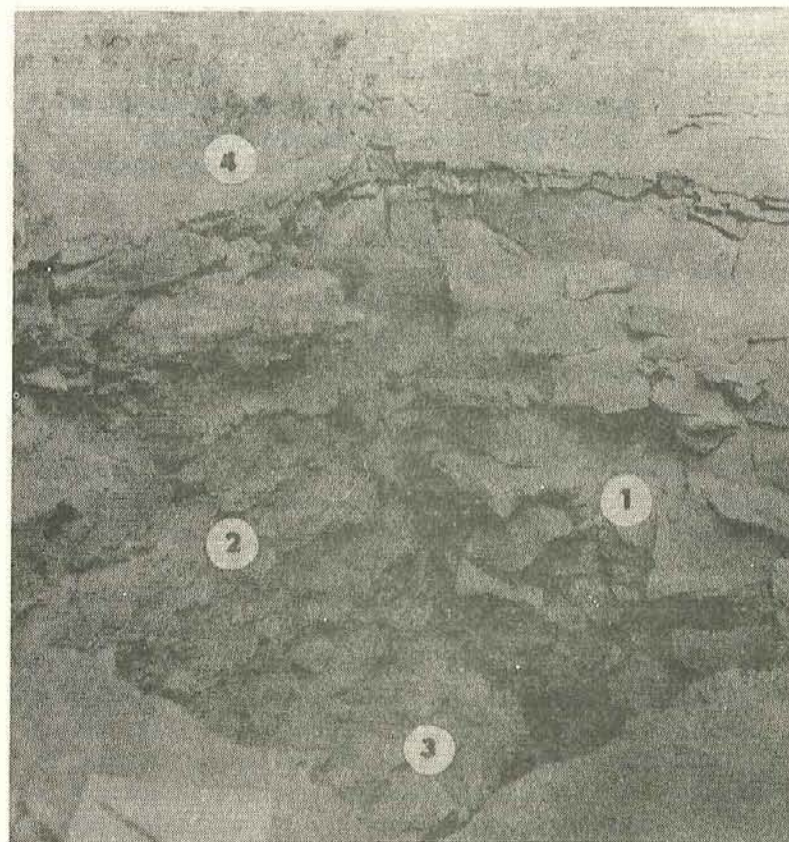

TAB.III

TAB.IV

Tabulka IV

Pardubice, kostel sv. Bartoloměje. Roh opěráku 5 a východního pole presbytáře: č. 1 — základ opěráku 5, spára jej odděluje od stavební fáze 2 — č. 2; část apsidy (stavební fáze 1) — č. 3; nadzemní část stavby kostela (stavební fáze 3) — č. 4.

**JAN FROLÍK, MILOŠ VÁVRA
K VÝSTAVĚ „25 LET ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ
VÝCHODOČESKÉHO KRAJE“**

Dne 16. 2. 1984 byla v Krajském muzeu východních Čech v Hradci Králové úvodním slovem PhDr. Jiřího Hraly, CSc. z ARÚ ČSAV Praha zahájena stejnojmenná výstava věnovaná 25. výročí nepřerušené činnosti archeologického pracoviště a pozdějšího archeologického oddělení KMVČ Hradec Králové.

Velké množství sledovaných lokalit, na kterých byl prováděn záchranný, předstihový nebo systematický archeologický výzkum, bylo doloženo přehlednou mapou Východočeského kraje umístěnou na čelní stěně výstavního sálu. Rozsáhlý odborně získaný materiál a nové poznatky mohly být použity jen ve výběru z nejzávažnějších akcí.

V tematických blocích soustředěných do jednotlivých kójí a uvedených základními informacemi byli návštěvníci seznámeni s výzkumy neolitických a eneolitických sídlišť /Plotiště n. L. nal. A, Úhrětice, Topol/, osady a pohřebiště ze starší doby bronzové v Plotištích n. L., nal. A, pohřebiště z období lidu popelnicových polí mladší doby bronzové až starší doby železné /mohylník v Jeřicích, Žárová pohřebiště ve Skalici, Ostroměři, Kostelci n. Orlicí/ a nálezovou situací na jednorázově zničeném hradišti slezsko-platěnické kultury v Topolu na Chrudimsku. Z doby laténské byla zkoumána opevněná poloha v Plotištích n. L., nal. B považovaná za dvorec a v prostoru v pravěku intenzivně využívané plotišťské lokality A bylo v mladší době římské až po počátek doby stěhování národů pohřebiště, ze kterého pochází největší množství prozkoumaných žárových hrobů v Čechách. Slovanským hradištím a jejich revizi byl věnován oddíl o výzkumech Holovous a Ostroměře. Bohaté nálezové soubory a závažné informace poskytly sondáže městského jádra zaměřené na počátek Hradce Králové a jeho zázemí /Plotiště n. L., nal. B/ a otázky vzniku Vysokého Mýta řešil výzkum ve Starém Mýtě k. o. Tisová.

Rozsáhlá činnost AO KMVČ, v první řadě spojená s dlouhodobou pracovní aktivitou PhDr. V. Vokolka, je v současnosti rozložena mezi tři odborné pracovníky, kteří se též podí-

leli na realizaci této přehledné výstavy, shrnující ve zkratce výzkumnou, dokumentační i publikační činnost oddělení. Výtvorné řešení navrhl Zd. Bláha. V září 1984 byla ukončena.

Výstava instruktivně a na novém materiálu prezentovala široké veřejnosti v hlavních rysech důležitost a klíčové postavení východočeské oblasti a zároveň upozornila na významné příspěvky královéhradeckého muzejního pracoviště na tomto poli, neboť mnohdy přesahují rámec kraje a podstatnou měrou přispívají k poznání dějin osídlení naší země.

VLADIMÍR WOLF
VÝSTAVA „VÍZMBURK 1972—1984“

Od konce listopadu 1984 do poloviny dubna 1985 měli návštěvníci možnost shlédnout v trutnovském Muzeu Podkrkonoší zajímavou retrospektivní výstavu Vízmburk - výzkum a nálezy 1972 - 1984. Autorem jejího scénáře byl PhDr. Antonín Hejna, CSc., vedoucí výzkumu, výstava byla vkusně aranžována kolektivem pracovníků muzea.

Ve třech výstavních sálech byli návštěvníci seznámeni s postupem výzkumu (dokládají to především instruktivní fotografie od zalesněného hradního pahorku v r. 1972 přes odkryvy prvního patra až po celkové vyklizení).

Ve čtyřech velkých prosklených vitrinách, v řadě vitrin menších i volně v prostoru na vertikálních i horizontálních panelech bylo vystaveno několik set archeologických artefaktů, a to jak keramiky (hrnce, kahany, pokličky aj.), tak kovových předmětů (kování, hřebky, klíče, zámky, podkovy, hroty šípů a další militaria, bronzový kotlík, řemeslné nářadí aj.). Z dalších je třeba upozornit na zlomky kvalitní architektonické výzdoby (ostění oken, patky polosloupů aj.), součásti oděvu, mince 14. - 15. století a kostěné výrobky (hřebeny, tkací destičky, šídla apod.). Upoutaly i mlýnské kameny a kamenné koule. Na výstavě byl prezentován zatím nejkompletnější plán hradu.

Výstava podala zevrubný pohled na funkce vnitřního hradu jako obydlí feudálů. Škoda, že se výzkum omezil jen na vnitřní areál. Předhradí, v němž se odehrával hospodářský život hradu, čeká ještě na další, nepochybně neméně zajímavý výzkum. Na výstavě jsme postrádali začlenění Vízmburku do systému fortifikací českých hradů i mapu historických dominií českého severovýchodu (např. podle J. V. Šimáka) či alespoň zobrazení rozsahu vízmburského dominia. Doplnění některými historickými písemnými prameny by jistě vhodně výstavu doplnilo.

Výstavu lze jako celek hodnotit jako vskutku úspěšnou a divácky atraktivní. Doufejme, že její realizace přispěje k tomu, aby současný majitel lokality (KS SPPOP Pardubice) konečně zahájil restaurátorské stavební práce, protože jinak se v krátké době lokalita promění v hromadu písku.

Zpravodaj KMVČ: Vydává Krajské muzeum východních Čech
se sídlem v Hradci Králové. Číslo 1 XII. roč. (1985)
připravil PhDr. Vít Vokolek a PhDr. Jiří Sigl

Grafická úprava: Zdeněk Bláha
Náklad 400 výtisků - Pouze pro interní potřebu muzeí
Povoleno OK VČ KNV čj. 1514/kult.
Hradec Králové 1985.
Vytiskly VČT Trutnov